

ORTAOKUL VE İMAM HATİP
ORTAOKULU

DİN KÜLTÜRÜ VE
AHLAK BİLGİSİ

8

DERS KİTABI

Bu kitap, Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın 18.04.2019 tarih ve 8 sayılı (ekli listenin 193'ncü sırasında) kurul kararıyla 2019-2020 öğretim yılından itibaren 5 (beş) yıl süreyle ders kitabı olarak kabul edilmiştir.

YAZAR

Fikri ÖZDEMİR

Her hakkı saklıdır ve **ANKA KUŞU YAYIN DAĞITIM LİMİTET ŞİRKETİ**'ne aittir. İçindeki şekil, yazı, metin ve grafikler, yayınevinin izni olmadan alınamaz; fotokopi, teksir, film şeklinde ve başka hiçbir şekilde çoğaltılamaz, basılamaz ve yayımlanamaz.

ISBN

978-605-74477-2-2

Dil Uzmanı

Necla ŞANAL

Görsel Tasarım Uzmanı

Aysel GÜNEY TÜRKEÇ

Kavacık Subayevleri Mah. Fahrettin Altay Cad. No.: 4/5 Keçiören/ANKARA

tel.: (0.312) 318 0 318 • belgegeçer: (0.312) 318 0 318

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerihamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

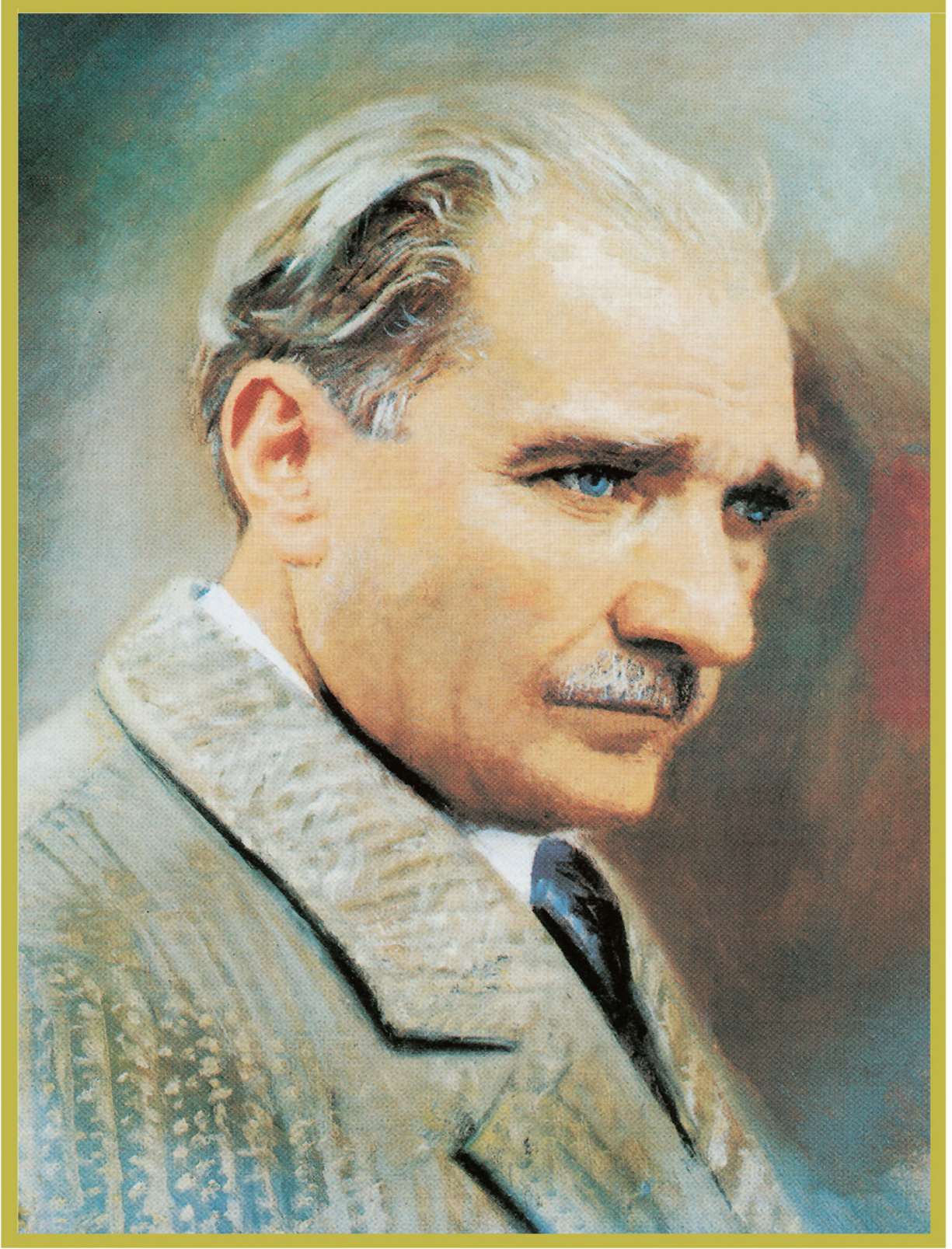
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

ORGANİZASYON ŞEMASI.....	8
1. ÜNİTE: KADER İNANCI.....	9
1. KADER VE KAZA İNANCI.....	10
2. İNSANIN İRADESİ VE KADER	14
3. KADERLE İLGİLİ KAVRAMLAR.....	17
4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. MUSA (A.S.).....	22
5. BİR AYET TANIYORUM: AYETE'L-KÜRSİ VE ANLAMI.....	27
DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	29
2. ÜNİTE: ZEKÂT VE SADAKA.....	31
1. İSLAM'IN PAYLAŞMA VE YARDIMLAŞMAYA VERDİĞİ ÖNEM.....	32
2. ZEKÂT VE SADAKA İBADETİ	34
3. ZEKÂT VE SADAKANIN BİREYSEL VE TOPLUMSAL FAYDALARI	38
4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. ŞUAYB (A.S.).....	41
5. BİR SURE TANIYORUM: MÂÛN SURESİ VE ANLAMI.....	46
DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	47
3. ÜNİTE: DİN VE HAYAT	49
1. DİN, BİREY VE TOPLUM.....	50
2. DİNİN TEMEL GAYESİ	54
3. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. YUSUF (A.S.).....	59
4. BİR SURE TANIYORUM: ASR SURESİ VE ANLAMI	64
DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	65
4. ÜNİTE: HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) ÖRNEKLİĞİ.....	67
1. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DOĞRULUĞU VE GÜVENİLİR KİŞİLİĞİ	68
2. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) MERHAMETLİ VE AFFEDİCİ OLUŞU	70
3. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) İSTİŞAREYE ÖNEM VERMESİ	73
4. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DAVASINDAKİ CESARET VE KARARLILIĞI	75
5. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) HAKKI GÖZETMEDEKİ HASSASİYETİ.....	77

6. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) İNSANLARA DEĞER VERMESİ.....	80
7. BİR SURE TANIYORUM: KUREYŞ SURESİ VE ANLAMI.....	82
DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	83
5. ÜNİTE: KUR'AN-I KERİM VE ÖZELLİKLERİ.....	85
1. İSLAM DİNİNİN TEMEL KAYNAKLARI.....	86
2. KUR'AN-I KERİM'İN ANA KONULARI	89
3. KUR'AN-I KERİM'İN TEMEL ÖZELLİKLERİ	96
4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. NUH (A.S.)	102
DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI	107
SÖZLÜK	109
KAYNAKÇA	119
GÖRSEL KAYNAKÇA	121
CEVAP ANAHTARLARI	122

ORGANİZASYON ŞEMASI

1. ÜNİTE

KADER İNANCI

Hazırlık Çalışmaları

1. Kader, kara talih, alın yazısı, baht, kısmet kavramlarının anlamlarını araştırıp öğreniniz.
2. İçerisinde kader kavramı geçen deyim, atasözü ve şairler bularak sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Kur'an-ı Kerim mealinden tevekkül kavramını konu alan bir ayet bularak defterinize yazınız.
4. Genel Ağ, Peygamberler Tarihi, İslam Ansiklopedisi vb. kaynaklardan Hz. Musa (a.s.) hakkında bir araştırma yapıp sunu hazırlayınız. Bu sunuyu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
5. Ayete'l-Kürsî'nin anlamını bularak okuyunuz. Bu ayetten Yüce Allah'ın (c.c.) sıfatları hakkında ne gibi sonuçlar çıkarılabilir? Belirlemeye çalışınız.
6. Ecel, ömür, rızık ve sünnetullah ne demektir? Araştırıp öğreniniz.

9

Ünite sıra numarasını gösterir.

Ünitenin adını gösterir.

Ünite konularıyla ilgili hazırlık çalışmaları bölümünü gösterir.

Sayfa numarasını gösterir.

3. ÜNİTE **DİN VE HAYAT**

Görülüyor ki dinin hem birey hem de toplum hayatında büyük önemi vardır. Din; inançtan ibadete, ahlaktan sosyal hayata, aile hayatından kıtsadi hayata kadar pek çok alanda insanların iyiliği için ilkelere ortaya koyar. Dinin ortaya koyduğu ilkelere uyan insanlar mutlu, huzurlu ve başarı içinde yaşarlar. Böyle kişilerden oluşan toplumlar da huzurlu, mutlu ve güçlü olur.

Etkinlik

Dinin toplum hayatındaki etkileri nelerdir? Gözlem ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. DİNİN TEMEL GAYESİ

Güdüleme

İnsanların can güvenliğinin sağlanması için sızoe ne gibi önlemler alınmalıdır?

Yüce dinimiz İslamiyet insana değer vermiş, onu üstün ve ayrıcalıklı bir varlık kabul etmiştir. Dinimizin temel amaçlarından biri; insanın şerefini ve onurunu korumak, onun mutlu ve huzurlu yaşamasını sağlamaktır. İnsanın tehlikelerden ve kötülüklerden uzak, güven içinde bir yaşam sürdürmesi için gerekli ortamı oluşturmaktır. Bunun için dinimiz, mutlaka korunması gereken beş temel esas belirlemiştir. Bunlara zarurât-ı hamse denilmektedir. İslam dininin hemen hemen bütün emirleri, yasakları ve öğütleri bu beş temel esasın korunmasını sağlamaya yönelik düzenlemeler içermektedir.

Not Edelim

Zarurât-ı hamse şunlardır:

- Canın korunması
- Neslin korunması
- Aklın korunması
- Malın korunması
- Dinin korunması

Canın korunması: İslam dini yaşama hakkını kutsal sayar ve bu hakkın korunmasına büyük önem verir. İnsanın yaşama hakkını güvence altına almak için birtakım düzenlemelere ortaya koyar. Örneğin dinimiz, insanların yaşama hakkına kastetmeyi, cana kıymayı yasaklar ve bunu en büyük günahlardan biri kabul eder. Kur'an-ı Kerim'de yer alan bir ayette şöyle buyrulur: **"Kim bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde ebediyen kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lanetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır."**¹

¹ Nisâ suresi, 93. ayet.

54

Konuyla ilgili etkinlik çalışmalarını gösterir.

Öğrencilerin dikkatini konuya çekmeye yönelik güdüleme sorularını gösterir.

Konuda öne çıkarılan, dikkat edilmesi istenen bazı bilgileri gösterir.

Konuda verilen bilgilerin, ayet ve hadislerin dipnotunu gösterir.

1. ÜNİTE

KADER İNANCI

Hazırlık Çalışmaları

1. Kader, kara talih, alın yazısı, baht, kısmet kavramlarının anlamlarını araştırıp öğreniniz.
2. İçerisinde kader kavramı geçen deyim, atasözü ve şiirler bularak sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
3. Kur'an-ı Kerim mealinden tevekkül kavramını konu alan bir ayet bularak defterinize yazınız.
4. Genel Ağ, Peygamberler Tarihi, İslam Ansiklopedisi vb. kaynaklardan Hz. Musa (a.s.) hakkında bir araştırma yapıp sunu hazırlayınız. Bu sunuyu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.
5. Ayete'l-Kürsi'nin anlamını bularak okuyunuz. Bu ayetten Yüce Allah'ın (c.c.) sıfatları hakkında ne gibi sonuçlar çıkarılabilir? Belirlemeye çalışınız.
6. Ecel, ömür, rızık ve sünnetullah ne demektir? Araştırıp öğreniniz.

1. KADER VE KAZA İNANCI

Güdüleme

Çevrenizdeki insanlar kaza ve kader kavramlarını hangi anlamda kullanmaktadır? Bu konudaki gözlemlerinizi nelerdir?

Güneş'in doğuşunu ve batışını hiç gözlemlediniz mi? İlkbaharda ve sonbaharda tabiattaki değişimi hiç izlediniz mi? Çevremizdeki canlılar nasıl meydana gelmiştir, hiç düşündünüz mü? Dağları, denizleri, ağaçları ve nehirleriyle Dünya'mızı acaba bu kadar güzel bir şekilde kim yaratmıştır?

Uçsuz bucaksız kâinat, yeryüzündeki canlı ve cansız bütün varlıklar Allah (c.c.)¹ tarafından yaratılmıştır. Tüm güzellikler O'nun eseridir. Güneş, Ay, yıldızlar, üzerinde yaşadığımız Dünya ve onun üzerindeki her şeyi Yüce Rabb'imiz (c.c.) var etmiştir.

Cenab-ı Allah'ın (c.c.) yarattığı her şeyde bir denge, uyum ve güzellik vardır. O'nun yarattığı her şey ölçülüdür. Kur'an'da bu durumu belirten çeşitli ayetler bulunur. Bunlardan birinde, "**...O'nun katında her şey bir ölçü iledir.**"² buyrulur. Başka bir ayette ise "**Gece ile gündüzün değişmesinde (uzayıp kısalmasında), Allah'ın göklerde ve yerlerde yarattığı şeylerde, (O'nu inkâr etmekten) sakınan bir kavim için elbette nice deliller vardır.**"³ ifadesi yer alır. Bu ayetler, bizleri varlıklar üzerinde düşünmeye yönlendirmektedir. Buna göre Güneş'in her gün doğup batmasından, gece ile gündüzün oluşumuna kadar her şeyde bir ölçü vardır. Dünya'mız hem kendi eksenini etrafında hem de Güneş etrafında dönmekte; sürekli ve düzenli bir şekilde hareket etmektedir. Gece ve gündüz ile mevsimler devamlı bir biçimde birbirini izlemektedir. Bütün bunlar, Rabb'imizin (c.c.) her şeyi bir ölçüye göre yarattığını göstermektedir.

Not Edelim

Okyanusların ortalama derinliği 3700 m kadardır. Ancak bazı yerlerde çok daha derin çukurlar bulunur. En derin ve karanlık yerlerde bile yaşam vardır. Buralardaki ilginç ve şaşırtıcı güzellikteki canlılar, ışıksız bir ortama uyum sağlayacak biçimde gelişmişlerdir. Örneğin okyanusların derinliklerinde yaşayan ve kendi ışığını üreten fener balığı, bu yolla yakınına çektiği küçük balıklarla beslenir.

Sıcak çöllerde yaşama uyum sağlayabilen canlılardan biri olan kaktüslerde, su kaybını önlemek için yaprak yerine dikenler gelişmiştir.

Kutup ayıları kışı, buzun altında kazdıkları yuvalarında uyuyarak geçirirler. Ayakları, kar ayakka-bıları gibi geniş ve tüylüdür.

R. Supergeon, Denizler ve Okyanuslar, s. 14.

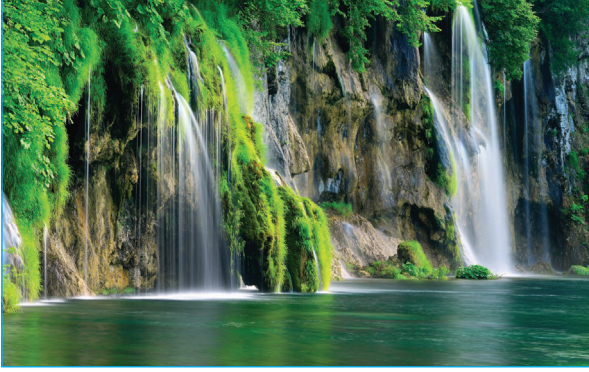
1. "Celle celâlühû" sözünün kısaltılmışıdır. "Şanı yüce" manasına gelir ve Allah'a saygı için söylenir.

2. Ra'd suresi, 8. ayet.

3. Yunus suresi, 6. ayet.

Cenab-ı Hak, Dünya üzerinde canlıların sağlıklı bir şekilde yaşayabilmesi için her türlü imkânı var etmiştir. Soluduğumuz hava ve havayı oluşturan maddeler (oksijen, azot vb.), sular, bitkiler, hayvanlar bunlardandır. Doğada; ormanlardan denizlere, hayvanlardan bitkilere varıncaya kadar her şey ölçülü ve dengelidir. Ormanlar hem soluduğumuz havayı temizler hem de Dünya'mızdaki yağış dengesini düzenler. Bütün bunlar, Yüce Allah'ın (c.c.) her şeyi ölçülü ve mükemmel bir şekilde yarattığını ortaya koymaktadır.

İnsan vücudundan doğadaki güzelliklere, Güneş'in ve Ay'ın Dünya'mıza uzaklığına varıncaya kadar Yüce Rabb'imizin (c.c.) yarattığı her şeyde bir ölçü ve denge söz konusudur. Örneğin Güneş, Dünya'mıza şimdikinden daha yakın olsa canlılar sıcaktan yaşayamazdı. Daha uzak olması hâlinde ise aşırı soğuk, hayatı olumsuz etkilerdi. Kur'an'da, "**Güneş ve Ay bir hesaba göre (hareket etmekte)dir... Allah, göğü yükseltti ve mizanı (dengeyi) koydu. Sakın dengeyi bozmayın.**"¹ ifadesi yer almaktadır. Bütün bunlar, kâinatta ve üzerinde yaşadığımız Dünya'da her şeyin ince bir hesap ve mükemmel bir plan dâhilinde yaratıldığını göstermektedir. Peygamberimiz (s.a.v.)², "**Her şey bir kadere (ölçü ve plana) göredir...**"³ buyurarak bu hususu vurgulamıştır.

Tabiatta bulunan her şey ölçülü ve en güzel şekilde yaratılmıştır.

Yüce dinimizin inanç esaslarından biri, kader ve kazaya inanmaktır. **Kader**; sözlükte ölçme, şekle sokma, planlı bir şekilde işleri yürütme gibi anlamlara gelmektedir. Dinî bir kavram olarak ise kader, Allah'ın (c.c.) olmuş ve olacak her şeyi önceden bilip takdir etmesidir. **Kaza** ise Allah (c.c.) tarafından takdir edilen olayların, zamanı geldiğinde onun takdirine uygun bir şekilde gerçekleşmesidir.⁴

Not Edelim

Peygamberimiz (s.a.v.), kadere inanmanın, imanın şartlarından olduğunu bir hadisinde şöyle belirtmiştir: "**İman; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine ve ahiret gününe iman etmendir. Hayrı ve şerriyle kadere inanmandır.**"

Müslim, İman, 1.

1. Rahmân suresi; 5, 7, 8. ayetler.

2. "Sallallâhü aleyhi ve sellim" ifadesinin kısaltılmış şeklidir. "Allah, Hz. Muhammed'e rahmet etsin, ona güzellikler ve esenlikler versin." anlamına gelir.

3. Müslim, Kader, 18.

4. bk. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 188, 197.

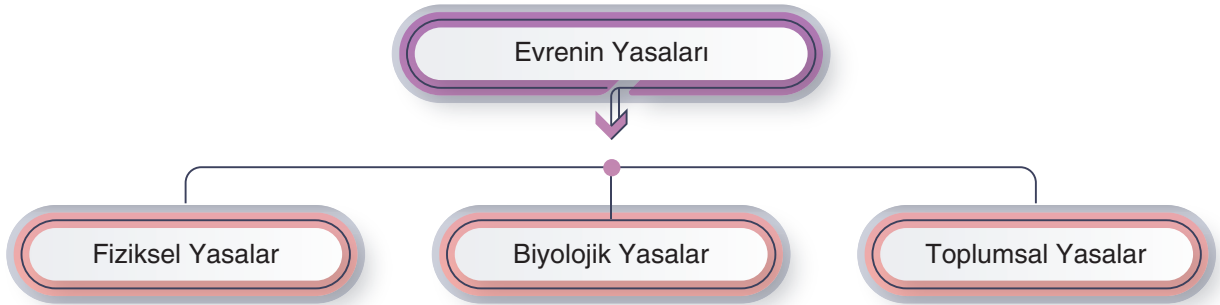
Kâinata tesadüfe yer yoktur. Evrendeki her olay, sebep-sonuç ilişkisi içinde meydana gelmektedir. Bu durum bize, evrenin işleyişinde Allah (c.c.) tarafından konulmuş ve genel geçerlik taşıyan, herkes tarafından kabul edilebilir bazı kurallar olduğunu düşündürmektedir. İslam'a göre evrende Allah (c.c.) tarafından belirlenen değişmez kanunlara **sünnetullah** denilmektedir.¹ Sünnetullah ile kader inancı arasında sıkı bir ilişki vardır.

Not Edelim

Yüce Allah'ın (c.c.) kâinata belirlediği yasalar, evrensel özellik taşır. Gözlenebilir durum ve olgular arasındaki ilişkileri açıklar. Matematiksel verilerle açıklanabilir. Yasaların yanılma ihtimali çok düşüktür. Yasalar, aynı türden pek çok olayı ilgilendirir, her zaman ve her yerde geçerlidir. Pek çok kez tekrarlanan deney ve gözlemler sonucu ortaya konulmuştur.

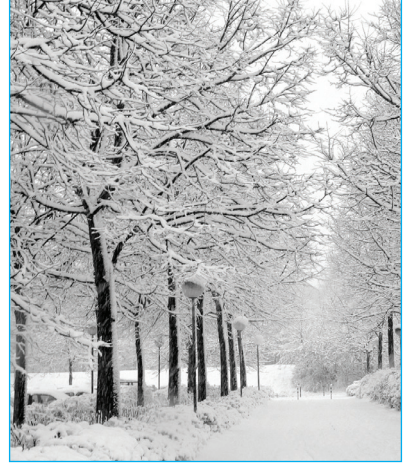
Kâinata ve doğada her şey, sünnetullah çerçevesinde meydana gelir.

Gök cisimlerinden, üzerinde yaşadığımız Dünya'nın hareketlerine kadar kâinata her şeyde mükemmel bir düzen vardır. Dünya'nın kendi eksenini ve Güneş çevresinde hareket etmesi, canlıların doğması ve ölmesi, tabiattaki denge, nehirlerin akışı, suyun donması ve kaynaması hep Allah (c.c.) tarafından belirlenen kanunlara göre olmaktadır. Rabb'imizin (c.c.) evrenin işleyişinde belirlediği yasalardan biri, fiziksel yasalardır. Suyun deniz seviyesinde 100 derece sıcaklıkta kaynaması, ısıtılan metallerin genleşmesi, suyun kaldırma gücü, bazı nesnelerin suda batmaması, metallerin iletkenliği vb. durumlar, fiziksel yasalara uygun olarak gerçekleşen olaylardır. Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, fiziksel yasalara dikkat çeken birçok ayet vardır. Bunlardan birinde Rabb'imiz (c.c.) şöyle buyurmaktadır: **“Görmedin mi, Allah yerdeki eşyayı ve emri uyarınca denizde yüzen gemileri sizin hizmetinize**

1. bk. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 335.

verdi. Göğü de kendi izni olmadıkça yer üzerine düşmekten korur. Çünkü Allah, insanlara çok şefkatli ve çok merhametlidir.”¹ Aynı konuyla ilgili olarak Şûrâ suresinde ise Allahü Teâlâ (c.c.), “Denizde dağlar gibi akıp giden (gemiler) de onun varlığının delillerindedir. Dilerse o, rüzgârı durdurur da onun (denizin) üstünde kalakalırlar. Elbette bunda çok sabreden, çok şükreden herkes için ibretler vardır.”² buyurmaktadır.

Doğadaki olaylar, Allah'ın (c.c.) belirlediği yasalara bağlı olarak gerçekleşir.

Allah'ın (c.c.) kâinatta belirlediği yasalardan biri de biyolojik yasalardır. Biyolojik yasalar da çok sayıda deney ve gözleme dayanır. Bu yasalar, pek çok kez kanıtlanarak ortaya konmuştur. Örneğin sürü içerisinde en zayıf hayvanın daha çabuk ve kolay avlanması, yaşama şansının düşük olması biyolojik bir gerçekliktir. Ayrıca mikroskopla görülebilen küçücük canlıların hastalıklara neden olması, anne karından itibaren düzenli beslenme sürecinin insan sağlığını etkilemesi hep biyolojik yasalarla ilgilidir. Canlıların doğması, gelişmesi, büyümesi ve ölmesi de biyolojik yasalara bağlı olarak gerçekleşir. Biyolojik yasalar, fiziksel yasalar gibi Rabb'imizin (c.c.) belirlediği sünnetullahın bir parçasıdır ve bütün canlı varlıkları ilgilendirir.

Canlıların yaşamında biyolojik yasaları gözlemleyebiliriz.

1. Hac suresi, 65. ayet.

2. Şûrâ suresi, 32-33. ayetler.

Etkinlik

“Biz, rüzgârları aşıl原因 olarak gönderdik ve gökten bir su indirdik de onunla su ihtiyacınızı karşıladık. Biz bunları yapmasaydık siz onu (yeterli suyu) depolayamazdınız.”

Hicr suresi, 22. ayet.

“Gece de onlar için bir delildir. Biz ondan gündüzü sıyrıp çekeriz de onlar karanlıklara gömülürler. Güneş kendisi için belirlenen yerde akar (döner). İşte bu, Aziz ve Alîm olan Allah’ın takdiridir.”

Yâsîn suresi, 37-38. ayetler.

Yukarıdaki ayetlerde hangi yasalara işaret edilmektedir? Belirleyiniz.

Sünnetullah çerçevesinde evrende gerçekleşen yasalardan biri de toplumsal yasalardır. Buna göre toplumsal olaylar, fiziksel ve biyolojik olaylar gibi neden-sonuç ilişkisi içinde gerçekleşir. Toplumsal olayları ve yasaları sosyoloji bilimi inceler.

Toplumsal yasalar, sosyoloji alanında yapılan bilimsel çalışmalar sonucunda ortaya konmuştur. Bilgisiz ve eğitimsiz toplumlarda suç oranının daha yüksek olması; köy, kasaba gibi küçük yerleşim birimlerinde geleneklere bağlılığın daha güçlü olması gibi durumlar toplumsal yasalarla ilgilidir.

İnsan; akıllı, irade sahibi ve özgür bir varlıktır. Toplumsal yasalar, insanların ortaya koyduğu davranışlar sonucunda oluşmuştur. Bu yasalar, olaylar arasında sebep-sonuç ilişkisi olduğunu belirtir. Meydana gelen her toplumsal olayın, kendinden önceki bir durum ya da olayın sonucu olduğunu ortaya koyar. Toplumsal yasalar evrenseldir. Ancak bunlar fiziksel ya da biyolojik yasalar kadar kesin ve tartışılmaz değildir. Yüce kitabımız Kur’an’da, toplumsal yasalara işaret eden birçok ayet bulunur. Bu ayetlerden birinde, “Sizden önceki milletlerin başından nice olaylar gelip geçmiştir. Yeryüzünde gezin dolaşın da yalanlayanların sonunun nasıl olduğunu bir görün.”¹ buyrulur. Başka bir ayette ise “Her milletin belli bir eceli vardır. Onların eceli geldi mi ne bir an geri kalabilirler ne de öne geçebilirler.”² buyrulur.

2. İNSANIN İRADESİ VE KADER

Güdüleme

İnsan hangi özellikleriyle diğer varlıklardan ayrılır?

Eşref-i mahlukat yani yaratılmışların en şerefli olan insanı diğer varlıklardan ayıran temel özelliklerden biri, irade sahibi olmasıdır. **İrade**; seçme hürriyeti, bir şeyi yapıp yapmamaya karar verebilme yeteneğidir. Âlemlerin Rabb’i olan Yüce Allah (c.c.), insanı hem akıllı hem de irade sahibi bir varlık olarak

1. Âl-i İmrân suresi, 137. ayet.

2. A'râf suresi 34. ayet.

yaratmıştır. İnsan, davranışlarını hür iradesiyle gerçekleştirir. O, aklıyla iyi ve kötüyü, faydalı ile zararlıyı birbirinden ayırt eder; iradesiyle de bunlardan istediğine yönelir. Akıllı ve irade sahibi bir varlık olan insan, davranışlarında özgürdür. Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'de de insanın özgür bir varlık olduğunu belirten ayetler bulunur. Bunlardan birinde, “**Ve de ki: Hak Rabb'inizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin...**”¹ buyrulur. Aynı konuyla ilgili başka bir ayette de şu ifadeler yer alır: “**Şüphesiz biz ona (doğru) yolu gösterdik. İster şükredici olsun ister nankör.**”² Acaba özgür bir varlık olan insanın iradesi sınırsız mıdır? O, dilediği her şeyi yapabilir mi? Elbette hayır! İnsanın iradesi ve gücü sınırlıdır. Allah'ın (c.c.) iradesi ise sınırsız ve sonsuzdur, her şeyin üzerindedir.

İnsan, davranışlarını cüzi iradesiyle gerçekleştirir.

Not Edelim

İslam düşüncesinde insanın iradesine **cüzi** (sınırlı) **irade**, Allah'ın (c.c.) iradesine ise **küllî** (her şeyi kaplayan, sınırsız) **irade** denir.

İnsan, irade sahibi ve özgür bir varlık olduğu için karşılaştığı olumsuzlukları kadere yüklememelidir. O, aklını ve iradesini doğru kullanmalıdır. Daima salih ameller işlemeli, kötülüklerden uzak durmalıdır. Karşılaşabileceği kötü ve olumsuz durumlara karşı tedbir almalıdır.

Etkinlik

Bazı insanlar bir başarısızlıkla ya da olumsuz durumla karşılaştıklarında, “Kader böyleymiş, ne yapayım!”, “Alın yazım böyleymiş.” demektedirler.

Siz hiç böyle bir duruma şahit oldunuz mu? Bu gibi yaklaşımları doğru buluyor musunuz? Niçin? Sizce yaşadığımız olumsuzlukların önüne geçebilir miyiz? Tartışınız.

1. Kehf suresi, 29. ayet.

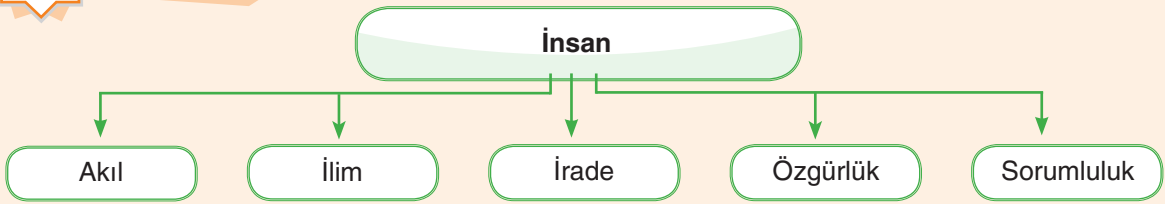
2. İnsan suresi, 3. ayet.

Özgürlükle sorumluluk arasında yakın bir ilişki vardır. Özgürlük, sorumluluğu da beraberinde getirir. Bu sebeple Allah (c.c.), akıllı ve özgür irade sahibi bir varlık olan, davranışlarını bilinçli bir şekilde gerçekleştiren insanı yaptıklarından sorumlu kılmıştır. Sorumluluk, kişinin özgür iradesiyle gerçekleştirdiği davranışların sonucunu üstlenmesi demektir.

İnsan, aklıyla iyiyi kötüden, doğruyu yanlıştan ayırt eder. Hür iradesiyle bunlardan dilediğine yönelir. Kişi, davranışlarını özgür iradesiyle gerçekleştirdiği için yaptıklarından sorumludur. Kur'an'da da insanın sorumlu bir varlık olduğunu belirten ayetler vardır. Bunlardan birinde şöyle buyrulur: “...**Yaptıklarınızdan mutlaka sorumlu tutulacaksınız.**”¹

Etkinlik

Konuda öğrendiğiniz bilgileri de dikkate alarak yukarıdaki şemayı sınıfınızda arkadaşlarınızla yorumlayınız.

İnsanı akıllı ve irade sahibi bir varlık olarak yaratan Yüce Allah (c.c.), hem peygamberler hem de kutsal kitaplar aracılığıyla ona doğru yolu göstermiştir. İnsandan aklını ve iradesini iyi yönde kullanmasını, güzel davranışlara yönelmesini istemiştir. Rabb'imiz (c.c.), iyi davranışta bulunanların da kötülük edenlerin de yaptıklarının karşılığını göreceğini belirtmiştir. Örneğin Kur'an'da bu konuyla ilgili olarak Yüce Allah (c.c.), “**Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu görür. Kim de zerre miktarı şer işlemişse onu görür.**”² buyurmuştur.

İnsan, Cenab-ı Allah'ın (c.c.) kendisini üstün özelliklere sahip bir varlık olarak yarattığını bilmelidir. Evrendeki ayrıcalıklı konumunun farkında olmalı, aklını ve iradesini iyi yönde kullanmalıdır. Kendisine, topluma ve yaratıcısına karşı sorumluluklarını yerine getirmelidir. Yüce Allah'a (c.c.) inanıp ibadet etmeli, O'nun emir ve yasaklarına uymalı, güzel ahlaklı bir kişi olmalıdır.

İslam dini okumaya, araştırmaya, ilim öğrenmeye önem verir. İlim, insanı diğer varlıklardan ayıran, ona üstünlük kazandıran özelliklerden biridir. İnsan, okuyup araştırarak, ilim öğrenerek kendini geliştirir. Hayatına, akıllıca ve dinimizin ilkeleri doğrultusunda yön verir. Başına gelebilecek olumsuzluklara karşı da önlemler alır. Bunun aksine ilim sahibi olmayan insan cahil kalır. Cehalet yani bilgisizlik insanın başına pek çok olumsuzluk gelmesine sebep olur. Bazı insanlar cehalet sebebiyle yaşadıkları sıkıntıları, başlarına gelen olumsuzlukları kader olarak görmektedirler. Oysa insanın başına gelen olumsuzlukların birçoğu, cahillik sebebiyle yaptıkları yüzündendir. Kur'an-ı Kerim'de yer alan bir ayette bu durum şöyle belirtilmektedir: “**Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizle işledikleriniz yüzündendir. (Bununla beraber) Allah çoğunu affeder.**”³

1. Nahl suresi, 93. ayet.

2. Zilzâl suresi, 7-8. ayetler.

3. Şûrâ suresi, 30. ayet.

Etkinlik

Kader inancını yanlış anlayan, yaşadığı olumsuzlukların sorumlusu olarak kaderi gören bir insanın tepkilerini ele alan doğaçlama bir drama çalışması yapınız.

3. KADERLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Güdüleme

Kader denince aklınıza hangi kavramlar gelmektedir?

Kültürümüzde ve toplumumuzda kader inancı çerçevesinde kullanılan çeşitli ifadeler ve kavramlar vardır. Bunların başlıcaları; ecel, ömür, rızık, tevekkül, başarı, başarısızlık, sağlık ve hastalıktır.

Toprağa atılan bir tohum, uygun şartlarda gelişip büyümektedir. Belirli bir zaman sonra da kuruyup toprağa karışmakta ve ömrünü tamamlamaktadır. Hayvanlar doğup büyümekte, bir süre yaşadktan sonra ölmektedir. İnsan da diğer canlılar gibi dünyaya gelmekte, ömrünü tamamladıktan sonra hayata veda etmektedir. Çünkü tüm canlılar ölümlüdür ve bu, Yüce Allah'ın (c.c.) onlar için koyduğu bir yasadır.

Her canlı doğar, belirli bir süre yaşar ve ölür. Bu, kaçınılması mümkün olmayan bir kaderdir. Kur'an-ı Kerim'de bu konuda, **“Yeryüzünde bulunan her canlı yok olacak. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabb'inin zatı baki kalacak.”**¹ buyrulur.

Etkinlik

“Nerede olursanız olun, sağlam ve tahkim edilmiş kaleler içinde bulursanız bile ölüm size ulaşacaktır...”

Nisâ suresi, 78. ayet.

“Her canlı ölümü tadar. Bir deneme olarak sizi hayırla da şerle de imtihan ederiz ve siz ancak bize döndürüleceksiniz.”

Enbiyâ suresi, 35. ayet.

Yukarıdaki ayetlerin vermek istediği mesaj nedir? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

Sizce ecel ile kader arasında nasıl bir ilişki vardır? Düşüncelerinizi sınıfta anlatınız.

1. Rahmân suresi, 26-27. ayetler.

İnancımıza göre Yüce Allah (c.c.), her varlık için bir yaşama süresi belirlemiştir. Buna **ömür** denir. Ömrünü tamamlayan her varlığın hayatı sona erer. İşte ömrün bittiği, hayatın sona erdiği zamana **ecel** denir. Ecel ve ömür, kader inancıyla ilişkilendirilen iki kavramdır. İslam kültüründe, eceli gelen her insanın mutlaka öleceği, ölüme çare bulunamaması, her canlının belli bir ömrünün olduğu vb. hususlar kader inancı çerçevesinde ele alınmıştır. Kur'an-ı Kerim'de yer alan bilgilere göre Allah'ın (c.c.) belirlediği ecel gelince hayat sona erer. Eceli gelen kimsenin ölümünü engellemek ya da geciktirmek mümkün değildir. Bununla ilgili olarak bir ayette şöyle buyrulur: **“Eğer Allah, insanları zulümleri yüzünden cezalandıracak olsaydı yeryüzünde hiçbir canlı bırakmazdı. Fakat onları takdir edilen bir müddete kadar erteliyor. Ecelleri geldiği zaman onlar ne bir saat geri kalabilirler ne de öne geçebilirler.”**¹

Rızık

Rızık; yiyecek ve içecek, Cenab-ı Hakk'ın (c.c.) tüm canlılara verdiği nimetler, yaşamak için gerekli olan her şey anlamlarına gelir. İncamıza göre Allah'ın (c.c.) tüm canlılara kendi katından verdiği yenilen, içilen, giyilen ve maddi manevi yararlanan mallar, çocuklar, eşler, ilim ve iman gibi şeylerin hepsi rızık olarak adlandırılır.² Yüce Allah (c.c.) tüm canlıları yaratmış, onların hayatlarını sürdürebilmeleri için gerekli nimetleri de var etmiştir. Okyanusların derinliklerinde bulunan balıklardan, ıssız ormanlarda yaşayan hayvanlara ve toprağın altında yuvalanan karıncalara kadar her canlının rızıkı Yüce Allah'a (c.c.) aittir. Bu konuyla ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de yer alan bir ayette, **“Nice canlı var ki rızıkını (yanında) taşıyor. Onlara da size de rızık veren Allah'tır. O, her şeyi iştir ve bilir.”**³ buyrulur. Aynı konuyu dile getiren başka bir ayette de **“Allah size verdiği rızık kesiverse size rızık verebilecek olan kimdir?..”**⁴ ifadesi yer alır.

Etkinlik

“Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur.”

Necm suresi, 39. ayet.

“Hiç kimse, kendi emeğiyle kazandığından daha hayırlı bir lokma yememiştir...”

Buhârî, Büyû, 15.

Yukarıdaki ayet ve hadis bize hangi mesajları vermektedir? Düşüncelerinizi sınıfta anlatınız.

1. Nahl suresi, 61. ayet.
2. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 306.
3. Ankebût suresi, 60. ayet.
4. Mülk suresi, 21. ayet.

Cenab-ı Allah (c.c.), her şey gibi rızık elde etmeyi de bazı sebeplere bağlamıştır. Buna göre insan, Allah'ın (c.c.) yarattığı nimetlerden faydalanabilmek için çalışıp emek harcamalıdır. Çalışan insan hem onurlu bir hayat süreceğini hem de başkalarına yardım edip sevap kazanacağını bilmelidir. Kur'an'da, çalışıp helal yoldan rızık kazanmayı emreden pek çok ayet yer alır. Örneğin bir ayette, cuma namazı kılınması emredildikten sonra insanların çalışıp rızıklarını aramaları gerektiği şöyle belirtilir: **“Namaz kılınca artık yeryüzüne dağılın ve Allah'ın lütundan isteyin...”**¹

Bütün canlıların rızığını Allah (c.c.) verir.

Müslüman, yüce dinimizin emirlerine uygun davranmalı, Peygamber Efendimizi (s.a.v.) örnek almalıdır. Rızıkını elde etmek ve geçimini helal yollardan sağlamak için çalışmalıdır. Tembellik etmenin, başkalarının sırtından geçinmenin yanlış olduğunu bilmelidir. “Ben çalışsam da rızıkım bana ulaşır. Nasıl olsa Allah (c.c.) benim rızıkımı verir.” şeklindeki anlayışın dinimizin ilkeleriyle bağdaşmadığını unutmamalıdır.

Tevekkül, Başarı ve Başarısızlık

Tevekkül, insanın bir işi başarmak için elinden gelen çabayı gösterip her türlü önlemi aldıktan sonra dua ederek Allah'a (c.c.) güvenmesi ve sonucu ondan beklemesidir.

Tevekkül eden insan, öncelikle kendi üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmelidir. Hasta olmamak için temizliğe dikkat etmeli, mikroplardan korunmaya özen göstermelidir. Düzenli ve sağlıklı beslenmelidir. Hastalandığında da tedavi olmak için doktora gitmelidir. İyileşmek için gerekli önlemleri almalıdır. Ayrıca Allah'a (c.c.) dua etmeli, ondan şifa dilemeli ve ona güvenmelidir. Yolculuğa çıkmadan önce aracına bakım yaptırmalı, fazla hız yapmaktan kaçınmalıdır. Yolculuk esnasında trafik kurallarına uymalıdır. Herkes, üzerine düşen sorumlulukları yerine getirdikten sonra Allah'a (c.c.) tevekkül etmeli ve ona teslim olmalıdır.

Kur'an-ı Kerim'de, **“Boş kaldığın zaman hemen başka bir işe koyul ve Rabb'ine yönel.”**² buyrulurak çalışmayı prensip edinmemiz gerektiği hatırlatılır. Öyleyse bizler, başarıya ulaşmak için çalışmalıyız. Okulumuza devam etmeli, derslerimizi iyi dinlemeli, ödevlerimizi zamanında ve tam yapmalıyız. Sonra da Allah'a (c.c.) dua etmeliyiz. Ondan, bizi başarıya ulaştırmasını dilemeliyiz.

Not Edelim

İnsan, hayatta zaman zaman başarısız olabilmektedir. Böyle durumlarda sorumluluğu kadere yüklemekte, “Kaderim böyleymiş. Allah böyle takdir etmiş. Ne yapayım?” diyerek ümitsizliğe kapılabilmektedir. Bu anlayış yanlıştır. Çünkü başarılı olmak, her şeyden önce planlı ve çok çalışmaya bağlıdır. Çalışmadan başarılı olmak mümkün değildir.

1. Cuma suresi, 10. ayet.

2. İnşirah suresi, 7-8. ayetler.

Yüce kitabımız Kur'an'da yer alan bir ayette şöyle buyrulur: **“O vakit Allah’tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın, hiç şüphesiz, etrafından dağılıp giderlerdi. Şu hâlde onları affet; başışlanmaları için dua et; iş hakkında onlara danış. Kararını verdiğin zaman da artık Allah’a dayanıp güven. Çünkü Allah, kendisine dayanıp güvenenleri sever.”**¹ İnanan insan, Kur'an'ın bu öğüdüne önem vermelidir. Bir işi yapmaya karar verdiğinde Allah'a (c.c.) güvenmelidir. Hem çok çalışmalı hem de ondan kendisini başarılı kılması için yardım istemelidir. Tevekkül hakkında dikkat edilmesi gereken konu şudur: Hiç kimse, üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeden “Ben Allah'a (c.c.) güveniyorum, ondan yardım istiyorum.” dememelidir. Hayatında, Kur'an'ın çalışmaya yönelik ilkelerini daima dikkate almalıdır. Sınıfını başarıyla geçmenin, bir meslek edinmenin, toplumda saygın bir konuma ulaşmanın ancak çalışmayla mümkün olacağını bilmelidir.

İnsan, önce üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeli, sonra Allah'a (c.c.) tevekkül etmelidir.

Etkinlik

BİR LOKMA BİR HIRKA

Hz. Ömer (r.a.)* bir gün Yemen halkından (boş gezen) bazı insanlarla karşılaştı. Onlara:

- Sizler kimsiniz, diye sordu. Onlar da:
- Biz tevekkül eden (mütevekkil)leriz. dediler.

Bunun üzerine Hz. Ömer (r.a.) onlara:

- Aksine siz hazır yiyciler (müteekiller)siniz. (Gerçek anlamda) Tevekkül eden, tohumunu yere atıp (sonra) Allah'a tevekkül edendir. dedi.

Beyhaki, Şuabü'l-İman, Hadis No: 1215.

(Düzenlenmiştir.)

Yukarıdaki metinde boş gezen insanların düşüncelerini doğru buluyor musunuz? Niçin?

Hz. Ömer'in (r.a.), boş gezen bu insanlara söylediklerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çevrenizdeki insanların tevekkül konusundaki tutumları nasıldır? Gözlemlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. Âl-i İmrân suresi, 159. ayet.

* “Radiyallâhü anhü” ifadesinin kısaltılmışıdır. “Allah ondan razı olsun.” anlamına gelir. Kadınlar için kullanıldığında “Radiyallâhü anhâ” şeklinde söylenir.

Sağlık ve Hastalık

Sağlık, Yüce Allah'ın (c.c.) insana verdiği en güzel ve önemli nimetlerden biridir. Sağlığımız yerinde değilse yediğimizden, içtiğimizden, yaptığımız işlerden zevk alamayız. Mutlu ve huzurlu olamayız. Hem Rabb'imize (c.c.) hem de insanlara karşı görev ve sorumluluklarımızı yerine getiremeyiz. Bu sebeple sağlığımızın değerini bilmeli, hastalıklara karşı önlem almaya önem vermeliyiz. Dengeli ve düzenli beslenmeli, temizliğe özen göstermeliyiz. Sigara, içki vb. zararlı alışkanlıklardan uzak durmalıyız. Peygamberimiz (s.a.v.), sağlığın önemini bir hadisinde şöyle belirtmiştir: **“İki nimet vardır ki insanların çoğu, bunların değerini bilmekte aldanmıştır: Sağlık ve boş vakit.”**¹

İnsan zaman zaman hasta olabilir. Bu durumda herkes tedavi yollarını aramalı, iyileşmek için çaba sarf etmelidir. Peygamberimiz (s.a.v.), **“Tedavi olun. Çünkü Yüce Allah, her hastalıkla birlikte şifasını da yaratmıştır...”**² buyurarak bu konuda bize yol göstermiştir. İnsan, Allah'ın (c.c.) her hastalık için bir şifa yarattığını bilmelidir. “Kaderimde ne varsa olur.” diyerek tedaviyi ihmal etmemelidir. Ayrıca hastalıklara karşı gereken önlemleri almalıdır. Hz. Muhammed (s.a.v.) bu konuda, **“Bir yerde veba hastalığı olduğunu duyarsanız oraya girmeyin. Bulduğunuz yerde veba varsa oradan da ayrılmayın.”**³ buyurmuştur.

Bir gün Hz. Ömer (r.a.), ordusuyla Şam yakınlarına geldiğinde şehirde veba hastalığı olduğunu öğrenmiş, bu sebeple oraya girmemiştir. Sahabilerden, Ubeyde bin Cerrah (r.a.), “Ey Ömer! Allah'ın kaderinden mi kaçırıyorsun?” dediklerinde “Evet Allah'ın kaderinden, yine onun kaderine kaçırıyorum.” demiştir.⁴

Toplumda kader konusunda bazı yanlış inançlar, anlayışlar ve düşünceler vardır. Çünkü insanlar başlarına gelen olumsuzlukları kabullenmekte zorlanmaktadır. Örneğin yaşadıkları başarısızlıklar, sorunlar, sıkıntılar ve karşılaştıkları kötü olaylar için “alın yazısı, kara talih, bahtım kötüymüş, kısmetsizlik” gibi ifadeler kullanmaktadırlar. Böylece kendi sorumluluklarını göz ardı etmektedirler. Oysa insan, Allah'ın (c.c.) kendisine verdiği akli ve iradeyi iyi yönde kullanmasını bilmelidir. Yaptıklarından sorumlu olduğunu unutmamalı, istenmeyen durumlarla karşılaşmamak için elinden gelen çabayı harcamalıdır. Helal ve bol rızık elde etmek, başarılı olmak için çok çalışmalıdır. Hastalıklardan korunmak için gereken tedbirleri almalı, hastalandığında tedavi olmalıdır. Hastalığı verenin de şifayı verenin de Allah (c.c.) olduğunu aklından çıkarmamalıdır.

Etkinlik

Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi.

Olmaya devlet cihanda, bir nefes sıhhat gibi.

Kanuni Sultan Süleyman

Yukarıdaki dizelerde verilmek istenen mesaj nedir?

Sınıfınızda değerlendiriniz.

muteber: Değerli, önemli.

devlet: İktidar, güç.

cihan: Dünya.

sıhhat: Sağlık.

1. Buhârî, Rikak, 1.

2. Ebu Davud, Tıp, 1.

3. Buhârî, Tıp, 30.

4. Müslim, Selam, 98.

4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. MUSA (A.S.)

Güdüleme

Hiz. Musa (a.s.) hakkında neler biliyorsunuz?

Kur'an-ı Kerim'de, geçmişte yaşamış peygamberler, bazı kişiler ve milletleri konu alan çeşitli kıssalar yer alır. Bu kıssalar, Yüce Allah (c.c.) tarafından ders almamız için anlatılan ibret verici olaylardır. Hiz. Nuh (a.s.), Hiz. Yusuf (a.s.), Hiz. Davut (a.s.), Hiz. Süleyman (a.s.), Hiz. İbrahim (a.s.) ve Hiz. İsa (a.s.) Kur'an'da kıssası anlatılan peygamberlerden bazılarıdır. Ancak hiç şüphesiz Kur'an'da, kıssası en geniş şekilde anlatılan peygamberlerin başında Hiz. Musa (a.s.) gelir. Hiz. Musa'ya (a.s.) Tevrat adlı ilahi kitap verilmiştir.

Kur'an'da Hiz. Musa'nın (a.s.) soyundan bahsedilmez. Ancak diğer İslam kaynaklarında yer alan bilgilere göre Hiz. Musa'nın (a.s.) soyu, annesi İmran yoluyla Hiz. İshak (a.s.) ve Hiz. İbrahim'e (a.s.) kadar uzanır.¹ Kur'an-ı Kerim'de; A'râf, Tâ-Hâ ve Kasas surelerinde Hiz. Musa'nın (a.s.) hayat hikâyesine ve onun Firavun'u imana davet ederken verdiği mücadelelere yoğun olarak yer verilir.

Hiz. Musa (a.s.), Mısır'da doğup büyümüştür. Onun doğduğu dönemde Mısır Kralı Firavun, İsrailoğullarına zulmediyor, onları ağır işlerde çalıştırıyordu. Hatta İsrailoğullarından doğan erkek çocuklarını da öldürüyordu.² İşte böylesi bir dönemde dünyaya gelen Hiz. Musa (a.s.), daha doğar doğmaz ölüm tehlikesiyle yüz yüze kalmıştı. Ancak Allah (c.c.), Hiz. Musa'nın (a.s.) annesi İmran'a, çocuğunu emzirmesini bildirdi. Bu konuda Kur'an'da şöyle buyrulur: **"Musa'nın annesine, 'Onu emzir, başına bir şey gelmesinden endişe ettiğinde onu nehre bırak. Korkup kaygılanma. Biz onu sana geri döndüreceğiz ve onu peygamberlerden biri yapacağız.' diye vahyettik."**³ Daha sonra Hiz. Musa'nın (a.s.) annesi İmran, henüz küçük bir bebek olan oğlunu, Allah'a (c.c.) tevekkül ederek bir sandığın içine koydu ve Nil Nehri'ne bıraktı.

Hiz. Musa'nın (a.s.) içine konulduğu sandığın suda yüzüp sürüklendiği yeri, onun ablası takip etmiştir. Suda yüzüp giden sandık, Firavun'un sarayının kıyısına kadar gelmiştir. Firavun'un sarayındakiler bu sandığı nehirden çıkarmış, içindeki küçük çocuğu da saraya götürmüşlerdir. Firavun'un eşi, onu evlat edinmiştir. Kur'an'da, **"Firavun'un karısı, 'O, senin ve benim göz aydınlığımız, muradımız olsun! Onu öldürmeyin, belki bize faydası dokunur veya onu evlat ediniriz.' demişti. Onlar işin farkında değillerdi."**⁴ buyrularak bu gerçek ifade edilmiştir.

Mısır'daki Nil Nehri'nin temsilî bir resmi

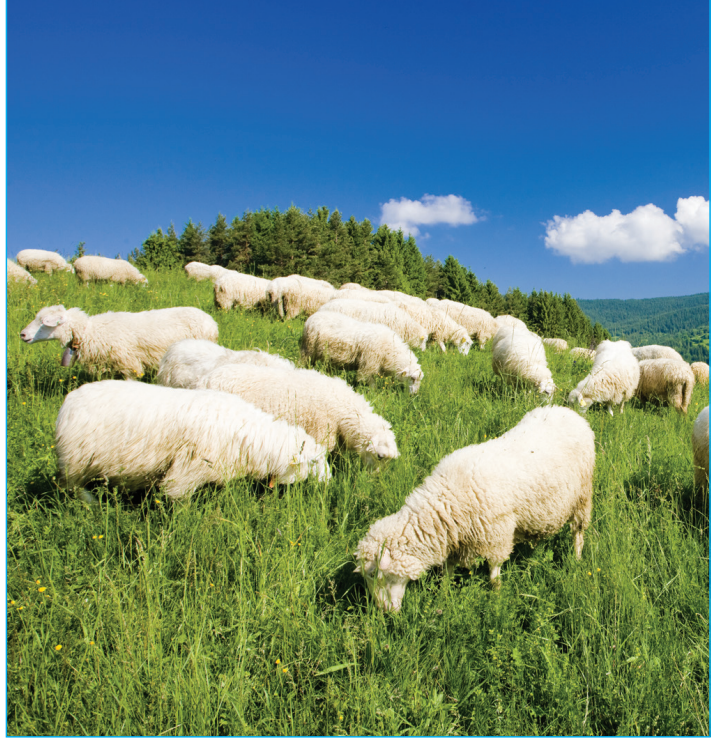
1. İbn-i Kesir, Peygamberler Tarihi, s. 432.

2. Kasas suresi, 4. ayet.

3. Kasas suresi, 7. ayet.

4. Kasas suresi, 9. ayet.

Saraya alınan Hz. Musa'nın (a.s.) beslenmesi ve süt emmesi gerekiyordu. Firavun'un karısı, çocuğa sütannelik yapacak bir kadın aramaya başladı. Bu küçük çocuk için saraya birçok sütanne getirildi. Ancak çocuk, gelen hiçbir anneyi emmiyordu. Olup biteni gözlemleyen Hz. Musa'nın (a.s.) ablası, "... **Sizin adınıza onun bakımını üstlenecek, üzerine titreyecek bir aile bulayım mı, dedi.**"¹ Bu teklif, Firavun'un karısı tarafından hemen kabul edildi. Böylece Hz. Musa'nın (a.s.) annesi saraya gelip oğlunu emzirdi. Oradakiler farkında değildi ama böylelikle Hz. Musa (a.s.), emzirmesi amacıyla öz annesine geri verilmiş oldu. Bu durum hakkında Kur'an'da şöyle buyrulur: **"Böylelikle biz annesinin gönlü rahatlasın, gam çekmesin ve Allah'ın vaadinin gerçek olduğunu bilsin, diye onu annesine geri verdik; fakat oradakilerin çoğu bunu bilmiyorlardı."**²

Hz. Musa'da (a.s.) pek çok peygamber gibi çobanlık yapmıştır.

Hz. Musa (a.s.), Firavun'un sarayında zaman içerisinde büyüyüp gelişti ve genç bir delikanlı oldu. O, bir gün şehirde dolaşırken iki adamın kavga etmekte olduğunu gördü. Onlardan biri yardım isteyince hemen yardıma koştu. Fakat bu sırada istemeden diğer kişinin ölümü-

ne neden oldu. Bu olaydan büyük bir pişmanlık duyan Hz. Musa (a.s.), Mısır'ı terk edip Medyen'e gitti. O, Medyen'de Şuayp Peygamber (a.s.) için çalışmaya, çobanlık yapmaya başladı. Sekiz veya on yıl çalıştıktan sonra Şuayp Peygamber (a.s.), kızlarından birini Hz. Musa (a.s.) ile evlendirdi.

Evlendikten bir süre sonra Hz. Musa (a.s.), Mısır'a dönmek için Medyen'den ayrıldı. Dönüş yolunda Tur Dağı'nda Allah'tan (c.c.) vahiy alan Hz. Musa (a.s.), peygamber olarak görevlendirildi. Peygamberliğini desteklemek amacıyla da ona Allah (c.c.) tarafından bazı mucizeler verildi.³ Hz. Musa (a.s.), Yüce Allah'tan (c.c.) kardeşi Harun'un (a.s.) da kendisine yardımcı olarak görevlendirilmesini istedi. Allah (c.c.) onun bu isteğini kabul etti. Bu konuda Kur'an'da şöyle buyrulur: **"Kardeşim Harun benden daha açık ve düzgün konuşur. Onu da beni onaylayan bir yardımcı olarak yanımda gönder. Zira beni yalancılıkla itham etmelerinden endişe ediyorum. Allah buyurdu: Seni kardeşinle destekleyeceğiz ve size öyle bir güç vereceğiz ki bu sayede size erişemeyecekler, mucizelerimizle siz ve size tabi olanlar üstün geleceksiniz."**⁴ Böylece Hz. Harun (a.s.), Yüce Allah (c.c.) tarafından Hz. Musa'ya (a.s.) yardım etmek üzere görevlendirildi.

1. Kasas suresi, 12. ayet.

2. Kasas suresi, 13. ayet. Ayrıca bk. Tâ-Hâ suresi, 40. ayet.

3. bk. Kasas suresi, 29-35. ayetler.

4. Kasas suresi, 34-35. ayetler.

Bir süre sonra Allah (c.c.), Hz. Musa (a.s.) ve Hz. Harun'dan (a.s.) Firavun'a gitmelerini ve onu imana davet etmelerini istedi. Onlara, Firavun'u İsrailoğullarına yaptığı işkence ve eziyetlerden vazgeçmeye çağdırmalarını emretti. Hz. Musa (a.s.) ve Hz. Harun (a.s.) da Allah'ın (c.c.) emrini yerine getirdiler. Fakat Firavun onların davetini kabul etmedi. Üstelik Firavun, Allah'ın elçileriyle tartışmaya girdi. Hz. Musa (a.s.) Firavun'la birçok kez konuştu ve tartıştı. Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine inandırmak için ona çeşitli mucizeler gösterdi.¹ Hz. Musa'nın (a.s.) ortaya koyduğu mucizelere inanmayan Firavun, bu mucizeleri sihirbazlık olarak gördü. Ülkesinin dört bir yanından, yetenekli sihirbazları sarayında topladı. Onlardan hünerlerini göstermelerini, Hz. Musa'nın (a.s.) ortaya koyduğu mucizeleri gölgede bırakmalarını istedi. Üstelik Musa'yı (a.s.) yenmeleri hâlinde sihirbazlara büyük bir ödül vermeyi vadetti. Böylece Firavun'un sarayında, sihirbazlarla Hz. Musa (a.s.) arasında bir mücadele başladı. Bu olay A'râf suresinde şöyle anlatılır: **"Sihirbazlar dediler ki: 'Ey Musa! Sen mi atacaksın (değneğini), yoksa (ilk) atan biz mi olalım?'**

'Siz atın.' dedi. Onlar atınca insanların gözlerini büyülediler, içlerine korku saldılar ve böylece büyük bir büyü gösterdiler.

Biz de Musa'ya 'Asanı at!' diye vahyettik. Bir de baktılar ki bu, onların uydurduklarını yakalayıp yutuyor!

Böylece gerçek ortaya çıktı ve onların yaptıklarının asılsız olduğu anlaşıldı.

İşte Firavun ve kavmi orada yenildiler ve küçük düşüp yarıştan çekildiler.

Sihirbazlar derhâl secdeye kapandılar."²

Sihirbazlar, yaptıkları işin göz yanılması ve izleyenleri etkileyip aldatmaktan ibaret bir hüner olduğunu iyi biliyorlardı. Fakat Hz. Musa'nın (a.s.) yere bıraktığı asanın, büyük bir yılan olup sihirbazların hünerli bir sihir olarak ortaya attıkları bütün malzemelerini silip süpürmesi, onların o güne kadar hiç karşılaşmadıkları gerçek bir mucizeydi. Bu gerçeğin farkına varan sihirbazlar, mucizeden çok etkilendiler. Onlar, kendi iradeleriyle karar vererek **"Âlemlerin Rabb'ine, Musa ve Harun'un Rabb'ine iman ettik, dediler."³** Bunun üzerine Firavun büyük bir şaşkınlık yaşadı. Sihirbazları, kendilerine ağır cezalar vereceğini söyleyerek tehdit etti. Fakat sihirbazlar, kendilerine ne ceza verilirse verilsin Allah'a (c.c.) imandan vazgeçmeyeceklerini söylediler.

Hz. Musa (a.s.), zaman içerisinde Firavun'u birçok kez Allah'a (c.c.) iman etmeye, yaptığı kötülüklerden vazgeçmeye çağdırdı. Hatta düşünüp öğüt alması için Firavun'un başına, her biri bir mucize olan bazı felaketler de geldi. Bu durum Kur'an'da şöyle anlatılmıştır: **"Biz de açık seçik mucizeler olmak üzere onların üzerine tufan, çekirge, haşerat, kurbağalar ve kan gönderdik. Yine de büyüklük tasladılar ve günahkâr bir kavim olmakta direndiler."⁴** Firavun ve adamları, başlarına gelen her felakette Hz. Musa'dan (a.s.) yardım istediler. **"...Ey Musa! Sana verdiği söz hürmetine, bizim için Rabb'ine dua et! Eğer bizden azabı kaldırırsan mutlaka sana inanacağız ve muhakkak İsrailoğullarını seninle göndereceğiz..."⁵** dediler. Fakat onlar, felaketten kurtulunca hemen verdikleri sözden vazgeçtiler. Tekrar eski hâllerine döndüler.

1. bk. Â'râf suresi, 103. ayet.

2. A'râf suresi, 115-120. ayetler.

3. A'râf suresi, 121-122. ayetler.

4. A'râf suresi, 133. ayet.

5. A'râf suresi, 134. ayet.

Hız. Musa'nın (a.s.) verdiği mücadele, neredeyse olumlu gelişme olmadan böyle sürüp gitti. Firavun ve onun çevresindeki ileri gelen kimseler ne Allah'a (c.c.) iman ettiler ne de Hz. Musa'yı (a.s.) ve İsrailoğullarını serbest bıraktılar. Yüce Allah (c.c.) da Hz. Musa'ya (a.s.), İsrailoğullarını geceleyin Mısır'dan çıkarmasını emretti.¹ Bunun üzerine Hz. Musa (a.s.) ve beraberindekiler, geceleyin hızlı bir şekilde şehri terk ettiler, yaşadıkları bölgeden uzaklaştılar.

Sabahleyin onların gittiğini fark eden Firavun ve adamları bu duruma çok öfkelenmişler. Firavun, askerlerini toplayıp Hz. Musa'yı (a.s.) ve İsrailoğullarını yakalamak için yola çıktı. Kızıldeniz'e ulaştığında, Allah'ın (c.c.) bir mucizesi olarak denizden bir yol açıldığını ve İsrailoğullarının, karşı kıyıya geçtiklerini gördü. Bunun üzerine Firavun da askerleriyle onların peşine düştü. Fakat denizde açılan yol birden kapandı ve Firavun ile askerleri boğuldu. Böylece kendini tanrı olarak gören, insanlara eziyet ve işkence eden, halkına zulmeden, Allah'ın (c.c.) peygamberine kulak asmayan Firavun yok olup gitti.²

Hız. Musa (a.s.) mucize eseri denizi geçerek İsrailoğullarını özgürlüğe kavuşturmuştur. (Güncel görünüm)

Not Edelim

“Firavun kavmini saptırmış, doğru yolu göstermemişti.”

Tâ-Hâ suresi, 79. ayet.

Hız. Musa (a.s.), İsrailoğullarını Mısır'dan çıkarmış, Firavun'un zulmünden kurtarmıştı. Ancak henüz süreç tamamlanmamıştı. Bu yolculuk devam etmiş, o ve beraberindekiler Tur Dağı'nın olduğu bölgeye kadar ulaşmışlardı. Fakat bu defa da Hz. Musa'nın (a.s.) kendi kavmine yönelik mücadelesi başlamıştı. Otuz ve on gecelik bir süreyle Tur Dağı'na çağırılan Hz. Musa (a.s.), kendi yerine kardeşi Hz. Harun'u (a.s.) vekil bırakarak dağa çıkmıştır. Hz. Musa (a.s.), Rabb'ini (c.c.) görmek istemiştir. Ancak Yüce Allah (c.c.) ona, bunun mümkün olmadığını bildirmiştir. Bu olay Kur'an'da şöyle anlatılır: **“Musa, tayin ettiğimiz vakitte (Tur'a) gelip de Rabb'i onunla konuştuğunda o, 'Rabb'im! Bana görün; sana bakayım.' dedi. Rabb'i, 'Sen beni asla göremezsin. Fakat şu dağa bak; eğer o yerinde durabilirse sen de beni görebilirsin.' buyurdu. Rabb'i o dağa tecelli edince onu paramparça etti; Musa da bayılıp düştü. Kendine gelince dedi ki: Seni noksan sıfatlardan tenzih ederim, sana tövbe ettim; ben inananların ilkiyim.”**³

1. Tâ-Hâ suresi, 77. ayet.

2. bk. Tâ-Hâ suresi, 78. ayet; A'râf suresi, 136. ayet.

3. A'râf suresi, 143. ayet.

Bu olaydan sonra Hz. Musa'ya (c.c.) ilahi emirlerin yazılı olduğu levhalar verilmiştir.¹ Ancak İsrailoğulları, kendilerine yapılan her türlü iyiliğe rağmen Hz. Musa'ya (a.s.) güçlük çıkarmışlardır. Allah (c.c.), kendilerine her türlü iyilik ve nimeti verdiği hâlde onlar, Hz. Musa (a.s.) Sina Dağı'ndayken bir buzağı heykeli yapıp bu heykele tanrı diye tapmaya başlamışlardır. Sina Dağı'ndan dönüşte, İsrailoğullarının bir buzağı heykeline taptığını gören Hz. Musa (a.s.), öfkelenerek elindeki levhaları yere atmış ve kavmine engel olamadığı için kardeşi Hz. Harun'u (a.s.) hırpalamıştır. Kardeşinin, saçını sakalını çekiştirmesine üzülen Hz. Harun (a.s.) şöyle demiştir: **"...Ey anam oğlu! Senin bu kavmin beni cidden zayıf gördüler; neredeyse beni öldüreceklerdi! Sen de şimdi düşmanları bana güldürme ve beni zalim kavimle bir tutma!.."**² Hz. Harun'un (a.s.) üzüldüğünü gören Hz. Musa (a.s.) üzülmüş ve **"Ey Rabb'im! Beni ve kardeşimi bağışla, bizi rahmetine gark eyle! Sen merhametlilerin en merhametlisisin."** diye yalvararak Allah'a (c.c.) dua etmiştir.³ Bu olayın ardından Hz. Musa (a.s.), kavmi içerisinde seçtiği bazı kişilerle Allah'a tövbe etmiştir.⁴ Allah (c.c.) da onları bağışlamıştır.

Hz. Musa (a.s.) ve İsrailoğulları arasındaki mücadele uzun süre devam etmiştir. Allah (c.c.), İsrailoğullarına birçok nimet vermiş, aynı zamanda onları sınamıştır. Bu konuyla ilgili bir ayette şöyle buyrulmuştur: **"İsrailoğullarını, nesillere göre on iki topluluğa ayırdık. Halkı kendisinden su istediğinde Musa'ya, 'Asanı taşa vur!' diye vahyettik. Taştan on iki göze fışkırdı. Her kabile içeceği yeri belledi. Üzerlerine de buluttan gölgelik yaptık; onlara kudret helvasıyla bıldırcın eti indirdik. 'Size verdiğimiz rızıkların temizlerinden yiyin.' (dedik). Onlar (nankörlükleriyle) bize değil fakat kendilerine kötülük ediyorlardı."**⁵

Not Edelim

Hz. Musa (a.s.) zamanında azgınlıkları, kibirli ve şımarık tavırları sebebiyle Firavun, onun veziri Hâmân ve sahip olduğu zenginliklerin sadece kendi hakkı olduğunu iddia ederek fakirlere yardım etmeyen, zekât vermeyen Karun helak edilmiştir.

bk. Ankebût suresi, 39. ayet.

Yüce Allah (c.c.) bazı inatçı, alaycı tavırları ve peygamberleri Hz. Musa'yı (a.s.) dinlememeleri sebebiyle İsrailoğullarını cezalandırmıştır. Nihayet Hz. Musa (a.s.), kavminden, kendilerine vadedilen topraklara girmelerini istemiştir. Fakat onlar bunu kabul etmemişlerdir. Hz. Musa'nın (a.s.) tüm ısrarlarına rağmen İsrailoğulları alaycı bir şekilde ona şöyle demişlerdir: **"...Ey Musa! Onlar orada buldukları sürece biz oraya asla girmeyeceğiz. Sen ve Rabb'in gidin savaşın; biz burada oturacağız!"**⁶ Girmeleri istenen topraklarda bulunan insanlardan korkmuşlardır. Hz. Musa (a.s.) çaresizlik içerisinde

1. bk. Ar'âf suresi, 145. ayet.

2. Ar'âf suresi, 150. ayet.

3. bk. Ar'âf suresi, 151. ayet.

4. bk. Ar'âf suresi, 149. ayet; Bakara suresi, 54. ayet.

5. Ar'âf suresi, 160. ayet.

6. Mâide suresi, 24. ayet.

Rabb'ine (c.c.) şöyle yalvarmıştır: “...Rabb'im! Ben kendimden ve kardeşimden başkasına söz geçiremiyorum. Artık bizimle bu yoldan çıkmış kavim arasında sen hükmet...”¹ İsrailoğullarının bu alaycı, inkârcı tavrı sebebiyle Allah (c.c.) şöyle buyurmuştur: “...Öyleyse onlar yeryüzünde şaşkın şaşkın dolaşmak üzere oradan (kutsal topraklar) kırk yıl mahrum bırakılmışlardır. Artık sen, yoldan çıkmış toplum için üzülme!”²

Hz. Musa (a.s.) uzun bir ömür yaşamış, yaşadığı sürece de İsrailoğullarını Allah'a (c.c.) imana ve doğru yola yönlendirmek için mücadele etmiştir. Ancak her fâni gibi o da eceli geldiğinde bu dünyadan ayrılmış, Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur.

Allah (c.c.), Hz. Musa (a.s.) ve Hz. Harun'la (a.s.) birlikte bütün peygamberlere rahmet etsin, esenlik versin.

Etkinlik

Hz. Musa (a.s.) kıssasından çıkarılacak sonuçlar nelerdir? Maddeler hâlinde yazınız.

-
-
-
-
-
-
-

5. BİR AYET TANIYORUM: AYETE'L-KÜRSİ VE ANLAMI

Ayete'l-Kürsi, Bakara suresinin 255. ayetidir. Bu ayette; Allah'ın (c.c.) birliği, bütün varlıklar üzerindeki hâkimiyeti, sonsuz kudreti ve ilmi, tüm varlıkları koruyup gözetmesi gibi hususlar üzerinde durulur. Yüce Rabb'imizin (c.c.) her türlü eksiklikten uzak olduğu belirtilir. Ayette geçen kürsi kelimesi; Allah'ın (c.c.) hükümranlılığını, ilmini ve kudretini ifade eder.

Ayete'l-Kürsi, vakit namazlarından sonra tesbihat bölümünde okunur. Ayrıca bu ayet, kötülüklerden korunmak ve Allah'a (c.c.) sığınmak amacıyla da okunmaktadır. Peygamberimiz (s.a.v.), kötülerin kötülüklerinden korunmak için Allah'a (c.c.) sığınmamızı istemiştir. Bu amaçla Felâk ve Nâs surelerini, ayrıca Ayete'l-Kürsi'yi okumamızı tavsiye etmiştir.³ Bir hadisinde, “**Farz namazın ardından Ayete'l-Kürsi'yi okuyan kimse, sonraki namaza kadar Allah'ın himayesi altındadır.**”⁴ buyurmuştur.

1. Mâide suresi, 25. ayet.

2. Mâide suresi, 26. ayet.

3. bk. Ahmed b. Hanbel, Müsned, C 4, s. 144.

4. Taberânî, Mu'cemü'l-Kebîr, C 3, s. 83.

AYETE'L- KÜRSİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
 الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا
 يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ
 حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

OKUNUŞU

Bismillâhirrahmânirrahîm

- Allahü lâ ilâhe illâ hüvel hayyül kayyûm.
- Lâ te'huzühü sinetün velâ nevm.
- Lehü mâ fissemâvâti vemâ fil ard.
- Men zellezî yeşfeu indehü illâ bi iznih.
- Yâ'lemü mâ beyne eydîhim vemâ halfehüm.
- Velâ yuhîtüne bişey'in min ilmihi illâ bimâ şâe.
- Vesia kürsiyyühüs semâvâti vel ard.
- Velâ yeûdühü hıfzuhümâ vehüvel aliyyül azîm.

ANLAMAMI

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla (başlarım).

- "Allah, ondan başka ilah yoktur. O hayydir (diri, canlı, sonsuz hayat sahibi), kayyumdur (her şeyi koruyup gözeten).
- Kendisine ne uyku gelir ne de uyuklama.
- Göklerde ve yerdekilerin hepsi onundur.
- İzni olmadan onun katında kim şefaata edebilir?
- O, kullarının yaptıklarını, yapacaklarını bilir (Ona hiçbir şey gizli kalmaz.).
- Onun bildirdiklerinin dışında, insanlar onun ilminden hiçbir şeyi tam olarak bilemezler.
- Onun kürsüsü gökleri ve yeri içine alır.
- Onları koruyup gözetmek kendisine zor gelmez. O yücedir, büyüktür."

Etkinlik

Ayete'l-Kürsî'de verilmek istenen mesajları defterinize yazınız.

DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplandırınız.

1. Evrendeki her şeyin bir ölçüye göre yaratıldığını örnek vererek açıklayınız.
2. Sünnetullah kavramı ne anlama gelir? Bilgi veriniz.
3. Allah (c.c.) tarafından belirlenen evrensel yasaların ortak özellikleri nelerdir? Yazınız.
4. Özgürlükle sorumluluk arasında nasıl bir ilişki vardır? Açıklayınız.
5. Emek ve rızık kavramının kaderle ilişkisi nedir? Belirtiniz.
6. Kader ve tevekkül kavramları arasında nasıl bir ilişki vardır? Söyleyiniz.
7. Ayete'l-Kürsi'nin okunuşunu yazınız.
8. Ayete'l-Kürsi'de Yüce Allah'ın (c.c.) hangi sıfat ve özellikleri dile getirilmektedir? Söyleyiniz.

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. **Yüce Allah'ın (c.c.) kâinata belirlemiş olduğu evrensel ve değişmez kanunlara ne ad verilir?**

A. Sünnetullah B. Farz C. Kaza D. Tevekkül

2. **Yüce Allah'ın (c.c.) sonsuz ve sınırsız iradesine ne denir?**

A. Büyük irade B. Külli irade
C. Cüzi irade D. Takdir-i İlahi

3. **Aşağıdakilerden hangisi İslam'ın tevekkül anlayışıyla bağdaşmaz?**

A. Öğrencinin sınava girmeden önce ders çalışması
B. Çiftçinin tarlasını zamanında ekmesi, sulaması, gübrelemesi
C. Yolculuğa çıkan insanın yolculuktan önce aracının bakımını yaptırması
D. İnsanın çalışmadan, Allah'tan (c.c.) bol rızık istemesi

4. **“Yeryüzünde bulunan her canlı yok olacak. Ancak azamet ve ikram sahibi Rabb'inin zati baki kalacak.” (Rahmân suresi, 26-27. ayetler.)**

Yukarıdaki ayetler, aşağıdaki kavramlardan hangisiyle doğrudan ilgilidir?

A. Namaz ve oruç B. Ecel ve ömür
C. Başarı ve başarısızlık D. Tevekkül ve çalışma

5. **Allah (c.c.) tarafından Hz. Musa (a.s.) ile beraber peygamber olarak gönderilen ve onun kardeşi olan kişi kimdir?**

A. Hz. Şuayb (a.s.) B. Hz. İsa (a.s.)
C. Hz. Davud (a.s.) D. Hz. Harun (a.s.)

- C. Aşağıdaki bilgilerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.
- () Her şeyin bir ölçüye göre yaratıldığına dair doğadan ve çevremizden pek çok örnek gösterebiliriz.
 - () Allah (c.c.) tarafından önceden belirlenen olayların, zamanı geldiğinde gerçekleşmesine kader denir.
 - () Isınan metallerin genişmesi, biyolojik yasalarla ilgili bir durumu ifade eder.
 - () Fiziksel yasalar her zaman ve her yerde geçerlidir. Bunlarda yanılma ihtimali çok düşüktür.
 - () Toplumda meydana gelen olaylar neden-sonuç ilişkisi içinde gerçekleşir.
 - () İnsan, hasta olduğunda Allah'ın (c.c.) her hastalık için şifa yarattığını bilmeli ve tedavi olmalıdır.
 - () Yüce Allah'ın kürsüsü, gücü, kuvveti, kudreti her şeyi kapsar.
 - () Hz. Musa'ya (a.s.) Tur Dağı'nda ilahi emirleri içeren levhalar verilmiştir.
- Ç. Aşağıdaki bulmacada, işlediğiniz üniteye geçen bazı isim ve kavramlar gizlenmiştir. Bunları bulup işaretleyiniz.

A	H	C	E	C	E	L	H	İ	Y	O	K	U	H
B	Z	L	N	O	B	Ü	Y	S	A	L	I	K	Z
F	M	T	U	T	A	Z	M	B	S	R	S	A	H
İ	U	S	P	Ü	K	A	Ğ	V	A	Ç	M	D	A
R	S	K	A	N	I	K	V	U	J	Z	E	A	R
A	A	İ	Y	R	L	E	İ	R	E	R	T	Y	U
V	N	Y	Ü	C	E	A	L	L	A	H	N	E	N
U	R	A	T	S	A	L	M	P	A	H	U	Ç	A
N	S	R	O	S	İ	R	K	A	D	E	R	A	Y
A	T	E	V	E	K	K	Ü	L	Z	V	U	B	İ
R	P	L	U	B	A	Ş	A	R	I	N	C	O	R
M	S	Ü	N	N	E	T	U	L	L	A	H	P	A
O	C	T	O	K	B	J	Ğ	T	R	P	S	O	D
N	Ö	M	Ü	R	Y	U	F	U	K	A	Z	A	E

ECEL

FİRAVUN

YÜCE ALLAH

HZ. HARUN

ÖMÜR

HZ. MUSA

YASA

SÜNNETULLAH

KAZA

İRRADE

KISMET

AKIL

KADER

TEVEKKÜL

BAŞARI

2. ÜNİTE

ZEKÂT VE SADAKA

Hazırlık Çalışmaları

1. Zekât, sadaka ve infak kavramlarının anlamlarını araştırıp öğreniniz.
2. Zekât ve sadaka ile ilgili birer ayet meali bularak bunları defterinize yazınız.
3. İslam'ın yardımlaşma ve dayanışmaya verdiği önemi araştırınız.
4. Şuayb Peygamber'in (a.s.) hayatı hakkında; İslam ansiklopedisi, peygamberler tarihi, Genel Ağ gibi kaynaklardan bilgi edininiz.
5. Mâun suresinin anlamını bularak defterinize yazınız.

1. İSLAM'IN PAYLAŞMA VE YARDIMLAŞMAYA VERDİĞİ ÖNEM

Güdüleme

“...İyilik ve (Allah’ın yasaklarından) sakınma üzerinde yardımlaşın; günah ve düşmanlık üzerine yardımlaşmayın...”

Mâide suresi, 2. ayet.

Yukarıdaki ayetin vermek istediği mesaj nedir?

İslam dini, toplumda bir arada yaşayan insanların yardımlaşmalarına, ellerindeki imkânları birbirleriyle paylaşmalarına önem vermiştir. Yakınımız olan kişilerden başlayarak muhtaç durumda olanlara yardım etmemizi öğütlemiştir. Allah (c.c.), Kur’an-ı Kerim’in birçok ayetinde insanlardan dayanışma ve yardımlaşma içinde olmalarını istemiştir. Bunlardan birinde, “**...De ki: Maldan harcadığınız şey; ebeveyn, yakınlar, yetimler, fakirler ve yolcular için olmalıdır. Şüphesiz Allah, yapacağınız her hayrı bilir.**”¹ buyurmuştur. Böylece Rabb’imiz (c.c.) ekonomik durumu iyi olan kişilerin, çevrelerindeki muhtaçları bularak onlara yardım etmeleri gerektiğini belirtmiştir. Çünkü muhtaç kişiler yardım istemekten veya durumlarını başkalarına bildirmekten çekinebilirler. Hz. Muhammed (s.a.v.) bir hadisinde şöyle buyurmuştur: “**Müminler birbirine merhamet etmekte, birbirlerini sevmekte ve birbirlerini korumakta bir vücudun organları gibidirler. Vücudun herhangi bir organı ağrıdığı anda tüm vücut bundan nasıl rahatsız olursa bir mümin de sıkıntı içinde bulunduğunda, diğer müminler onun sıkıntısını paylaşırlar, derdiyle dertlenirler, üzüntüsüyle üzürlürler.**”²

Paylaşmak ve yardımlaşmak erdemli bir davranıştır.

1. Bakara suresi, 215. ayet.

2. Buhârî, Edeb, 27; Müslim, Birr, 66.

Yüce Allah (c.c.), insanlara yararlanmaları için birçok nimet vermiştir. İnsanlar da Allah'ın (c.c.) verdiği bu nimetlerin bir kısmını yoksullarla paylaşmalı, onların sıkıntılarını gidermelidirler. Böyle yaptıkları takdirde Allahü Teâlâ'nın (c.c.) kendilerine verdiği nimetlerin şükrünü eda etmiş ve Cenab-ı Hakk'ın (c.c.) sevgisini, rızasını kazanmış olurlar.

İnsan, kendisine verdiği nimetler için Yüce Allah'a şükretmelidir.

Etkinlik

“Allah'ın rızasını kazanmak ve ruhlarındaki cömertliği kuvvetlendirmek için mallarını hayra sarf edenlerin durumu, bir tepede kurulmuş güzel bir bahçeye benzer ki üzerine bol yağmur yağmış da iki kat ürün vermiştir...”

Bakara suresi, 265. ayet.

“Allah yolunda mallarını harcayanların durumu, yedi başak bitiren bir tane gibidir ki her başakta yüz tane vardır. Allah dilediğine kat kat fazlasını verir. Allah'ın lütfü geniştir, o her şeyi bilir.”

Bakara suresi, 261. ayet.

“...Veren el, alan elden üstündür.”

Buhârî, Zekât, 18; Müslim, Zekât, 94.

Yukarıdaki ayetleri ve hadisi yorumlayınız. Bu ayetler ile hadis bize hangi mesajları vermektedir? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

2. ZEKÂT VE SADAKA İBADETİ

Güdüleme

Zekât kavramı sözlükte; artma, çoğalma, bereket, temizlenme gibi anlamlara gelir. Bu durum, zekât ibadetiyle ilgili olarak size neler düşündürmektedir?

Yüce dinimiz İslam, toplumsal yardımlaşma ve dayanışmaya büyük önem vermiştir. Bu amaçla da çeşitli ibadetlerin yapılmasını istemiştir. Zekât bu ibadetlerden biridir. **Zekât** sözlükte; artma, çoğalma, bereket, arınma, temizlenme gibi anlamlara gelir. İslami bir terim olarak ise zengin Müslümanların, dinî bir görev olarak her yıl mallarının ya da paralarının yüzde iki buçüğünü Allah (c.c.) rızası için ve ibadet niyetiyle muhtaçlara vermeleridir.¹ Yüce Allah (c.c.), zekât vermeyi zenginler için zorunlu bir görev saymış; onlara, ellerindeki malların bir kısmını başkalarıyla paylaşmalarını emretmiştir. Böylece toplumdaki yoksulların gözetilmesini amaçlamıştır.

Not Edelim

Zekât; akıllı, ergenlik çağına gelmiş, zengin Müslümanlara farz olan bir ibadettir.

Zengin olan Müslümanların zekât vermesi farzdır. Rabb'imiz (c.c.), Kur'an-ı Kerim'in pek çok ayetinde zekât verilmesini emretmiştir. Bunlardan birinde, "**Namazı kılın, zekâtı verin, Peygambere itaat edin ki merhamet göresiniz.**"² buyurmuştur. Ekonomik durumu iyi olan kişi, kendisine verdiği nimetlerden dolayı Allah'a (c.c.) şükreder. Bu şükürünü, sahip olduğu imkânların bir kısmını zekât ve sadaka olarak vermekle gerçekleştirir. Ayrıca zekât, kişiye fakirlerin sorunlarıyla ilgilenme bilinci kazandırır. Böyle insanlardan oluşan bir toplumda zekât veren ile alan kişiler arasında sevgi ve saygı duyguları gelişir. Zengin ile yoksul arasındaki bağ güçlenir. Toplumsal kaynaşma sağlanarak insanlar arasında dayanışma oluşturulur.

İslam dinine göre bir kimsenin zengin sayılabilmesi için temel ihtiyaçlarının dışında 80.18 gram altın ya da bunun karşılığı kadar mal veya paraya sahip olması gerekir.³ Buna **nisap** denir. Kişinin evi, arabası; ailesinin bir yıllık yiyecek, içecek, eğitim vb. masrafları temel ihtiyaçlarıdır. Dinimize göre bir kişiye zekâtın farz olabilmesi için sahip olunan malın üzerinden bir yıl geçmesi gerekir. Ancak toprak ürünlerinde bu şart aranmaz. Toprak ürünlerinin zekâtı hasat mevsiminde verilir. Zekâtı ramazan ayında vermek güzel bir davranıştır. Ancak zekâtın bu ayda verilmesi de zorunlu değildir. Ayrıca zekât verecek kişiler ev, araba gibi asli ihtiyaçlarının ve borçlarının dışında belli miktar para ya da mala sahip olmalıdır. Gerekli şartları taşıyanlar için zekât vermenin bir yükümlülük olduğuyla ilgili olarak Kur'an'da Yüce Allah (c.c.), Peygamberimize (s.a.v.) hitaben şöyle buyurmuştur: "**Onların mallarından sadaka (zekât) al; bununla onları (günahlardan) temizlersin, onları arıtıp yüceltirsin...**"⁴ Bu ayet aynı zamanda zekâtın, insanla-

1. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 398.

2. Nur suresi, 56. ayet.

3. bk. Lütfi Şentürk, Seyfettin Yazıcı, İslam İlimihâli, s. 270.

4. Tevbe suresi, 103. ayet.

rin günahlarının affına da vesile olacağını belirtmektedir. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de bir hadisinde şöyle buyurmaktadır: “Allah, zekâtı mallarınızın kalan kısmını temizlemek için farz kıldı.”¹

Küçükbaş hayvanların kırkta biri zekât olarak verilir. Büyükbaş hayvanlarda ise zekât nisabı otuzda birdir.

Dinimize göre zekât verilmesi gereken başlıca mallar ve zekât oranları* şöyledir:

MALLAR	ZEKÂT ORANI
Altın, gümüş, para vb.	1/40 oranında
Küçükbaş hayvanlar (koyun-keçi)	1/40 oranında
Sığır ve manda	1/30 oranında
Deve	Her beş deve için bir koyun veya keçi zekât olarak verilir.
Toprak ürünleri	1/10 oranındadır.
Madenler	1/5 oranındadır.

Zekât, toplumsal dayanışmaya katkıda bulunan ve ihtiyacı olanlara yardım edilmesini sağlayan bir ibadettir. Kur'an-ı Kerim'de zekâtın kimlere verileceği Tevbe suresinin 60. ayetinde şöyle açıklanmıştır: “Sadakalar (zekatlar), Allah'tan bir farz olarak ancak fakirler, düşkünler, zekât toplayan memurlar, kalpleri İslam'a ısındırılacak olanlarla (özgürlüğüne kavuşturulacak) köleler, borçlular, Allah yolunda cihad edenler ve yolda kalmış yolcular içindir. Allah hakkıyla bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir.” Buna göre zekâtın verilebileceği belli başlı kişiler şunlardır:

- * Geçim sıkıntısı çeken yoksullar
- * Hiçbir geliri olmayan düşkünler

1. Ebu Davud, Zekât, 32.

* Zekât verilecek nakit para, altın, gümüş vs. dışındaki mallarda adede, masrafa, büyükbaş, küçükbaş veya ürün çeşidine göre miktar arttıkça zekât oranları değişmektedir.

- * Borçlu durumda bulunan ve borcunu ödemekte sıkıntı çekenler
- * Kendi ülkesinden, memleketinden uzakta kalan ve parasız duruma düşen yolcular
- * Zekât toplayan memurlar
- * Allah (c.c.) yolunda çalışanlar
- * Kalpleri İslam'a ısındırılacak olanlar (müellefe-i kulûb)
- * Hürriyetine kavuşturulacak köleler

Not Edelim

Zekât vermeye öncelikle kendi çevremizde bulunan yoksul akraba ve komşulardan başlamalıyız. Bir kimse; annesine, babasına, büyükanne ve büyükbabasına, çocuk ve torunlarına zekât veremez. Çünkü bunlara bakmak zaten onun görevidir. Diğer akrabalarına ise zekât verebilir.

Malının veya parasının zekâtını verecek kişi, bu ibadet için niyet etmelidir. Yaptığı yardımı zekât olarak verdiğinin bilincinde olmalıdır. Zekât verirken yoksul ve muhtaçların onurları zedelenmemelidir. Zekât verilen kişiye saygı ile davranılmalı, zekât alan kimse minnet altında bırakılmamalıdır. Zekât ve diğer yardımlar mümkün olduğunca gizli bir şekilde, gösteriş yapılmadan verilmelidir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulmaktadır: **“Eğer sadakaları (zekât ve benzeri hayırları) açıktan verirseniz ne âlâ. Eğer onu fakirlere gizlice verirseniz işte bu sizin için daha hayırlıdır. Allah da bu sebeple sizin günahlarınızı örter...”**¹ Başka bir ayette ise **“Ey iman edenler!.. Başa kakmak ve incitmek suretiyle yaptığınız hayırları boşa çıkarmayın...”**² ifadeleri yer almaktadır. Zekât verirken dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de zekâtın, malın iyisinden verilmesidir. Allah (c.c.), Kur'an'da zekâtın kötü maldan verilmemesini istemektedir. Zekât verirken belirtilen tüm bu incelikler göz önünde bulundurulmalıdır. Yoksullara hiçbir karşılık beklemeden yardım edilmelidir.

İslamiyet, zekât gibi sadakaya da önem vermiştir. **Sadaka**; muhtaç durumda olan kimselere karşılıksız olarak ve Allah (c.c.) rızası için yapılan her türlü iyilik ve yardıma denir. Dinimiz toplumsal yardımlaşma ve dayanışmaya önem vermiş, bunu gerçekleştirmek için de sadaka vermeyi öğütlemiştir. Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde inananlar sadaka vermeye teşvik edilmiştir. Bu ayetlerden birinde, **“Ey iman edenler! Kazandıklarınızın iyilerinden ve rızık olarak yerden size çıkardıklarımızdan hayra harcayın...”**³ buyrulmuştur.

Sadaka yalnızca maddi yardımlarla sınırlı değildir. Hasta ve yaşlı insanları ziyaret etmek, onların hâl ve hatırını sormak; cadde, iş yerinde, oturduğumuz sokakta karşılaştığımız insanlara selam vererek güler yüz göstermek de dinimize göre sadaka olarak değerlendirilir. Yolda karşıdan karşıya geçen veya eşyalarını taşımakta zorlanan bir yaşlıya yardımcı olmak, toplu taşıma araçlarında yaşlılara, gazilere, hasta ve hamilelere yer vermek, bir yabancıya yol göstermek de sadakadır. Peygamberimiz (s.a.v.) bu konuda, **“İnsanlara güler yüz göstermen**

1. Bakara suresi, 271. ayet.
2. Bakara suresi, 264. ayet.
3. Bakara suresi, 267. ayet.

İnsanlara, sadece Allah (c.c.) rızası için karşılıksız olarak yardım etmek gerekir.

senin için sadakadır. İyiliği öğütlemen ve kötülüğe engel olmaya çalışman sadakadır. Gözü görme-
yen birine yardımcı olman sadakadır.”¹ buyurmuştur.

Dinimize göre zorda olan kişilere yapılan maddi manevi her iyilik sadakadır.

Not Edelim

İslam dininde zekât ve sadaka gibi önemli kavramlardan biri de infaktır. **İnfak** kavramı sözlükte karşılıksız yardım, sadaka anlamlarına gelir. Dinî terim olarak ise kişinin; Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak ve kendisine verilen malların şükrünü eda etmek için Allah'ın (c.c.) emrettiği yerlere harcama yapması ve bağışta bulunmasıdır.

Dinî Terimler Sözlüğü, s. 169-170.

Sadaka vermek için zengin olma şartı aranmaz. Herkes maddi imkânları ölçüsünde sadaka verebilir. Sadakanın belirli bir miktarı ve zamanı yoktur. Ancak **fitir sadakası** ramazan ayında, en geç bayram namazından önce verilmelidir. Fitir sadakasına **fitre** de denir. Gücü yeten Müslümanların sağlıklı olmalarının bir şükrü olarak ramazan ayının sonuna kadar fakirlere ödemekle yükümlü oldukları sadakadır.² Bu sadaka, ailedeki her birey için verilir. Verilen para, bir kişinin bir günlük yiyecek ihtiyaçlarını karşılayacak miktarda olmalıdır. Çocukların fitresini aile büyüklerinden biri verir. Yüce dinimizde önem verilen sadaka çeşitlerinden biri de sadaka-i cariyedir. Okul, cami, çeşme, vakıf malları, sağlık ocağı, hastane gibi toplum yararı için yaptırılan hayır kurumları sadaka-i cariyeye olarak adlandırılır. Ayrıca insanlığın yararına sunulmak için meydana getirilen dinî, ilmi, kültürel ve tarihsel eserler de sadaka-i cariyeye olarak kabul edilir.³

Etkinlik

Sadaka-i cariyeye konulu bir sunu hazırlayınız. Sunuda okul, cami, çeşme, hastane vb. hayır amacıyla yaptırılan eserlere yer veriniz.

1. Tirmizî, Birr, 36.

2. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 99.

3. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 315.

İnsanların yararlanması için yapılan eserlere sadaka-i cariye denir.

Bizler yüce dinimizin emir ve tavsiyelerini dikkate alarak gücümüz ölçüsünde sadaka vermeliyiz. Yoksul, muhtaç ve kimsesizlere yardım etmeliyiz. Yapacağımız küçük bir yardımın bile başkasının önemli bir ihtiyacını giderebileceğini unutmamalıyız. Sadakanın hem toplumsal yardımlaşma ve dayanışmayı pekiştirdiğinin hem de insanları mutlu ettiğinin bilincinde olmalıyız.

3. ZEKÂT VE SADAKANIN BİREYSEL VE TOPLUMSAL FAYDALARI

Güdüleme

İnsan, muhtaç durumda olan birine yardım ettiğinde ne gibi duygular yaşar?

Her toplumda varlıklı insanlar olduğu gibi muhtaç durumda olanlar da vardır. Örneğin bazı insanlar hastalık, iş bulamama gibi nedenlerle çalışıp geçimlerini sağlayamazlar. Çalıştığı hâlde ihtiyaçlarını karşılayamayıp geçim sıkıntısı çeken kişiler de vardır. Nitekim Rabb'imiz (c.c.), Kur'an da, "**Allah kiminize kiminizden daha bol rızık verdi ...**"¹ buyurmaktadır. Bu sebeple toplumdaki zengin insanlar muhtaçlara el uzatmalı ve onların bu sıkıntıdan kurtulmasına yardımcı olmalıdır. Zekâtlarını tam ve zamanında vermelidirler. Sadaka vererek yoksulları sevindirmelidirler. Böylece yoksullar, ihtiyaçlarını giderme ve sıkıntılarından kurtulma imkânı bulurlar. Ayrıca insanlar zekât, sadaka vb. yollarla infakta bulunurlarsa zengin ile yoksul arasında güçlü bir bağ kurularak toplumsal birlik ve beraberlik sağlanır. İnsanlar arasında sevgi, saygı ve kardeşlik duyguları güçlenir.

Zekât ve sadaka vermek, kişiye Allah'ın (c.c.) rızasını ve sevgisini kazandırır. Onu Allah'a (c.c.) yaklaştırır. İnsanın sevap kazanmasına vesile olur. Cennete girmesine katkı sağlar. Allah'ın (c.c.) rızasını ve sevgisini kazanacağını bilmek de kişiye huzur ve güven verir.

Zekât ve sadaka vermek, işlenen günahların, yapılan kötülüklerin bağışlanmasına vesile olur. Peygamberimiz (s.a.v.), "**Sadaka/zekât vermek, suyun ateşi söndürdüğü gibi hataları yok eder...**"² buyurarak bu hususu açıklamıştır. Bir mümin, Allah'ın (c.c.) kendisine verdiği nimetlere şükreder, zekât ve sadakasını verirse Allah (c.c.), kulunun bu yaptığından hoşnut olur. Onun işlediği günahları affeder.

1. Nahl suresi, 71. ayet.

2. İbn-i Mâce, Zühd, 22.

Not Edelim

“Yarım hurma (sadaka) ile bile olsa cehennemden korunun. Eğer bunu da bulamazsanız güzel bir sözle (korunun).”

Müslim, Zekât, 68.

Zekât ve sadaka, kişinin malının çoğalmasını ve bereketlenmesini sağlar. Allah (c.c.) rızası için infakta bulunulan mal, eksilmez. Peygamberimiz (s.a.v.), “**Sadaka/zekât malı eksiltmez.**”¹ buyurarak bu hususu belirtmiştir. Rabb’imiz (c.c.) de “**Allah faizi tüketir (Faiz karışan malın bereketini giderir.), sadakaları ise bereketlendirir. Allah küfürde ve günahta ısrar eden hiç kimseyi sevmez.**”² buyurarak zekât ve sadakanın malı bereketlendirip artıracaklarını ifade etmiştir. Ayrıca zekât, sadaka gibi yollarla infakta bulunanı Allah (c.c.) korur. Hz. Peygamber (s.a.v.), “**Hastalarınızı, zekâtla/sadaka ile tedavi ediniz. Mallarınızı da zekât/sadaka vererek korumaya alınız...**”³ buyurmuştur. Atalarımız da “Az sadaka çok belayı def eder.” diyerek aynı konuya dikkat çekmişlerdir.

Zekât, sadaka gibi yollarla infakta bulunmak; varlıklı insanları cimrilik, açgözlülük, bencillik ve kiskançlık gibi kötü duygulardan uzaklaştırır. Sahip olduklarını başkalarıyla paylaşan insan cömert, kanaatkâr ve alçak gönüllü olur. İnsanlara yardımda bulunmanın, onlarla bir şeyleri paylaşmanın mutluluk ve huzurunu yaşar. Zekât veren kişi, Allah’ın (c.c.) emrini yerine getirdiği ve yoksullara yardım ettiği için iç huzuru duyar. Vicdanen rahatlar. Bütün bunlar da kişiyi mutlu eder.

Toplumsal dayanışma ve barış açısından da yardımlaşma ve paylaşmanın önemi büyüktür. İnsanlar arasında paylaşmanın yaygın olduğu toplumlarda barış ve huzur vardır. Örneğin zengin olanların, sahip oldukları imkânları yoksullarla paylaştığı bir toplumda kin ve nefret duyguları ortadan kalkar. İnsanlar arasında sevgi, saygı ve anlayış egemen olur. Yüce dinimiz İslamiyet de insanlarla yardımlaşma ve dayanışma içinde olmamızı ister. Muhtaçları gözetmemizi, kimsesizlere sahip çıkmamızı emreder. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) bu konuyla ilgili bir hadisinde, “**Komşusu açken tok yatan kimse (gerçek anlamda) iman etmiş olmaz.**”⁴ buyurmuştur.

Etkinlik

Sınıfınızda beş kişilik bir grup oluşturunuz. Grubunuzda yer alan kişilerle, komşulara yardım etmenin ve onların yaşadığı sıkıntılara duyarsız kalmanın neden olacağı toplumsal sorunları konu alan bir drama çalışması yapınız.

1. Müslim, Birr, 69.

2. Bakara suresi, 276. ayet.

3. Beyhakî, Sünen-i Kübrâ, C 3, s. 542.

4. İbn-i Ebî Şeybe, Musannef, İman ve Rûya, 6.

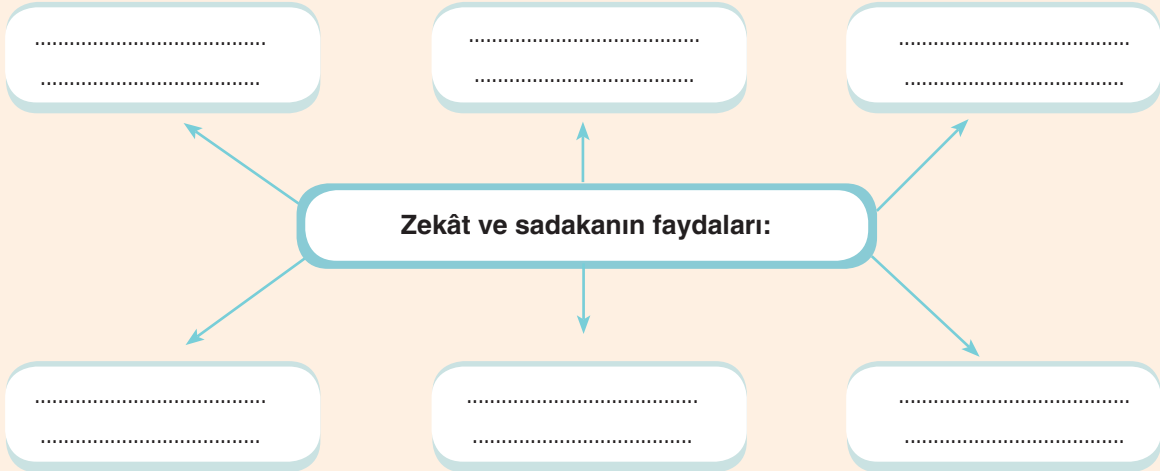
Sadaka ve benzeri yardımlar toplumda fakirliğin azalmasına etki eder.

Zekât ve sadaka, toplumda fakirliğin azalmasına ve ekonomik adaletsizliğin giderilmesine katkıda bulunur. İş bulamadığı veya hasta olduğu için çalışamayan, çalıştığı hâlde geçinmekte güçlük çeken insanlar ihtiyaçlarını karşılamakta zorlanırlar. Toplumdaki varlıklı insanlar yoksulları gözetir ve onlara yardımda bulunurlarsa toplumda fakirlerin sayısı azalır. Toplumda zengin ile fakirler arasındaki eşitsizlik azalır. Bütün bu yönleriyle zekât ve sadaka, toplumda dayanışmayı güçlendirir. Yoksulluğun azalmasında, sosyal adaletsizliğin ortadan kaldırılmasında rol oynar.

Etkinlik

Aşağıdaki şemaya, zekât ve sadakanın kişiye ve topluma faydalarıyla ilgili örnekler yazınız.

4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. ŞUAYB (A.S.)

Güdüleme

Kur'an'da adı geçen peygamberlerden hangilerini biliyorsunuz?

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de, başta A'râf ve Hûd sureleri olmak üzere çeşitli surelerde birçok kez Hz. Şuayb Peygamber'den (a.s.) söz edilir. Ayrıca çeşitli surelerde on bir kez de doğrudan onun adına yer verilir.¹

Kur'an-ı Kerim'de açıkça ifade edildiği üzere Hz. Şuayb (a.s.), Medyen ve Eyke halkına peygamber olarak gönderilmiştir.² Medyen ve Eyke; dağları, ormanları ve verimli toprakları olan geniş bir bölge idi. Kaynaklarda Medyen topraklarının, Hicaz'ın kuzeybatısından başlayıp Kızıldeniz'in doğu sahiline, Güney Filistin'e ve Sina Yarımadası'nın bir bölümüne kadar uzanan bölgeleri kapsadığı ifade edilmiştir.³

Hz. Şuayb (a.s.); Hz. Salih'ten (a.s.) sonra, Hz. Musa'dan (a.s.) önce, ikisi arasında bir zaman diliminde peygamber olarak görevlendirilmiştir.⁴

Kur'an-ı Kerim'de yer alan açıklamalardan anlaşıldığına göre Medyen halkı, Yüce Allah'a (c.c.) iman ve ibadet etmeyi bırakmıştı. Bu halk, başkalarına kötülük yapıyor, kendi elleriyle yaptıkları putlara tapıyorlardı. Medyenliler ticaretle de uğraşıyor ancak alışverişte hep kendi çıkarlarını düşünüyor, başkalarına haksızlık ediyor ve alışverişlerde hile yapıyorlardı. Onlar, ölçü ve tartı için iki farklı ölçek kullanıyorlardı. Alırken büyük ölçekle alıyorlar, satarken küçük ölçek kullanıyorlardı.

Şuayb Peygamber (a.s.), kavmini sadece Allah'a (c.c.) ibadet etmeye çağırmıştır.

1. Taberi, Tarih, C 1, s. 167; M. Âsım Köksal, Peygamberler Tarihi, C 1, s. 327.

2. bk. A'râf suresi, 85. ayet; Şuarâ suresi, 177. ayet.

3. bk. TDV İslam Ansiklopedisi, Şuayb maddesi, C 39, s. 223.

4. İbn-i Sa'd, Tabakât, C 1, s. 54-55.

Medyenliler, buldukları bölgenin coğrafi şartlarından faydalanarak geçitlere saklanıp ticaret kervanlarındaki yolculara tuzak kuruyorlar, insanların yollarını kesiyorlar ve onların mallarına zorla el koyuyorlardı. Her türlü haksızlığın ve kötülüğün yaygın olduğu bir dönemde Yüce Allah (c.c.), Hz. Şuayb'ı (a.s.) Medyenlilere peygamber olarak gönderdi. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: **“Medyen'e kardeşleri Şuayb'ı (gönderdik). Dedi ki: Ey kavmim! Allah'a kulluk edin; sizin ondan başka tanrınız yoktur. Size Rabb'inizden açık bir delil gelmiştir. Artık ölçüyü tartıyı tam yapın, insanların mallarının değerini düşürmeyin, düzene sokulduktan sonra yeryüzünde bozgunculuk yapmayın. Eğer inananlar iseniz bunlar sizin için daha hayırlıdır.”**¹

Hız. Şuayb (a.s.) ısrarla, açık ve kararlı bir şekilde Medyen halkına uyarıda bulunarak şöyle dedi: **“İnananları tehdit edip Allah yolundan alıkoyarak ve onu eğri göstermek maksadıyla her yolun başında (pusu kurup) oturmayın. Düşünün ki siz az sayıdaydınız, sonra o (Allah) sizi çoğalttı. Bozguncuların sonunun nasıl olduğunu da düşünün!”**² Bu ayetten anlaşılacağı gibi azgın, inkârcı ve kibirli Medyenliler, Allah'a (c.c.) inanan insanlara baskı yapıyorlar, onları korkutup dinlerinden çevirmeye çalışıyorlardı.

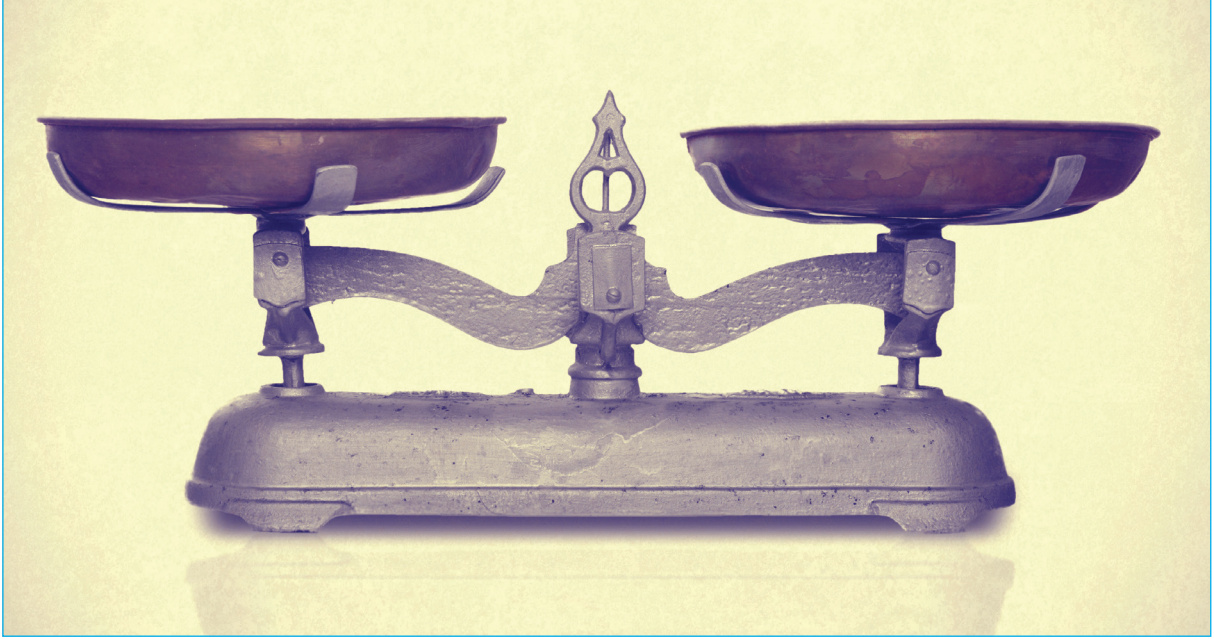
Allah'ın Peygamberi ne söylerse söylesin, hangi uyarıyı yaparsa yapsın Medyenliler bir türlü onun çağrısını kabul etmiyorlardı. Üstelik Medyenliler, **“Ey Şuayb! Söylediklerinin çoğunu anlamıyoruz, ayrıca aramızda seni zayıf görüyoruz! Eğer kabilen olmasaydı seni mutlaka taşıyarak öldürürdük. Bizim karşımızda sen güçlü biri değilsin, dediler.”**³ Buna karşılık Hz. Şuayb (a.s.) onları şöyle uyardı: **“...Ey kavmim! Size göre benim kabilem Allah'tan daha mı hatırlı ki onu arkanıza atıp unutunuz. Şüphesiz ki Rabb'im yaptıklarınızı kuşatmıştır.”**⁴

Hız. Şuayb (a.s.) Medyenlileri açık açık uyarıp hak dine ve doğru yola çağırırdıkça onlar iyice kibirlenip küstahlaştılar. Üstelik Allah'ın gönderdiği peygamberi engellemekten ve onu tehdit etmekten de vazgeçemediler. Hz. Şuayb (a.s.) yine de onları Allah'a (c.c.) kulluk etmeye, insanlara saygılı olmaya, bozgunculuktan uzak durmaya çağırırdı. Fakat Medyenliler bu çağırışı kabul etmediler. Bunun üzerine Hz. Şuayb (a.s.), çaresizlik içerisinde Medyenlilere, **“Ey kavmim! Elinizden geleni yapın! Ben de yapacağım! Kimin başına aşağılayıcı bir azap geleceğini ve (böylece) yalancının kim olduğunu yakında öğreneceksiniz! Bekleyin! Ben de sizinle beraber beklemekteyim, dedi.”**⁵ Daha sonra da o, kendisini dinlemeyen bu inkârcı kavimden uzak durdu. **“...Ey kavmim! dedi. Ben size Rabb'imizin gönderdiği gerçekleri duyurdum ve size öğüt verdim. Artık kâfir bir kavme nasıl acırım!”**⁶

Başkalarına zulmeden, şirk, haksızlık, adaletsizlik, hile vb. kötülüklerden vazgeçmeyen Medyenliler için artık yapılacak bir şey kalmamıştı. Bu sebeple Yüce Allah (c.c.) da onları büyük bir sarsıntıyla helak etmiştir. A'râf suresinde, **“Nihayet o şiddetli deprem onları yakalayiverdi de yurtlarında yere serilip kaldılar.”**⁷ buyrulurak bu durum açıkça ifade edilmiştir. Yaşanan felaketten Hz. Şuayb (a.s.) ve ona inananlar kurtulmuştur. Bu konuyla ilgili olarak da Kur'an'da şöyle buyrulmuştur: **“Emrimiz gelince**

1. A'râf suresi, 85. ayet.
2. A'râf suresi, 86. ayet.
3. Hûd suresi, 91. ayet.
4. Hûd suresi, 92. ayet.
5. Hûd suresi, 93. ayet.
6. A'râf suresi, 93. ayet.
7. A'râf suresi, 91. ayet.

Şuayb'ı ve onunla beraber iman edenleri, tarafımızdan bir rahmetle kurtardık. Haksızlık edenleri de korkunç bir gürültü yakaladı, yurtlarında diz üstü çöküp kaldılar. Sanki orada hiç oturmamışlardı! İşte böyle, Semûd'un yıkıldığı gibi Medyen de yıkılıp gitti!"¹

Hem Medyenliler hem de Eykeliler, ölçü ve tartıda hile yapıyorlardı.

Eyke Halkı

Medyen halkı büyük bir sarsıntıyla helak olduktan sonra Allah (c.c.), Hz. Şuayb'ı (a.s.) yine Medyen'e yakın bir bölge olan Eyke halkına peygamber olarak görevlendirdi. Tıpkı Medyenliler gibi "**Gerçekten Eyke halkı da zalim kimselerdi.**"² Şuayb Peygamber, kendisine verilen ilahi görev uyarınca Eykelileri Allah'a (c.c.) iman etmeye çağırırdı. Onlara, her türlü haksızlık ve kötülükten uzak durmalarını öğütledi. Şuarâ suresinde, Hz. Şuayb'ın (a.s.) Eykelileri Allah'a (c.c.) iman etmeye çağırırken verdiği mücedele kısaca şöyle anlatılır:

"Şuayb onlara şöyle demişti: Allah'a karşı gelmekten sakınmaz mısınız?

Bakınız ben size gönderilmiş güvenilir bir elçiyim.

Artık Allah'a karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin.

Bunun için sizden bir karşılık beklemiyorum. Benim ecrimi vermek yalnız âlemlerin Rabb'ine aittir.

Ölçüyü tam tutun, eksik verenlerden olmayın.

Doğru terazi ile tartın.

İnsanların hakkı olan şeyleri kısmayın, bozgunculuk yaparak yeryüzünde karışıklık çıkarmayın.

Sizi ve önceki nesilleri yaratana saygılı olun."³

1. Hüd suresi, 94-95. ayetler.

2. Hicr suresi, 78. ayet.

3. Şuarâ suresi, 177-184. ayetler.

Tarih boyunca yaşamış bütün inkârcı ve inatçı toplumlar gibi Eyke halkı da kendilerine gelen peygambere karşı çıktı. Eykeliler, Hz. Şuayb'ı (a.s.) yalancılıkla suçladılar ve Allah'a (c.c.) iman etmeye yanaşmadılar. Onlar, sıradan bir insan olarak gördükleri Hz. Şuayb'ı (a.s.) toplum önünde küçük düşürmeye çalıştılar. Hz. Şuayb'ın (a.s.) samimi davetine karşılık, Eykelilerin ona karşı alaycı tavırları ve daha sonra da helak edilmeleri Kur'an-ı Kerim'de şöyle anlatılır:

“Sen, gerçekten büyü yapılmış birisin!

Sen de sadece bizim gibi bir beşersin. Biz senin kuşkusuz yalancılardan biri olduğuna inanıyoruz.

Eğer doğru sözlü isen, haydi üstümüze gökten azap yağdır.

Şuayb, ‘Yaptıklarınızı en iyi bilen Rabb’imdir.’ dedi.”¹

Hız. Şuayb (a.s.) hiçbir karşılık beklemeden, sadece Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmayı umarak görevini yapıyordu. Ancak Eykeliler yine de alay edercesine onu yalancılıkla suçluyorlardı. Sürekli Allah'ın Peygamberi ile alay eden, yaptığı kötülüklerden vazgeçmeyen Eyke halkı için artık yapılacak bir şey kalmamıştı. Bu nedenle de bu inkârcı topluluğun sonu da Medyenliler gibi oldu. Allah (c.c.) bu konuda şöyle buyurmuştur:

“Onu yalancılıkla suçladılar, derken gölge gününün azabı üzerlerine çöküverdi. O, gerçekten büyük bir günün azabıydı!

Doğrusu almak isteyenler için bunda büyük bir ders vardır ama çokları iman etmezler.”²

Eyke halkının helak olmasından sonra Hz. Şuayb (a.s.) kendisine inananlarla birlikte Mekke'ye gitmiş ve bu şehirde vefat etmiştir.³

Medyen halkının yaşadığı bölgeden tarihî bir kalıntı. (Suudi Arabistan)

1. Şuarâ suresi, 185-188. ayetler.

2. Şuarâ suresi, 189-190. ayetler.

3. Taberî, Tarih, C 1, s.167; İslam Ansiklopedisi, C 39, s. 223.

Etkinlik

Yüce Allah (c.c.) şöyle buyuruyor:

“Bunlardan önce Nuh kavmi, Âd kavmi, kazıklı Firavun, Semûd kavmi, Lût kavmi ve Eyke halkı, bütün bu topluluklar ısrarla gerçeği yalanlamışlardı.

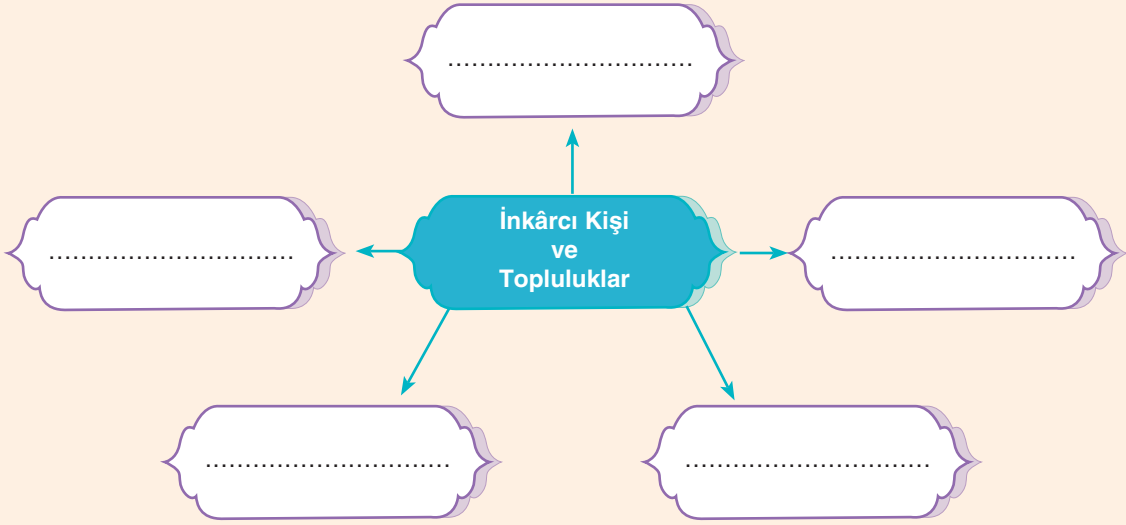
Hepsi de elçileri yalancılıkla suçladılar, bu yüzden de kendilerini cezalandırmam hak oldu.

Bunlar da şimdi, bir daha geri dönüşe imkân bırakmayacak olan korkunç bir sesi, yalnızca bunu beklemektedirler.

Onlar (alaycı bir tavırla), ‘Rabb’imiz! Hesap gününden önce payımıza düşen azabı hemen şimdi ver!’ dediler.”

Sâ’d suresi, 12-16. ayetler.

Yukarıdaki ayetleri okuyunuz. Bu ayetlerde hangi kişi ve topluluklardan söz edilmektedir? Belirleyip aşağıdaki şemaya yazınız.

Ayetlerde sözü edilen kişi ve topluluklar niçin cezalandırılmıştır? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

5. BİR SURE TANIYORUM: MÂÛN SURESİ VE ANLAMI

Mâûn suresi, Kur'an-ı Kerim'in 107. suresidir. Mekke Dönemi'nde indirilmiştir ve yedi ayetten oluşur. Sure, adını yedinci ayette geçen "Mâûn" kelimesinden alır. Bu kelime, yardım ve destek anlamlarına gelir. Mâûn suresi, ahiret gününü inkâr eden, yetimleri hor gören Mekkelilerin bu tutumlarını kınamaktadır. İnsanları, yaptıkları işlerde samimi olmaya çağırmaktadır. İbadetlerde gösterişten kaçınmaya yönlendirmektedir.

MÂÛN SURESİ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكذِّبُ بِالْإِيمَانِ ﴿١﴾ فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ﴿٢﴾ وَلَا يَحْضُرُ
عَلَى طَعَامِ الْمِسْكِينِ ﴿٣﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ﴿٤﴾ الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ
سَاهُونَ ﴿٥﴾ الَّذِينَ هُمْ يُرَآؤْنَ ﴿٦﴾ وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ ﴿٧﴾

OKUNUŞU

Bismillâhirrahmânirrahîm

1. Eraeytellezî yükezzibü biddîn.
2. Fezâlikellezî yedu'ul yetîm.
3. Velâ yehuddu alâ taâmil miskîn.
4. Feveylün lil musallîn.
5. Ellezîne hüm an salâtihim sâhûn.
6. Ellezîne hüm yurâûne
7. Veyemneûnel mâûn.

ANLAMI

"Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla (başlarım).

1. Dini yalanlayanı gördün mü?
2. İşte o, yetimi itip kakar.
3. Yoksulu doyurmaya teşvik etmez.
- 4-5. Yazıklar olsun o namaz kılanlara ki onlar namazlarını ciddiye almazlar.
- 6-7. Onlar gösteriş yapanlardır; hayra da mâni olurlar."

Etkinlik

Mâûn suresinde verilmek istenen mesajlar nelerdir? Arkadaşlarınızla belirleyiniz.

DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplandırınız.

1. İslam dininin paylaşma ve yardımlaşmaya verdiği önemi anlatınız.
2. Muhtaç durumda olanlara neden yardım etmek gerekir? Söyleyiniz.
3. Zekât hangi mallardan verilir? Kısaca açıklayınız.
4. Kimler zekât vermekle yükümlüdür? Söyleyiniz.
5. Şuayb Peygamber (a.s.) hakkında bilgi veriniz.
6. Mâûn suresini ezbere yazınız.

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Aşağıdaki kişilerden hangisine zekât verilmez?

A. Yoksullara	B. Düşkünlere
C. Borçlulara	D. Anne ve babaya

2. Zengin Müslümanların, dinî bir görev olarak her yıl mallarının ya da paralarının yüzde iki buçüğünü Allah (c.c.) rızası için ve ibadet niyetiyle muhtaçlara vermelerine ne ad verilir?

A. Kurban	B. Sadaka
C. Fitre	D. Zekât

3. Mâûn suresinde aşağıdaki konulardan hangisinden söz edilmez?

- A. Yetimlerin hor görülmemesi
- B. İbadette gösteriş yapılmaması
- C. Ramazan ayında oruç tutulması
- D. Yoksulun doyurulması

4. Aşağıdakilerden hangisi Mâûn suresinde yer alan bir ifade değildir?

A. Dini yalanlayanların kınanması	B. Yetimi itip kakmanın kötü bir davranış olduğu
C. Ahirete iman etmenin önemi	D. Yoksulu doyurmanın önemi

5. "Bunlardan önce Nuh kavmi, Âd kavmi, kazıklı Firavun, Semûd kavmi, Lût kavmi ve Eyke halkı, bütün bu topluluklar ısrarla gerçeği yalanlamışlardı." (Sa'd suresi, 12. ayet.

Hz. Şuayb (a.s.) yukarıdaki ayette sözü edilen topluluklardan hangisine peygamber olarak gönderilmiştir?

A. Âd kavmi	B. Semûd kavmi
C. Eyke halkı	D. Nuh kavmi

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, verilen sözcüklerden uygun olanlarıyla doldurunuz.

sadaka

ergenlik

mal

toprak

nisap

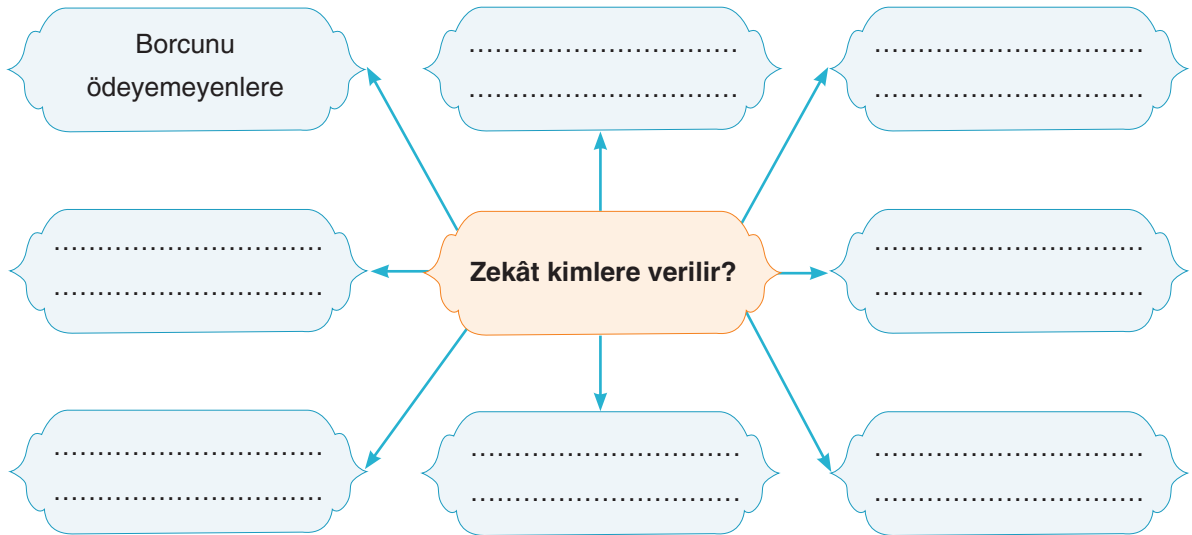
zengin

1. Zekât ile yapılan bir ibadettir.
2. Zekât, akıllı, çağına gelmiş ve Müslümanlara farz kılınmıştır.
3. Yoksul ve muhtaçlara karşılıksız olarak yapılan her türlü yardım ve iyiliğe denir.
4. ürünlerinin zekâtı onda bir oranında verilir.
5. İslam dinine göre bir kimsenin zengin sayılabilmesi için temel ihtiyaçlarının dışında 85 gram altın ya da bunun karşılığı kadar mal veya paraya sahip olması gerekir. Buna denir.

Ç. Aşağıdaki cümlelerden doğru olanların başına “D”, yanlış olanların başına “Y” yazınız.

1. () İnsan bütün ihtiyaçlarını tek başına, başkalarının yardımı olmadan da karşılayabilir.
2. () Zekât, İslam’ın beş temel şartından biridir.
3. () Sadakayı yalnızca zenginler verir.
4. () Zekât vermeye, öncelikle yoksul akraba ve komşulardan başlanmalıdır.
5. () Bir engelliye yardım etmek, düşen bir çocuğu yerden kaldırmak da dinimize göre sadaka sayılır.
6. () Mâûn suresi dört ayetten oluşur.

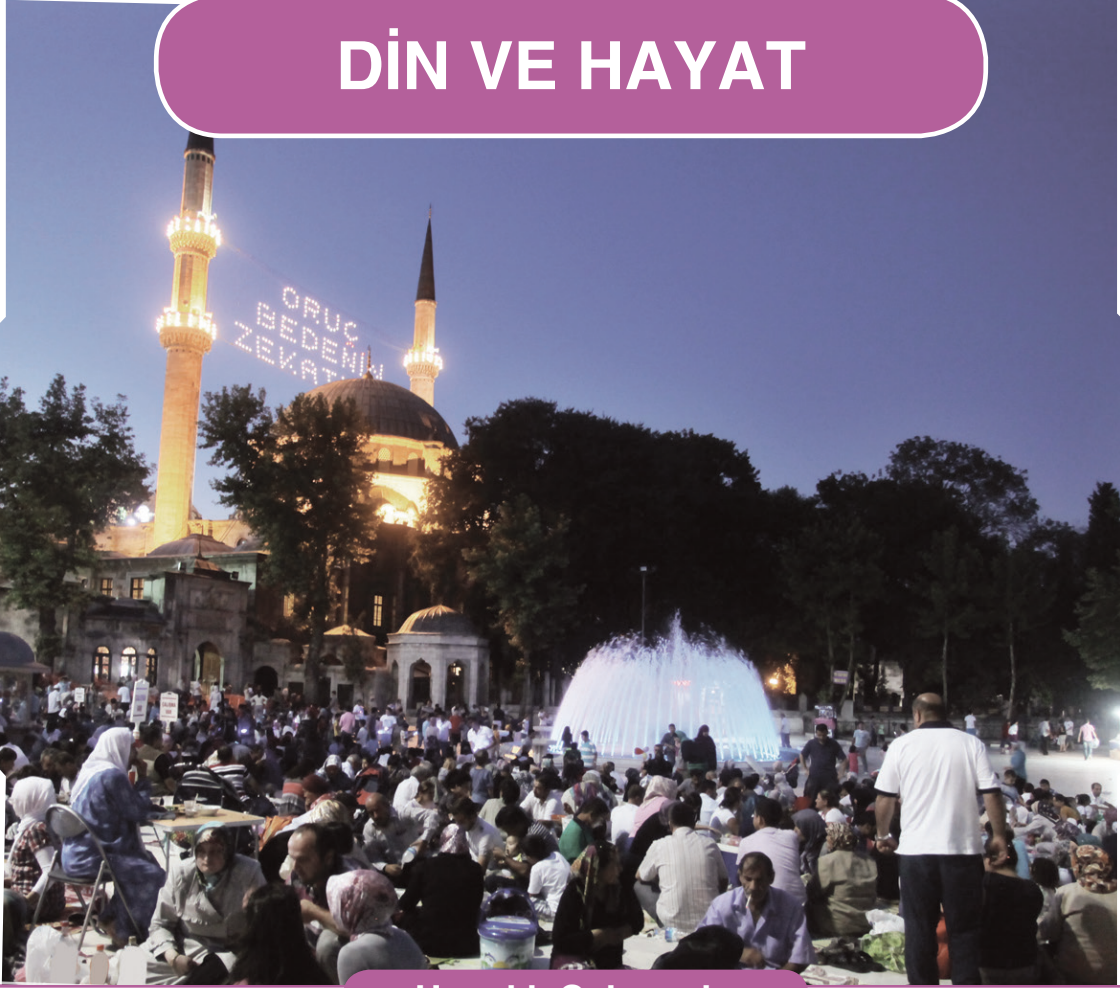
D. Aşağıdaki şemada boş bırakılan yerlere, zekât verilebilecek kimseleri yazınız.

3. ÜNİTE

DİN VE HAYAT

Hazırlık Çalışmaları

1. Dinin toplumsal ilişkilerle ilgili ilkelerinin neler olduğunu araştırınız.
2. Güzel ahlakla ilgili bir ayet ve bir hadis bularak defterinize yazınız.
3. İslam'ın korunmasını hedeflediği beş temel esas (zarurât-ı hamse) hangileridir? Araştırınız.
4. Kur'an-ı Kerim mealinden Yusuf suresinin anlamını okuyunuz.
5. Kur'an-ı Kerim mealinden Asr suresinin anlamını defterinize yazınız.

1. DİN, BİREY VE TOPLUM

Güdüleme

Din, insan davranışlarına nasıl yön verir?

Din; Allah (c.c.) tarafından akıl sahibi kimseleri, kendi istek ve hür iradeleri ile hayırlı olan şeylere sevk eden ilahi kanunlar bütünü olarak tanımlanabilir.¹ Allah (c.c.), dinini, insanlara peygamberleri aracılığıyla bildirir. Peygamberler, insanlara hem dinî hakikatleri öğretip açıklamışlar hem de yaşayışlarıyla onlara örnek olmuşlardır. İnsanlara doğru yolu göstermişler, onları hak ve hakikate yöneltmişlerdir.

Dinî hükümler insana yöneliktir. Allah'ın (c.c.), peygamberleri aracılığıyla insanlara ilettiği dinî hükümler, insanların huzurunu ve mutluluğunu amaçlar. Mutlu ve huzurlu insanlardan oluşan toplumlar da mutlu olur.

Din, insanın inançlarına ve davranışlarına yön verir. Din; Allah'a (c.c.), meleklerle, ilahi kitaplara, peygamberlere, ahiret gününe, kaza ve kadere inanmayı emreder. Bu konularda insanı bilgilendirir ve yönlendirir. Örneğin bir ayette, **“Ey iman edenler! Allah'a, Peygamberine, Peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr ederse derin bir sapıklığa düşmüş olur.”**² buyrulur.

Din, insana huzur verir ve toplum fertlerinin kaynaşmasını sağlar.

Başka bir ayette de **“Bu, kendisinde şüphe olmayan kitaptır. Allah'a karşı gelmekten sakınanlar için yol göstericidir.”**³ ifadesi yer alır. İnsan, dinin yol göstericiliğinden faydalandığı ve dinin ilkelerine uyduğu zaman sağlam bir inanca sahip olur.

Sağlam bir inanca sahip olan insan; her şeyi yaratan, sonsuz ilim ve kudret sahibi bir yaratıcının varlığına inanır. Rabb'inin (c.c.), kendisine her zaman yakın olduğunu bilir. Allah'ın (c.c.), kendisine inanan ve sığınan kullarını sevdiğini, onlara yardım edeceğini unutmaz. Her zaman samimi olarak Allah'a (c.c.) yönelir, ona dua eder. Allah'ı (c.c.) zikretmeye, ona karşı kulluk görevlerini yerine getirmeye önem verir. Bütün bunlar da insana iç huzuru verir. Onun kendisini güvende hissetmesini, başarılı, huzurlu ve mutlu

1. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 59.

2. Nisâ suresi, 136. ayet.

3. Bakara suresi, 2. ayet.

olmasını sağlar. Kur'an-ı Kerim'de de Allah'a (c.c.) imanın, Yüce Yaratıcı'yı zikretmenin insana huzur vereceği şöyle ifade edilir: **“Onlar, inananlar ve kalpleri Allah'ı anmakla huzura kavuşanlardır. Bili- nizi ki kalpler ancak Allah'ı anmakla huzur bulur.”**¹

Allah'a (c.c.) sonsuz bir imanla bağlı olan insan, Rabb'ine (c.c.) ibadeti bir görev bilir. Namaz, oruç, hac, zekât, kurban, dua vb. ibadetleri yerine getirir. Hayatının her anında Allah'ın (c.c.) kendisini gördüğünü, işittiğini unutmaz. Rabb'inin (c.c.) sevgisini ve rızasını kazanmak için çaba harcar.

İbadet eden insana yakışmayan söz ve davranışlardan kaçınır. İşlenen kötülükle- rin, ibadetlere zarar vereceğini unutmaz. Her zaman ve her yerde iyilik yapmaya gayret eder. Hiç kimsenin görmediği yerde

İbadet, insanın kötülükten uzaklaşıp güzel ahlaklı olmasına katkı sağlar.

bile kötü işler yapmaz. Kur'an-ı Kerim'de de ibadetlerin, dinî ilkelerin insanı kötülüklerden uzaklaştıra- cağı şöyle açıklanır: **“Ey Muhammed! Kitaptan sana vahyolunanı oku, namazı da dosdoğru kıl. Çünkü namaz, insanı hayâsızlıktan ve kötülükten alıkor. Allah'ı anmak (olan namaz) elbette en büyük ibadettir. Allah yaptıklarınızı biliyor.”**² Peygamberimiz (s.a.v.) de **“Oruç bir kalkandır. Oruç- lu, saygısızlık yapmasın, kötü konuşmasın. Eğer biri kendisiyle dövüşmeye veya kendisine kötü söz söylemeye kalkışırsa iki defa, ‘Ben oruçluyum.’ desin...”**³ buyurmuştur. Böylece dinî ilkelere uymanın, insanı kötülüklerden uzaklaştırması gerektiğini ifade etmiştir.

Dinin temel amaçlarından biri, güzel ahlaklı insanlardan oluşan bir toplum meydana getirmektir. Pey- gamberimiz (s.a.v.), **“Ben ancak güzel ahlakı tamamlamak için gönderildim.”**⁴ buyurarak bu duru- ma dikkat çekmiştir. Başka bir hadisinde de **“Müminlerin iman bakımından en mükemmeli, ahlak bakımından en güzel olanıdır.”**⁵ buyurmuştur. Böylece Allah'a (c.c.) müminleri güzel ahlaklı olmaya yönlendirmiştir.

Not Edelim

“Nerede olursan ol, Allah'a karşı sorumluluğunun bilincinde ol! Kötülüğün peşinden iyi bir şey yap ki onu yok etsin. İnsanlara da güzel ahlaka uygun biçimde davran!”

Tirmizî, Birr, 55.

1. Ra'd suresi, 28. ayet.
2. Ankebût suresi, 45. ayet.
3. Buhârî, Savm, 2.
4. Muvatta, Hüsnü'l-Hulk, 8.
5. Ebu Davud, Sünnet, 15.

Din, insanları güzel ahlaklı olmaya yönelten ilkeler içerir. Onları güzel ahlaklı olmaya yönlendirir. İnsanlara, işlerinde ve davranışlarında dürüst ve adaletli olmalarını emreder. Örneğin bir ayette, “**Öyle ise emrolduğun gibi dosdoğru ol. Beraberindeki tövbe edenler de dosdoğru olsunlar. Hak ve adalet ölçülerini aşmayın. Şüphesiz o, yaptıklarınızı hakkıyla görür.**”¹ buyrulur. Din; anne ve babaya saygılı olmayı, akraba ve komşulara iyilik etmeyi, arkadaşlarla iyi geçinmeyi, yetimlere iyi davranmayı, başkalarına karşı alçak gönüllü olmayı emreder. Bu konuyla ilgili bir ayette, “**Allah’a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşta, yolcuya, elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz, Allah kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez.**”²

Etkinlik

“Yetimin malına, rüşdüne erinceye kadar ancak en güzel bir niyetle yaklaşın. Verdiğiniz sözü de yerine getirin. Çünkü verilen söz, sorumluluğu gerektirir.

Ölçtüğünüz zaman tastamam ölçün ve doğru terazi ile tartın. Bu, hem daha iyidir hem de neticesi bakımından daha güzeldir.

Hakkında kesin bilgi sahibi olmadığın şeyin peşine düşme. Çünkü kulak, göz ve kalp, bunların hepsi ondan sorumludur. Yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Çünkü sen yeri asla yaramazsın, boyca da dağlara asla erişemezsin.”

İsrâ suresi, 34-37. ayetler.

Yukarıdaki ayetlerden, birey ve toplum hayatına yönelik hangi ilkeleri çıkarabiliriz? Arkadaşlarınızla belirleyiniz. Bu ilkelere uymak, hayatımızı nasıl etkiler? Düşüncelerinizi sınıfınızda açıklayınız.

Din, toplumun huzur ve mutluluğunu amaçlayan ilkeler içerir. İnsanları bir arada, kardeşçe ve barış içinde yaşamaya yönlendirir. Allah (c.c.) katında herkesin eşit olduğunu, farklılıkların çatışmaya ve ayrışmaya yol açmaması gerektiğini belirtir. Örneğin Kur’an’da, “**Ey insanlar! Doğrusu biz sizi bir erkekle bir kadından yarattık. Ve birbirinizle tanışmanız için sizi kavimlere ve kabilelere ayırdık. Muhakkak ki Allah yanında en değerli olanınız, ondan en çok korkanınızdır. Şüphesiz Allah bilendir, her şeyden haberdardır.**”³ buyrulur. Başka bir ayette de inananların kardeş olduğu şöyle belirtilir: “**Müminler ancak kardeşirler. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Allah’a karşı gelmekten sakının ki size merhamet edilsin.**”⁴

1. Hûd suresi, 112. ayet.

2. Nisâ suresi, 36. ayet.

3. Hucurât suresi, 13. ayet.

4. Hucurât suresi, 10. ayet.

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) insanları barış içinde, kardeşçe yaşamaya yönlendirmiştir. Onlardan; toplumsal ilişkilere zarar verecek yalan, iftira, zan, kıskançlık gibi kötülüklerden kaçınmalarını istemiştir. Örneğin bir hadisinde şöyle buyurmuştur: **“Zandan sakının! Zira zan, yalanın ta kendisidir. Birbirinizin sözlerine kulak kabartmayın. Birbirinizin özel hâllerini araştırmayın. Birbirinizle üstünlük yarışı içine girmeyin. Birbirinize haset etmeyin. Birbirinize kin beslemeyin. Birbirinize sırt çevirmeyin. Ey Allah’ın kulları! Kardeş olun!”**¹

Din, aile hayatı konusunda da insanlara yol gösterir. Örneğin din, evlenip yuva kurmayı teşvik eder. Rabb’imiz (c.c.) bir ayette şöyle buyurur: **“Aranızdaki bekârları...evlendirin. Eğer bunlar fakir iseler Allah kendi lütfu ile onları zenginleştirir. Allah, (lütfu) geniş olan ve (her şeyi) bildir...”**² Peygamberimiz (s.a.v.) de **“Ey gençler! Aranızdan evlenmeye gücü yetenler evlensin...”**³ buyurur. Din, aile içinde bireylerin birbiriyle olan iliş-

Din, toplumsal hayatın hemen her alanıyla ilgili ilkeler ortaya koyar.

kilerini düzenleyen ilkeler ortaya koyar. Anne baba başta olmak üzere büyüklere saygılı olmayı emreder. Eşlerin birbirinin haklarına riayet etmesini ve birbiriyle iyi geçinmesini buyurur. Örneğin Peygamberimiz (s.a.v.) bir hadisinde, **“Sizin, kadınlarınız üzerinde haklarınız olduğu gibi onların da sizin üzerinizde hakları vardır.”**⁴ demiş, başka bir hadisinde de **“...Sizin en hayırlınız hanımlarına karşı en iyi davranışınızdır.”**⁵ buyurmuştur.

Din, iktisadi hayatta da uyulması gereken belli başlı ilkeleri açıklar. Örneğin dinimiz insanlara, çalışıp emek harcayarak kazanç elde etmeyi buyurur. En hayırlı kazancın, insanın kendi elinin emeğiyle kazandığı olduğunu belirtir. İşçiye, alınının teri kurumadan emeğinin karşılığının verilmesini emreder. Bununla ilgili bir hadiste, **“İşçiye, ücretini alınının teri kurumadan verin.”**⁶ buyrulur.

İslamiyet; zor durumda olanlara borç verilmesini, borçluya kolaylık sağlanmasını, sözleşmelerin yazıya geçirilerek kayıt altına alınmasını tavsiye eder. Örneğin bir ayette, **“Eğer borçlu darlık içindeyse ona eli genişleyinceye kadar mühlet verin. Eğer bilerseniz, (borcu) sadaka olarak bağışlamanız, sizin için daha hayırlıdır.”**⁷ buyrulur. Dinimiz, iktisadi hayatta pek çok soruna yol açan; faiz, rüşvet, kumar, karaborsacılık, tefecilik gibi kötülükleri de yasaklar. Alışverişte hile yapmanın, başkalarını aldatmanın, ölçü ve tartıyı eksik yapmanın günah olduğunu belirtir. Örneğin Kur’an-ı Kerim’de, **“İnsanlardan alırken ölçüp tartıklarında tam, onlara vermek için ölçüp tartıklarında ise noksan yapan hilekârlara yazıklar olsun!”**⁸ buyrulur.

1. Müslim, Birr, 28.

2. Nûr suresi, 32. ayet.

3. Buhârî, Nikâh, 3.

4. Tirmizî, Radâ, 11.

5. İbn-i Mâce, Nikâh, 50.

6. İbn-i Mâce, Rühûn, 4.

7. Bakara suresi, 280. ayet.

8. Mutaffifîn suresi, 1-3. ayetler.

Görülüyor ki dinin hem birey hem de toplum hayatında büyük önemi vardır. Din; inançtan ibadete, ahlaktan sosyal hayata, aile hayatından iktisadi hayata kadar pek çok alanda insanların iyiliği için ilkeler ortaya koyar. Dinin ortaya koyduğu ilkelere uyan insanlar mutlu, huzurlu ve barış içinde yaşarlar. Böyle kişilerden oluşan toplumlar da huzurlu, mutlu ve güçlü olur.

Etkinlik

Dinin toplum hayatındaki etkileri nelerdir? Gözlem ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. DİNİN TEMEL GAYESİ

Güdüleme

İnsanların can güvenliğinin sağlanması için sizce ne gibi önlemler alınmalıdır?

Yüce dinimiz İslamiyet insana değer vermiş, onu üstün ve ayrıcalıklı bir varlık kabul etmiştir. Dinimizin temel amaçlarından biri; insanın şerefini ve onurunu korumak, onun mutlu ve huzurlu yaşamasını sağlamaktır. İnsanın tehlikelerden ve kötülüklerden uzak, güven içinde bir yaşam sürdürmesi için gerekli ortamı oluşturmaktır. Bunun için dinimiz, mutlaka korunması gereken beş temel esas belirlemiştir. Bunlara zarurât-ı hamse denilmektedir. İslam dininin hemen hemen bütün emirleri, yasakları ve öğütleri bu beş temel esasın korunmasını sağlamaya yönelik düzenlemeler içermektedir.

Not Edelim

Zarurât-ı hamse (beş esas) şunlardır:

- Dinin korunması
- Canın korunması
- Aklın korunması
- Neslin korunması
- Malın korunması

Canın Korunması: İslam dini yaşama hakkını kutsal sayar ve bu hakkın korunmasına büyük önem verir. İnsanın yaşama hakkını güvence altına almak için birtakım düzenlemeler ortaya koyar. Örneğin dinimiz, insanların yaşama hakkına kastetmeyi, cana kıymayı yasaklar ve bunu en büyük günahlardan biri kabul eder. Kur'an-ı Kerim'de yer alan bir ayette şöyle buyrulur: **“Kim bir mümini kasten öldürürse cezası, içinde ebediyen kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lanetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır.”**¹

1. Nisâ suresi, 93. ayet.

Etkinlik

“...Kim, bir insanı, bir can karşılığı veya yeryüzünde bir bozgunculuk çıkarmak karşılığı olmaksızın öldürürse o, sanki bütün insanları öldürmüştür. Her kim de birini (hayatını kurtararak) yaşattırsa sanki bütün insanları yaşattırıştır...”

Mâide suresi, 32. ayet.

Yukarıdaki ayeti, dinimizin yaşama hakkına verdiği önem açısından değerlendiriniz.

Peygamberimiz (s.a.v.) de yaşama hakkı üzerinde önemle durmuş, bu hakkın ihlal edilmesinin büyük günah olduğunu belirtmiştir. Örneğin Resulullah (s.a.v.) Veda Hutbesi’nde, insanların yaşama hakkının dokunulmazlığını vurgulamış, kan davalarının yasaklandığını ifade etmiştir. Hz. Peygamber (s.a.v.) bu hutbesinde şöyle buyurmuştur: “**(Ey insanlar!) Bu (zilhicce) ayınız, bu (Mekke) şehriniz bu (arefe) gününüz nasıl mukaddes ise kanlarınız, mallarınız ve ırzlarınız (kişilik şeref ve namusunuz) da aynı şekilde mukaddesdir... Bilin ki Cahiliye Dönemi’ndeki tüm kan davaları kaldırılmıştır. Kaldırılan ilk kan davası, İbn Rebîa b. Hâris’in güttüğü kan davasıdır.**”¹ buyurmuştur.

Bizler bu vatanda doğduk, bu vatanda yaşarız. Dolayısıyla yaşama hakkımızı da bu cennet vatan üzerinde kullanırız. Atalarımızdan bizlere armağan olan bu vatana çok sever ve onu koruruz. Vatanımızı korumak, geliştirmek ve güzelleştirmek için gayret ederiz. İslam’ın önem verdiği değerlerin de en iyi şekilde ancak bu vatan üzerinde korunacağına inanırız.

Yaşama hakkının korunması konusunda hem bireylere ve topluma hem de devlete çeşitli görevler düşmektedir. İş sağlığı ve güvenliğine önem verilmesi, bu noktada dikkat edilmesi gereken hususlardan biridir. Bunun için insanların sağlıklı ve güvenli bir ortamda çalışması sağlanmalıdır. Kişilerin, sağlığını ve can güvenliğini tehlikeye düşürecek ortamlarda çalıştırılması, yaşama hakkını ihlal anlamına gelir.

İnsanların sağlıksız ortamlarda çalıştırılması yasal açıdan suç, dinî açıdan da günahdır. Bunun için madencilik, inşaat, tekstil başta olmak üzere insanlara her alanda sağlıklı ve güvenli çalışma ortamları oluşturulmalıdır. Devletimize de bu konuda sorumluluk düşmektedir. Anayasamızın 17. maddesinde, “Herkes yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına

İslam dini, iş sağlığına ve insanların sağlıklı ortamlarda çalışmasına önem verir.

1. Tirmizî, Tefsiru’l-Kur’an, 9.

sahiptir. Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı hâller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.” denilmektedir.

Neslin Korunması: İslam dininin amaçlarından biri, neslin korunmasını sağlamaktır. Dinimiz bunun için insanları evlenmeye, yuva kurmaya ve çocuk sahibi olmaya yönlendirir. Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) bir hadisinde, **“Nikâh benim sünnetimdir. Kim benim sünnetime uygun davranmazsa benden değildir. Evlenin. Çünkü ben (kıyamet günü) sizin çokluğunuzla iftihar edeceğim...”**¹ buyurmuştur. İslamiyet, toplum varlığının ve hayatının sağlıklı bir şekilde devam ettirilmesi için aileye önem vermiştir. Dinimiz, çocukların millî ve manevi değerlere bağlı, güzel ahlaklı bireyler olarak yetiştirilmesini istemiştir. Onlara dinî emir ve ilkelerin öğretilip benimsetilmesini buyurmuştur. **“Hiçbir baba, evladına güzel terbiyeden daha üstün bir hediye vermemiştir.”**²

Not Edelim

Yüce dinimiz, çocukların dünya ve ahirette zarar görmemesi, kötülüklerden korunması için gayret gösterilmesini buyurmuştur. Allah (c.c.) bu konuda insanları şöyle uyarmıştır:

“Ey inananlar! Kendinizi ve ailenizi, yakıtı insanlar ve taşlar olan ateşten koruyun. Onun başında, acımasız, güçlü, Allah’ın kendilerine buyurduğuna karşı gelmeyen ve emredildiklerini yapan melekler vardır.”

Tahrim suresi, 6. ayet.

İslam dini, neslin korunması için insanlara namus ve ırzlarını korumayı emreder. İnsanları, iffet ve hayâ sahibi kişiler olmaya yönlendirir. Dinimiz, başkalarının ırzına, namusuna göz dikmeyi yasaklar. Evlilik dışı ilişkilerden uzak durulmasını emreder. Örneğin Allah (c.c.), insanlara Kur’an-ı Kerim’de şu uyarıları yapar: **“Mümin erkeklere söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar. Bu onlar için daha arındırıcıdır. Allah, onların bütün yaptıklarından haberdardır. Mümin kadınlara da söyle, gözlerini haramdan sakınsınlar ve iffetlerini korusunlar...”**³

Akılın Korunması: Akıl, insana verilen en büyük nimetlerden biridir. İnsan, akıllı bir varlık olmasıyla diğer canlılardan ayrılır. Akıl; düşünmeyi, öğrenmeyi ve öğrenilen

İslamiyet, ailenin ve neslin korunmasına önem verir.

1. İbn-i Mâce, Nikâh, 1.

2. Tirmizî, Birr, 33.

3. Nûr suresi, 30-31. ayetler.

bilgileri değerlendirmeyi sağlar. Akıl, insanı Yüce Allah'a (c.c.) inanmaya da yönlendirir. Akıllı bir varlık olan insan, kâinat ve varlıklar üzerinde düşünür. Evrendeki mükemmel düzeni ve varlıkları yaratan yüce bir güç olduğu kanaatine varır. Bunun sonucunda da Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine iman eder. İşte bu gibi sebeplerle İslam dini aklın korunmasına büyük önem verir. Şayet akıl, korunmazsa kendisinden beklenen işlevleri yerine getiremez.

İslamiyet akla büyük önem verir. Aklın kullanılmasını ister. Aklın korunmasına yönelik emir ve yasaklar ortaya koyar. Aklın doğru kullanılmasına engel olan, ona zarar veren kötülükleri yasaklar. Örneğin içki ve uyuşturucudan uzak durulmasını ister. Bu konuyla ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: **“Ey iman edenler! (Aklı örten) içki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?”**¹ Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) de bir hadisinde, **“Sarhoş eden her şey içkidir ve sarhoş eden her şey haramdır.”**² buyurarak içkinin haram olduğunu belirtir.

Malın Korunması: İslam dini, malın korunmasına önem verir. İnsanın çalışmasını, emeğiyle ve helal yoldan kazanmasını ister. Haksız yolla elde edilen her türlü kazancı yasaklar. Örneğin dinimiz; hırsızlık, rüşvet, kumar, hile, faiz, gasp, tefecilik vb. yollarla elde edilen kazancı haram sayar. Bu gibi kötülüklerden uzak durulmasını ister. Rabb'imiz (c.c.), bir ayette şöyle buyurur: **“Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda batıl yollarla yemeyin. Ancak karşılıklı rıza ile yapılan ticaretle olursa başka. Kendinizi helak etmeyin. Şüphesiz Allah size karşı çok merhametlidir.”**³ Başka bir ayette de **“...Allah, alım satımı helal, faizi haram kılmıştır...”**⁴ buyrulurak faizin haram olduğu ifade edilir.

Not Edelim

“...Allah'tan (hakkıyla) sakının ve (rızkınızı) ararken güzel yollarla arayın. Helal olanı alın, haram olanı terk edin.”

İbn-i Mâce, Ticaret, 2.

Dinimiz, çalışarak ve emek harcanarak elde edilen kazancı kutsal kabul eder. Yüce Allah bir ayette, **“İnsan için ancak çalıştığına karşılığı vardır.”**⁵ buyurarak bizleri çalışmaya yönlendirir. Peygamberimiz (s.a.v.) de bir hadisinde, **“Hiç kimse kendi el emeğinin kazancından daha hayırlı bir yiyecek asla yememiştir...”**⁶ buyurur.

1. Mâide suresi, 90-91. ayet.
2. Müslim, Eşribe, 74.
3. Nisâ suresi, 29. ayet.
4. Bakara suresi, 275. ayet.
5. Necm suresi, 39. ayet.
6. Buhârî, Büyü, 15.

İslamiyet, çalışarak elde edilen kazancı kutsal sayar.

Dinin Korunması: Din, bireyin ve toplumun hayatına yön veren en temel değerlerden biridir. Din, insanın duygu dünyasına hitap eder, onun mutlu ve huzurlu olmasını amaçlar. Din, toplum hayatını da etkiler ve insanlar arası ilişkileri düzenlemeye yönelik ilkeler getirir. Din, insanın hem dünyası hem de ahireti için çok önemlidir. Bütün bu sebeplerle din hürriyetinin korunması gerekir.

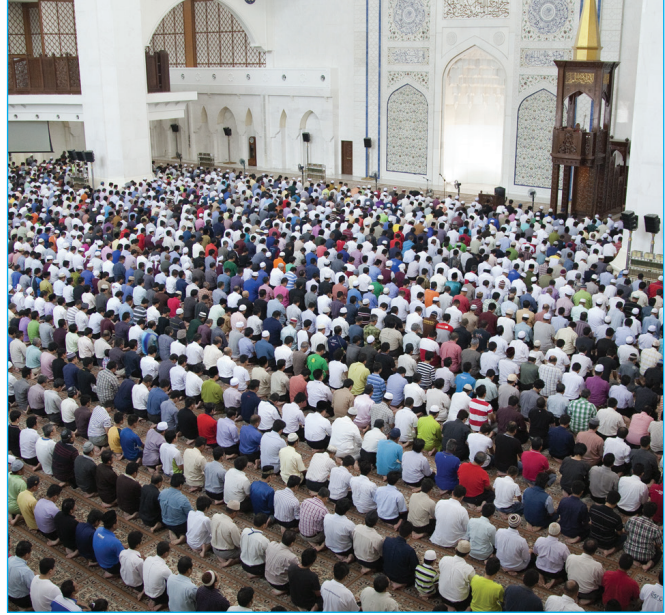
İslamiyet, din hürriyetinin korunmasını temel ilkelerden biri kabul eder. Dinin insanlara ulaştırılmasını öncelikli amaç sayar. Dinin insanlara ulaştırılmasının önündeki engelleri kaldırmaya çalışır. İslam, insanların inanç hürriyetini korumayı hedefler. **“Dinde zorlama yoktur. Artık doğrulukla eğrilik birbirinden ayrılmıştır. O hâlde kim tağutu reddedip Allah’a inanırsa kopmayan, sağlam kulpa yapmıştır. Allah işitir ve bilir...”**¹ ayeti, insanların din ve inanç konusunda zorlanamayacağını belirtir. Başka bir ayette de **“Ve dedi ki: Hak, Rabb’inizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin...”**² buyrulurak aynı hususa dikkat çekilir.

İstediği dine inanmak ve inandığı dinin gerekleri olan ibadetleri yerine getirmek her insanın hakkıdır. Bu hakkın korunması çok önemlidir. Bu sebeple insanların inanç ve ibadetlerini serbestçe yerine getirebileceği bir ortam oluşturulması gerekir. İnsanlar birbirlerinin inançlarına ve ibadetlerine saygı duymalıdır.

Dinin korunması konusunda dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de dinin doğru öğretilmesidir. Dini gönderen Allah’tır (c.c.). Dinin en temel iki kaynağı ise Kur’an ve sünnettir. Dinin korunması için insanlara ve yeni nesillere din öğretilirken bu iki kaynağın esas alınması gerekir. Böylece dinin içine hurafeler, batıl inançlar ve dinin özünde olmayan uygulamalar karıştırılmamış olur.

1. Bakara suresi, 256. ayet.

2. Kehf suresi, 29. ayet.

İslamiyetin temel amaçlarından biri, din ve inanç hürriyetinin güvence altına alınmasıdır.

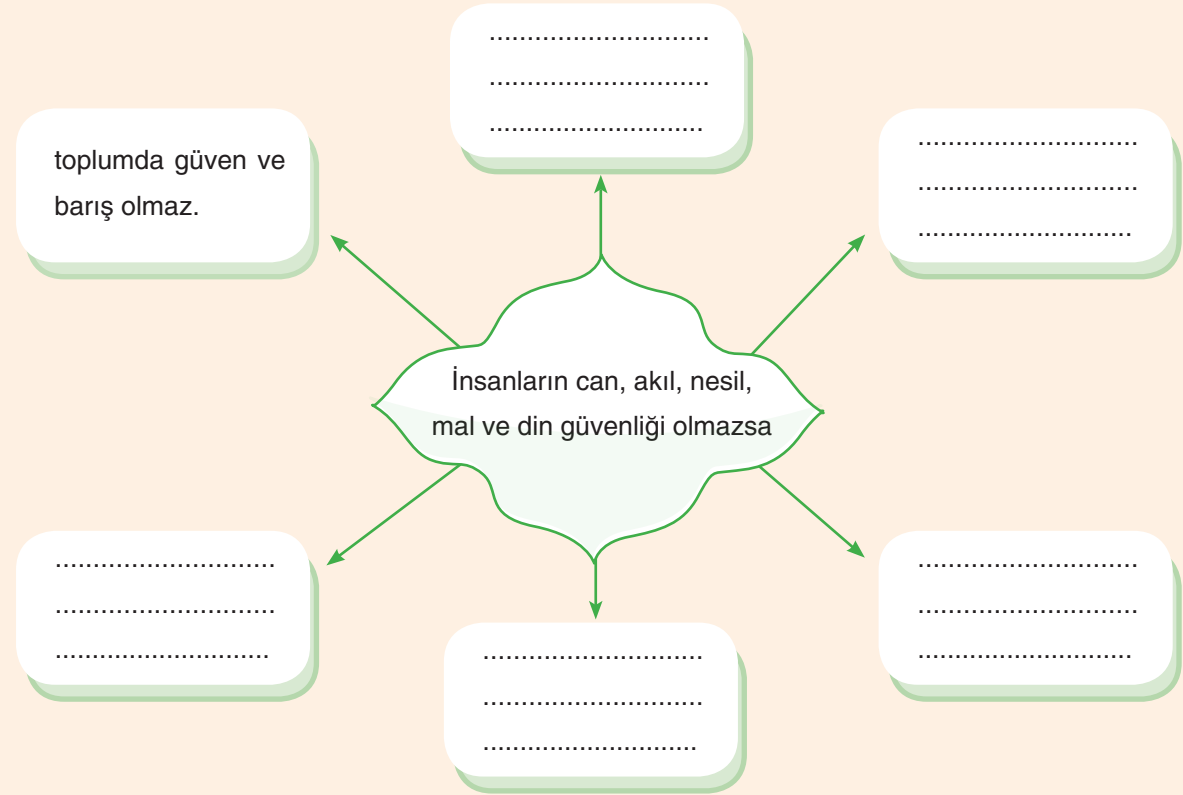

Akıllı bir varlık olan insan, dini doğru öğrenmeli, bunun için okuyup araştırmaya önem vermelidir.

Etkinlik

İnsanların can, akıl, nesil, mal ve din emniyeti güvence altına alınmazsa ne gibi sorunlar ortaya çıkar? Arkadaşlarınızla tartışınız. Ulaştığınız sonuçları aşağıdaki şemaya, örnekten de yararlanarak yazınız.

3. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. YUSUF (A.S.)

Güdüleme

Yusuf Peygamber (a.s.) hakkında neler biliyorsunuz?

Yakup Peygamber (a.s.), on iki oğlu içerisinde Hz. Yusuf'u (a.s.) daha çok severdi. Hz. Yusuf (a.s.), on iki yaşlarında iken ilginç bir rüya gördü ve rüyasını babasına anlattı. Kur'an-ı Kerim'de bu olay şöyle dile getirilmektedir: **"...Babacığım! Rüyamda on bir yıldız, Güneş ve Ay'ın bana secde ettiklerini gördüm. Babası şunları söyledi: Oğulcuğum! Rüyanı kardeşlerine anlatma, sonra sana tuzak kururlar. Çünkü şeytan, insanın apaçık düşmanıdır. Rabb'in, seni böylece rüyadaki gibi seçecek, sana rüyaları yorumlamayı öğretecek..."**¹

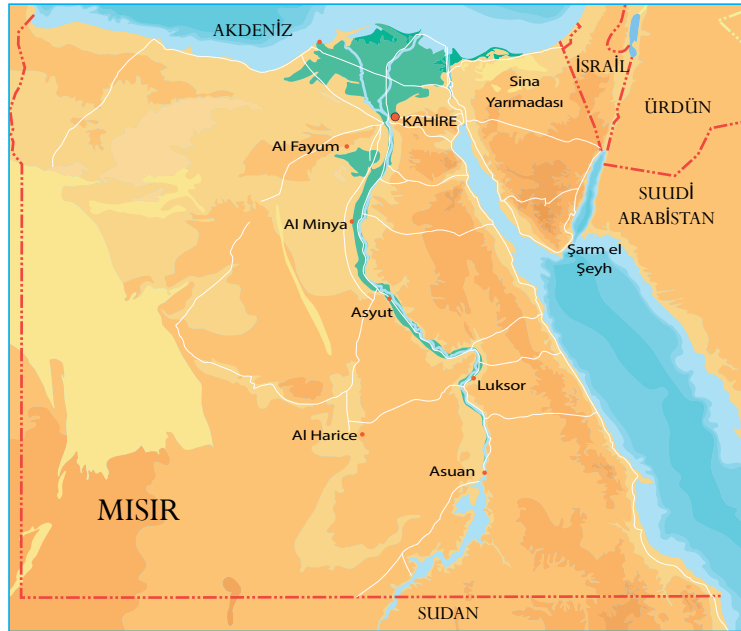
1. Yusuf suresi, 4-6. ayetler.

Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim'de Hz. Yusuf'un (a.s.) hayatı, Yusuf suresinde geniş olarak anlatılır. Bu kıssaya göre Hz. Yusuf'un (a.s.) kardeşleri, babalarının Hz. Yusuf'a (a.s.) duyduğu ilgi ve sevgiyi kıskandılar. Bir gün babalarından izin alıp Hz. Yusuf'u (a.s.) kırlara gezmeye götürdüler ve onu bir kuyuya attılar. Akşam eve dönünce de daha önceden kararlaştırdıkları gibi hep beraber babalarının karşısına çıktılar. **“Ey babamız! Biz yarışa girmiştik. Yusuf'u da eşyamızın yanında bırakmıştık. (Bir de ne görelim!) onu kurt yemiş. Her ne kadar doğru söylesek de sen bize inanmazsın” dediler.**¹ dediler. Bir hayvan kesip kanına bulaştırdıkları Hz. Yusuf'un (a.s.) gömleğini de Hz. Yakup'a (a.s.) gösterdiler. Hz. Yakup (a.s.) onlara inanmadı ama **“... Artık (bana düşen) hakkıyla sabretmektir...”**² deyip çaresizliğini dile getirdi.

Yoldan geçen bir kervan, Hz. Yusuf'un (a.s.) atıldığı kuyuya su almak için kova saldı. Kovadan Hz. Yusuf (a.s.) çıkınca onu aldılar, Mısır'a götürüp buranın vezirine köle olarak sattılar.

Yüce Allah (c.c.), ergenlik çağına gelince Hz. Yusuf'a (a.s.) ilim ve hikmet verdi, rüyaların nasıl yorumlanacağını öğretti ve onu peygamberlikle görevlendirdi. Yusuf Peygamber (a.s.), güzel ahlaklı ve yakışıklı biriydi. Herkesin dikkatini çeker, çevresinde hayranlık uyandırır. Vezirin karısı Züleyha da ona ilgi duymuştu. Züleyha, Hz. Yusuf'a, ona karşı olan duygularını anlattı. Hz. Yusuf (a.s.), bu duygulara karşılık veremeyeceğini belirterek ondan uzaklaştı. Bu nedenle Züleyha, Hz. Yusuf'a (a.s.) iftira edip onu hapse attırdı. Uzun yıllar hapiste kalan Hz. Yusuf (a.s.), orada insanları hak dine davet etti. Onların gördükleri rüyaları yorumladı ve rüyalar aynen onun yorumladığı gibi gerçekleşti.

Mısır hükümdarı bir gece rüyasında, yedi zayıf ineğin yedi besili ineği yediğini, ayrıca yedi yeşil başak ile yedi kuru başak görmüştü. Bu rüyanın yorumu hakkında rüya yorumlayıcılarından bilgi istedi. Ancak onlar, bu rüyayı yorumlamaktan âciz kaldılar. Bunun üzerine Hz. Yusuf'la (a.s.) zindanda beraber kalmış ve daha sonra kurtulmuş olan bir adam, bu rüyanın yorumunu yapabilecek birini tanıdığını söyledi. Adam zindana giderek rüyayı Hz. Yusuf'a (a.s.) anlattı ve ondan bu rüyanın yorumunu yapmasını istedi. Hz. Yusuf (a.s.) bu rüyayı, yedi yıl bolluk ve bereket, arkasından yedi yıl kıtlık olacağı şeklinde yorumladı.

Hz. Yusuf'un (a.s.) bir dönem yaşadığı Mısır, dünyanın en eski yerleşim yerlerinden biridir.

Mısır hükümdarı, Hz. Yusuf'u (a.s.) hapisten çıkarıp Mısır'a vezir yaptı. Hz. Yusuf (a.s.), ülke ekonomisini düzene koydu. Bolluk yıllarında tahıllar ve yiyecekler biriktirildi, kıtlık yılları gelince bu tahıl ve yiyecekler kullanıldı. Mısır halkı, Hz. Yusuf'un (a.s.) bu uygulamasından oldukça memnundu. Çevre

1. Yusuf suresi, 17. ayet.

2. Yusuf suresi, 18. ayet.

illerden, komşu ülkelerden de tahıl almak için gelenler vardı. Bu amaçla bir defasında Hz. Yusuf'un (a.s.) kardeşleri de gelmişti. Hz. Yusuf (a.s.) onları tanıdı. Fakat kardeşleri Hz. Yusuf'u (a.s.) tanıyamadılar. Hz. Yusuf (a.s.) onlara ihtiyaçları kadar tahıl vererek gönderdi. Bir daha geldiklerinde diğer kardeşlerini de beraberlerinde getirmelerini söyledi. Onlardan herhangi bir ücret de almadı. Bir müddet sonra tahılları biten Hz. Yusuf'un (a.s.) kardeşleri yeniden geldiler ve Hz. Yusuf'un (a.s.) huzuruna çıktılar. Hz. Yusuf (a.s.) kardeşlerini en güzel şekilde ağırladı. Onlara ikramlarda bulundu. Daha sonra yüklerini hazırlatıp onları göndereceği zaman, hükümdara ait su kabını gizlice kardeşi Bünyamin'in yükünün içine koydu. Nöbetçiler tarafından yapılan aramada bu kap bulundu. Böylece Hz. Yusuf (a.s.), Bünyamin'in Mısır'da kalmasını sağladı.

Etkinlik

YÜZ BİN PEYGAMBER

Hor bakma sen toprağa,
Toprakta kimler yatar,
Hani bunca evliya,
Yüz bin peygamber yatar.

Kuyuda nihan olan,
Kul deyüben satılan,
Mısır'a sultan olan,
Yusuf Peygamber yatar.

Yusuf'u yavi kılan,
Kurt ile davi kılan,
Ağlayıp gözsüz kalan,
Yakup Peygamber yatar

Yunus Emre, Divan, 68-69.

(Sadeleştirilmiştir.)

evliya: Eren, ermiş.

nihan olan: Gizlenen, gizli olan.

kul: Köle.

deyuben: Denilerek

yavi: Dost, sevgili.

davi: Kavga.

Yukarıdaki şiirde hangi peygamberlerden bahsediliyor?
Şiirde Yusuf Peygamber'in (a.s.) hayatıyla ilgili hangi vurgular yer alıyor? Arkadaşlarınızla paylaşınız.

Yusuf (a.s.), Bünyamin'i yanına çağırarak kendisinin, onun kardeşi olduğunu, üzülmemesini söyledi. Diğer kardeşlerine de Bünyamin'in hırsızlık yapması nedeniyle alıkonulduğunu babalarına iletmelerini söyledi. Yakup (a.s.), oğullarından, Yusuf (a.s.) ve kardeşi Bünyamin'i arayıp bulmalarını istedi. Onlar

Hz. Yusuf'un (a.s.) yanına erzak için tekrar geldiklerinde Hz. Yusuf (a.s.) kardeşlerine, "Siz Yusuf ve kardeşine yapılanları biliyor musunuz?" dedi. Kendisinin Yusuf (a.s.) olduğunu söyledi. Kardeşleri, Hz. Yusuf'a (a.s.) karşı hata yaptıklarını hatırlayarak ondan özür dilediler. Babalarının üzüntüden gözlerinin görmediğini öğrenen Hz. Yusuf (a.s.), üzerindeki gömleği çıkararak babasına gönderdi.¹

Hüd Sûresi	< 234 >	Düz 12	الجزء ١٢	< ٢٣٤ >	سُورَةُ يُوسُفَ
<p style="text-align: center;">Yûsuf Sûresi</p> <p>Mekke döneminde inmiştir. 111 âyettir. Bu sûrede Yûsuf Peygamberin hayatta karşılaştığı sıkıntılar ve bunlara sabrederek nasıl başarıya ulaştığı anlatılmakta ve inananlar için faydalı öğütler, önemli mesajlar verilmektedir. Kur'an'da baştan sona kadar bir tek konuyu anlatan tek sûre budur.</p> <p>Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla</p> <p>Elif Lâm Râ. Bunlar, apaçık Kitabın âyetleridir.</p> <p>1 Biz onu, akıl erdiresiniz diye Arapça bir Kur'an olarak indirdik. 2 Sana bu Kur'an'ı vahyetmekle kıssaların en güzelini anlatıyoruz. Halbuki daha önce sen bunlardan habersiz idin. 3 Hani Yûsuf babasına, "Babacığım! Gerçekten ben (rüyada) on bir yıldız, güneşi ve ayı gördüm. Gördüm ki onlar bana boyun eğiyorlardı" demişti. 4</p>			<p style="text-align: center;">سُورَةُ يُوسُفَ</p> <p style="text-align: center;">بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ</p> <p>الرَّسُولِ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنُ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ۝ إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۝</p>		

Yusuf suresinin ilk sayfası

Hz. Yusuf (a.s.), bütün aileyi Mısır'da toplamak üzere kardeşlerini, babasının da yaşadığı Kenan iline gönderdi. Oğlu Yusuf'un (a.s.) öldüğü zannıyla üzüntüsünden ve ağlamaktan gözleri kapanan Hz. Yakup (a.s.), gelen haberlere çok sevindi ve oğlunun gönderdiği gömleği gözlerine sürünce gözleri açıldı. Daha sonra Hz. Yusuf'un (a.s.) ailesi hep birlikte Mısır'a geldiler ve burada mutlu bir şekilde hayatlarını devam ettirdiler.²

Hz. Yusuf (a.s.), hayatı boyunca karşılaştığı sıkıntılara, iftira ve eziyetlere rağmen her zaman ahlaklı davranmıştır. Çünkü o, güçlü bir imana ve iradeye sahipti. Allah'tan (c.c.) korkar, onun emirlerine uyma ve yasaklarından kaçınma konusunda dikkatli davranırdı. Allah'a (c.c.) olan sevgisi, bağlılığı ve imanı onu ahlaklı davranmaya yönlendirmişti. O, kin ve intikam peşinde koşmayan, alçak gönüllü, anlayışlı ve bağışlayıcı bir kişiliğe sahipti. Sabırlı bir insandı.

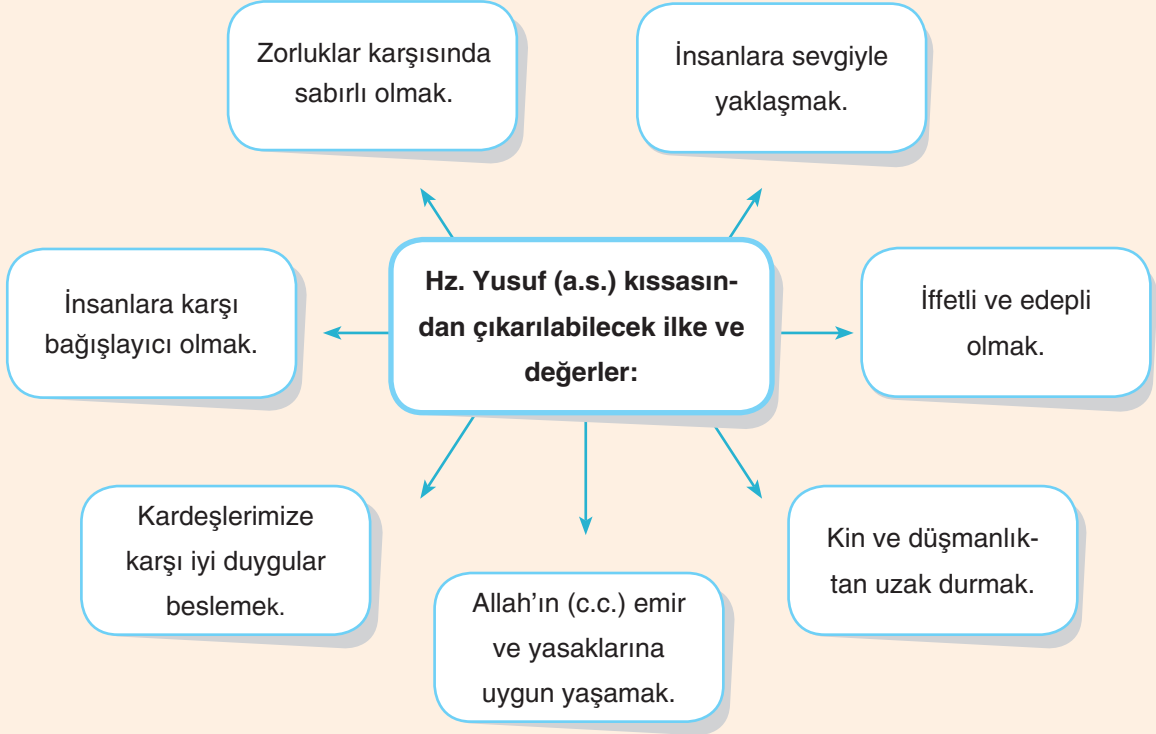
1. bk. Yusuf suresi, 96. ayet.

2. bk. Yusuf suresi, 99. ayet.

Etkinlik

Aşağıdaki şemayı arkadaşlarınızla değerlendiriniz. Sizce bu şemaya başka neler eklenebilir? Düşüncelerinizi sınıfta açıklayınız.

Yukarıdaki ilke ve değerlere uymak neden önemlidir ve bize neler kazandırır? Düşüncelerinizi aşağıya yazınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4. BİR SURE TANIYORUM: ASR SURESİ VE ANLAMI

Asr suresi, Kur'an-ı Kerim'in 103. suresidir. Mekke'de indirilmiştir ve üç ayetten meydana gelir. Sure adını, başında geçen "asr" kelimesinden alır. Asr; zaman, yüzyıl, ikinci gibi anlamlara gelir. Sure, asr kelimesiyle başlayarak zamanın önemine vurgu yapmaktadır.

Asr suresinde iman ve ibadetin yanı sıra insanlara; hakkı, hakikati, gerçeği ve sabrı tavsiye etmenin öneminden de bahsedilir. Bu sure aynı zamanda iman eden kişileri salih amel işlemeye yönlendirir.

ASR SURESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَالْعَصْرِ ۝ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ۝ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ۝

OKUNUŞU

Bismillâhirrahmânirrahîm

1. Vel asr.
2. İnnel insâne lefî husr.
3. İllelezîne âmenû ve amilus sâlihâti vetevâsav bilhakki vetevâsav bissabr.

ANLAMI

Rahmân ve Rahîm olan Allah'ın adıyla (başlarım).

- 1-2. "Andolsun zamana ki insan gerçekten ziyan içindedir.
3. Ancak iman edip de salih ameller işleyenler, birbirlerine hakkı tavsiye edenler, birbirlerine sabrı tavsiye edenler başka (Onlar ziyanda değillerdir.)."

Etkinlik

Asr suresinde ne gibi ilke ve mesajlar yer almaktadır? Arkadaşlarınızla konuşunuz. Bu ilkelerin günlük hayattaki önemini sınıfınızda değerlendiriniz.

DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplandırınız.

1. Din, bireyin inanç ve ibadet hayatına nasıl yön verir? Söyleyiniz.
2. Toplumda güzel ahlakın benimsenip yerleşmesinde dinin rolü ve önemi hakkında bilgi veriniz.
3. Din, sosyal ve iktisadi hayatla ilgili ne gibi ilkeler ortaya koyar? Örnekler veriniz.
4. İslam'ın, can güvenliğine verdiği önemi ayet ve hadislerle açıklayınız.
5. İslam'ın din hürriyetine verdiği önemi açıklayınız.

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. I. Miras malı

II. Faiz

III. Karaborsacılık

IV. Rüşvet

Yukarıdakilerden hangileri, İslam'ın yasakladığı haksız kazanç yollarındandır?

A. I ve II

B. II ve III

C. I, II ve III

D. II, III ve IV

2. Hz. Yusuf (a.s.), aşağıdaki peygamberlerden hangisinin oğludur?

A. Hz. İbrahim'in (a.s.)

B. Hz. Yakup'un (a.s.)

C. Hz. Hud'un (a.s.)

D. Hz. Salih'in (a.s.)

3. Aşağıda verilen ayetlerden hangisinin konusu, diğerlerinden farklıdır?

A. "...Allah, alım satımı helal, faizi haram kılmıştır..." (Bakara suresi, 275. ayet.)

B. "Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda batıl yollarla yemeyin. Ancak karşılıklı rıza ile yapılan ticaretle olursa başka. Kendinizi helak etmeyin. Şüphesiz Allah size karşı çok merhametlidir." (Nisâ suresi, 29. ayet.)

C. "Kim bir mümini kasden öldürürse cezası, içinde ebediyen kalacağı cehennemdir. Allah ona gazap etmiş, onu lânetlemiş ve onun için büyük bir azap hazırlamıştır." (Nisâ suresi, 93. ayet.)

D. "Ey inananlar! Belirli bir süreye kadar birbirinize borç verdiğiniz zaman onu yazın..." (Bakara suresi, 282. ayet.)

C. Aşağıda verilen Asr suresinde, boş bırakılan bölümleri tamamlayınız.

Vel asr.....lefi husr.

İllelezzîne ve âmilus sâlihâti.....

Vetevâsav.....

Ç. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, verilen sözcüklerden uygun olanlarıyla doldurunuz.

hediye

din

inanç

terbiyeden

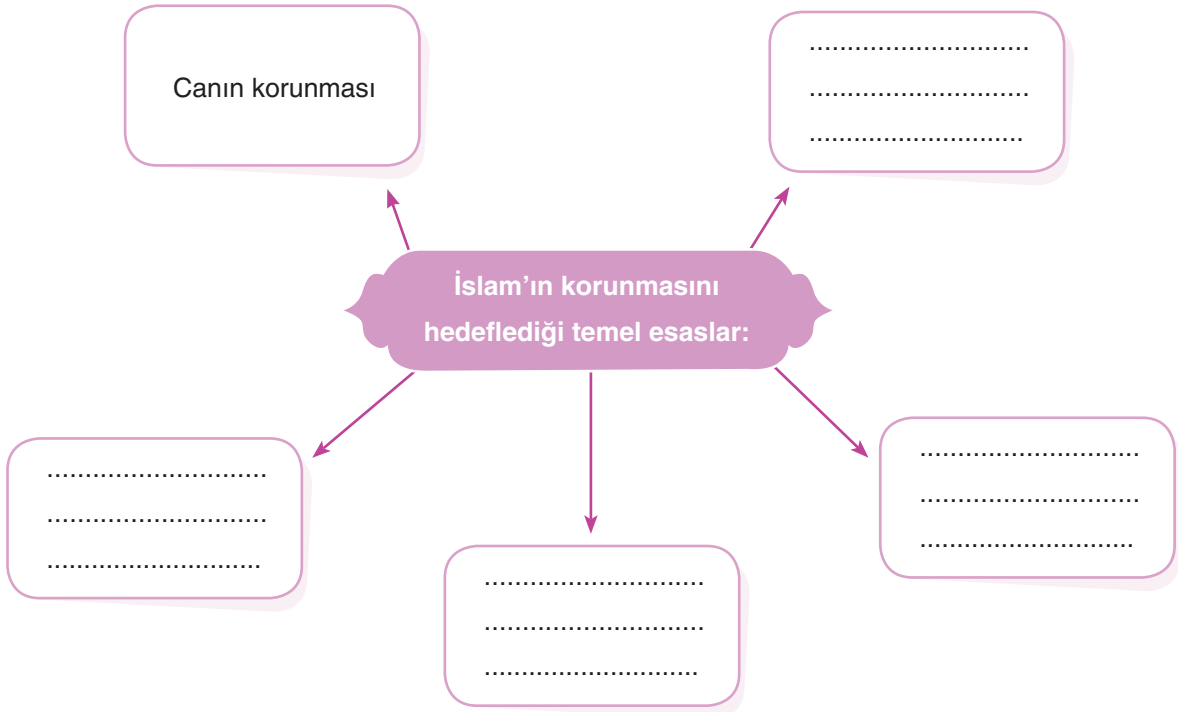
aklı

Kur'an

zarurât-ı hamse

1. Allah (c.c.) tarafından akıl sahibi kimseleri, kendi istek ve hür iradeleri ile hayırlı olan şeylere sevk eden ilahi kanunlar bütünü olarak tanımlanabilir.
2. Dinimiz, mutlaka korunması gereken beş temel esas belirlemiştir. Bunlara denilmektedir.
3. Peygamberimizin (s.a.v.) bildirdiğine göre hiçbir anne ve baba, çocuğuna güzel daha üstün bir veremez.
4. Dinimiz korumak için içki, uyuşturucu gibi zararlı maddeleri yasaklamıştır.
5. Dinimizi öğrenebileceğimiz en temel iki kaynak ile sünnettir.
6. **“Ve de ki: Hak, Rabb’inizdendir. Öyle ise dileyen iman etsin, dileyen inkâr etsin.”** (Kehf suresi, 29. ayet.) ayeti hürriyeti ile ilgilidir.

D. Aşağıdaki şemaya, İslam'ın korunmasını hedeflediği beş temel esası yazınız.

4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) ÖRNEKLİĞİ

Muhammed Aleyhisselam

Hazırlık Çalışmaları

1. Peygamber Efendimizin (s.a.v.) örnek ahlakını konu alan bir ayet meali ve bir hadis bularak defterinize yazınız.
2. Hz. Muhammed'e (s.a.v.) niçin "Muhammedü'l-Emin" denilmiştir? Araştırınız.
3. Peygamberimiz Hz. Muhammed'in (s.a.v.) insanlara müsamahalı davrandığını konu alan bir örnek olay bulup bunu defterinize yazınız.
4. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) merhameti ve affediciliği ile ilgili bir araştırma yapınız.
5. Kur'an mealinden, Kureş suresinin anlamını bulup defterinize yazınız. Bu surede hangi kavramlar dikkatinizi çekmektedir?

1. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DOĞRULUĞU VE GÜVENİLİR KİŞİLİĞİ

Güdüleme

Sizce güvenilir insanda hangi özellikler bulunur?

Doğruluk, dürüstlük ve güvenilirlik, peygamberlerde bulunması gereken sıfatlardan biridir. Peygamberlerin doğru sözlü olmalarına, her türlü yalandan sakınmalarına sıdk denir. **Sıdk**; kişinin özü ile sözünün, sözü ile davranışlarının birbirine uyması, insanın olduğu gibi görünüp görüldüğü gibi olması demektir.¹

Not Edelim

Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.); yaşayışı, ahlakı ve kişiliğiyle tüm Müslümanlar için en güzel örnektir. Kur'an'da da Peygamberimizin (s.a.v.) en güzel ahlaka sahip olduğu ifade edilir. Ayrıca Kur'an, onun üsve-i hasene (en güzel örnek) olduğunu da söyler. **Üsve-i hasene**; inanç, ibadet, ticaret, eğitim-öğretim ve ahlak başta olmak üzere hayatın her alanında Müslümanların, kendilerine örnek almaları gereken tek ve en güzel model, anlamına gelir.

Dinî Terimler Sözlüğü, s. 374.

Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur:

“Andolsun ki Resulullah sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı umanlar ve Allah'ı çok zikredenler için güzel bir örnektir.”

Ahzâb suresi, 21. ayet.

Diğer bütün peygamberler gibi Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) de her zaman doğru sözlü, dürüst, güvenilir bir kişi olmuştur. O, gerek peygamber olmadan önce gerekse peygamberliği döneminde her zaman dosdoğru yaşamış, dürüstlüğü çok önem vermiştir. Düşünce, söz ve davranışlarında hiçbir zaman doğruluktan ayrılmamıştır. Kendisine emanet edilen şeyleri titizlikle korumuş, kararlarında adaletli davranmıştır. Yalan ve hileden her zaman uzak durmuştur. Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de yer alan, “... **Emrolunduğun gibi dosdoğru ol...**”² emrine uygun davranmıştır. Hayatında, “**Yine onlar (o müminler) ki emanetlerine ve ahitlerine riayet ederler.**”³ ayetini kendisine ilke edinmiştir.

“Muhammed Aleyhisselam” yazılı
Arapça bir hat

1. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 330.

2. Hüd suresi, 112. ayet.

3. Mü'minün suresi, 8. ayet.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), doğruluğu ve dürüstlüğü nedeniyle yaşadığı toplumda güvenilir bir kişi olarak tanınmıştı. Mekkeliler ona, daha peygamber olmadan önce Muhammedü'l-Emin (Güvenilir Muhammed) diyorlardı. Peygamber olduktan sonra da Müslüman olsun veya olmasın, Mekkeliler Hz. Muhammed'e (s.a.v.) güven duymaya devam ettiler. Allah Resulü'nün (s.a.v.) peygamberliğine inananlar, kendisine çeşitli iftiralar attılar ancak hiçbir zaman onun yalancı olduğunu söyleyemediler. Çünkü buna kimse inanmazdı. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) yalan söylediği hiç görülmemiş, duyulmamıştı. O ciddi de olsa şaka da olsa her zaman doğruyu söylerdi. Peygamberimiz (s.a.v.) de bu konuyla ilgili bir hadisinde, **“Ben (her hâl ve şartta) sadece hakikati söylerim.”**¹ buyurmuştur.

Etkinlik

Hız. Muhammed (s.a.v.) peygamber olduktan bir süre sonra Mekke'deki Safa Tepesi'ne çıktı. **“Ey Kureyşliler!”** diye seslendi. Onu duyanlar çevresine toplandılar. Peygamberimiz (s.a.v.) onlara, **“Size, şu tepenin arkasından bir düşman ordusunun geldiğini söylesem, inanır mısınız?”** dedi.

Oradakilerin hepsi, “Evet, inanırız. Çünkü senin yalan söylediğini hiç duymadık.” dediler. Bunun üzerine Peygamberimiz (s.a.v.), onlara, kendisinin peygamber olarak görevlendirildiğini söyledi ve çeşitli uyarılar yaptı.

İbn-i Sa'd, Tabakât, C 1, s. 187.

Yukarıdaki olay, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) kişilik özellikleri konusunda size neler düşündürmektedir? Görüşlerinizi sınıfta anlatınız.

Dürüst ve güvenilir bir insan olmanın, peygamberlik görevini yerine getirmedeki rolü ve önemi nedir? Tartışınız.

Mekkeliler şehir dışına yolculuğa çıktıklarında değerli eşyalarını, mallarını Peygamberimize (s.a.v.) emanet ederlerdi. Peygamberimiz (s.a.v.), kendisine emanet edilen şeyleri özenle korur ve onları zamanında sahiplerine geri verirdi. Medine'ye göç ederken bile Mekkelilerin kendisine bıraktıkları emanetleri unutmamıştı. Onları Hz. Ali'ye (r.a.) vermiş ve sahiplerine teslim etmesini söylemişti.

Not Edelim

Peygamberimiz (s.a.v.), toplumda herkesin doğruluğa önem vermesini, işini dürüstçe yapmasını istemiştir. İşine hile karıştıran, doğruluktan ayrılanları da uyarmıştır. Örneğin bir keresinde pazarda gezerken bir buğday satıcısı görmüş ve elini buğday çuvalının içine daldırmıştır. Çuvalın alt kısmının ıslak, üst kısmının kuru olduğunu görünce **“Bu ne?”** diye adama sormuştur. Adam, ıslaklığın yağmurdan kaynaklandığını söyleyince Hz. Peygamber (s.a.v.), **“Öyleyse neden ıslak kısmı üst tarafa koymadın?”** diyerek adamı uyarmıştır. Sonra da **“Bizi aldatan bizden değildir.”** buyurmuştur.

Müslim, İman, 164.

1. Tirmizî, Birr, 57.

Hız. Peygamber (s.a.v.) doğruluğun ve dürüstlüğün önemini sık sık ifade etmiş, Müslümanları dürüst ve güvenilir insanlar olmaya yönlendirmiştir. Örneğin bir hadisinde, “**Doğrulukta ayrılmayın. Çünkü doğruluk (insanı) iyiliğe, iyilik de cennete götürür. Kişi devamlı doğru söyler ve doğrulukta ayrılmazsa Allah katında ‘doğru/sıddik’ olarak tescillenir. Yalandan sakının! Çünkü yalan (insanı) kötülüğe, kötülük de cehenneme götürür. Kişi devamlı yalan söyler, yalan peşinde koşarsa Allah katında ‘yalancı/kezzâb’ yazılır.**”¹

Etkinlik

Doğruluk ve dürüstlük, insan ilişkilerinde neden önemlidir? Dürüst olmak bize neler kazandırır? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

2. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) MERHAMETLİ VE AFFEDİCİ OLUŞU

Güdöleme

“**Küçüklerimize merhamet etmeyen, büyüklerimize saygı göstermeyen bizden değildir.**”

Tirmizi, Birr, 15.

Yukarıdaki hadisin vermek istediğı mesaj nedir?

Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) şefkatli ve merhametli bir insandı. O, başta insanlar olmak üzere tüm canlılara sevgi ve merhametle yaklaşırdı. Peygamber Efendimizin (s.a.v.) merhametli bir insan olduğunu belirten bir ayette şöyle buyrulur: “**Andolsun size kendinizden öyle bir peygamber gelmiştir ki sizin sıkıntıya uğramanız ona çok ağır gelir. O size çok düşkün, müminlere karşı çok şefkatlidir, merhametlidir.**”²

Hız. Peygamber (s.a.v.), başta çocuklar olmak üzere, bütün insanlara sevgi ve şefkatle yaklaşmayı öğütlemiştir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), insanlara her zaman şefkat ve merhametle davranırdı. Yoksulları ve kimsesizleri korur, onlara yardım ederdi. Sahip olduğu imkânları başkalarıyla paylaşmaya önem verirdi. Kadınların haklarına saygı gösterilmesini ister, onlara iyi davranılmasını emrederdi.

1. Müslim, Birr, 25.

2. Tevbe suresi, 128. ayet.

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) çocuklara karşı son derece şefkatli ve merhametliydi. O, çocukları çok sever, onlarla selamlaşır ve şakalaşır. Bir hata yaptıklarında çocukları azarlamaz, güzel bir dille onlara, yaptıklarının yanlış olduğunu söylerdi. Özellikle yetim ve öksüz çocuklarla ilgilenir, onların ihtiyaçlarının karşılanması için çaba gösterirdi.

Peygamberimiz (s.a.v.) fakirlere, zor durumda olanlara yardım edilmesini öğütlemiştir.

Etkinlik

Bir gün Peygamber Efendimiz (s.a.v.), torunu Hz. Hasan'ı (r.a.) kucağına almıştı. Allah Resulü (s.a.v.), torununu seviyor, öpüyordu. Bu duruma şaşırarak Akra bin Habis isimli sahabe, Hz. Peygamber'e (s.a.v.) şöyle dedi:

- Ya Resulallah! Benim on çocuğum var ancak şimdiye kadar onlardan hiçbirini öpmüş değilim. Peygamberimiz o sahabiyi şöyle uyardı:
- **Merhamet etmeyene, merhamet olunmaz.**

Buhari, Edeb, 18.

Yukarıdaki olay, Peygamberimizin (s.a.v.) şefkat ve merhameti konusunda size neler düşündürmektedir?

Akra bin Habis isimli sahabinin çocuklarına davranışını onaylıyor musunuz, niçin?

Hz. Muhammed (s.a.v.), “**Merhamet etmeyene merhamet olunmaz.**” diyerek neyi kastetmiştir? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

Hz. Peygamber (s.a.v.) yalnızca kendisine inananlara değil, inanmayanlara karşı da merhametliydi. Peygamber olduğu dönemde Mekkeliler kendisine çok kötü davranmış, baskı ve işkence yapmışlardı. Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.) Mekke'yi fethettiğinde onlardan intikam almayı düşünmedi. Mekkelilere merhametli davrandı ve onların hepsini bağışladığını bildirdi.¹

1. İbn-i Hişam, es-Sîretü'n-Nebeviyye, C 4, s. 54.

Hiz. Muhammed'in (s.a.v.) insanlara karşı kin ve düşmanlık beslememesi, onlara merhametli davranması, İslamiyetin yayılmasında önemli rol oynamıştır. Bu durumla ilgili olarak Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyrulur: **“O vakit Allah'tan bir rahmet ile onlara yumuşak davrandın! Şayet sen kaba, katı yürekli olsaydın hiç şüphesiz etrafından dağılıp giderlerdi...”**¹

Peygamber Efendimiz (s.a.v.) kendisine yapılan kötülükleri, kabalıkları genellikle affederdi. O, hayatında her zaman, **“(Resulüm!) Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve cahillerden yüz çevir.”**² ayetine uygun davranırdı. Peygamberimiz (s.a.v.), çok sevdiği amcası Hiz. Hamza'yı (r.a.) Uhud Savaşı'nda şehit eden “Vahşi” adlı kişiyi affetmiştir. Taif'e İslam daveti için gittiğinde buranın halkı kendisine çok kötü davranmıştı. Peygamberimiz (s.a.v.) kendisine hakaret eden, kendisine taş atıp yaralayan Taiflilere beddua etmemiştir. Onları doğru yola iletmesi için Allah'a (c.c.) dua etmiştir.

Hiz. Peygamber (s.a.v.), insanlara olduğu gibi diğer canlılara karşı da son derece merhametliydi. Ashabını da bu konuda sık sık uyarırdı. Kuşların yuvasını bozanları, hayvanlara fazla yük yükleyenleri ve onlara eziyet edenleri ikaz ederdi.

Not Edelim

Hiz. Peygamber (s.a.v.) şöyle buyuruyor: **“Merhametli olanlar Rahman'ın merhamet ettiği kimselerdir. Siz yeryüzündekilere merhamet edin ki göktekiler de size merhamet etsin.”**

Tirmizî, Birr, 16.

“Yalnızca şaki (bedbaht) olan kimse merhametten yoksun bırakılır.”

Ebu Davud, Edeb, 58.

“Müslümanların evleri içerisinde en hayırlı ev, içerisinde bir yetime iyi davranılan evdir. En kötü ev ise içinde bir yetime kötü davranılan evdir.”

İbn-i Mâce, Edeb, 6.

Etkinlik

Hiz. Peygamber (s.a.v.) bir gün, yolda yüzünden dağılmış bir merkep görünce **“Allah'ın laneti onu dağılayanın üzerindedir.”** buyurur.

Ebu Davud, Cihad, 58.

Peygamberimiz (s.a.v.), hayvanlara iyi davranılmasını öğütlemiş, onların aç ve susuz bırakılmasını yasaklamıştır. Bu konu ile ilgili bir hadisinde **“Bir kadın da kedisini hapsederek ölmesine neden olduğu için cehenneme atıldı.”** buyurmuştur.

Buhârî, Müsâkât, 9.

Eşi Hiz. Aişe'nin (r.a.) devesine biraz sert davrandığını görünce Peygamberimiz (s.a.v.) onu, hayvana şefkatli davranmasını söyleyerek şöyle uyarır:

1. Âl-i İmrân suresi, 159. ayet.

2. Â'râf suresi, 199. ayet.

– “Merhametten mahrum olan, her türlü hayırdan mahrumdur.”

Ebu Davud, Edeb, 10.

Allah Resulü (s.a.v.), ashabıyla beraber yaptığı bir yolculuk sırasında, bir kuşun yuvasından yavrusunu alan kişileri sert biçimde uyarır. Anne kuş, o sırada yuvasının üzerinde çırpınıp durmaktadır.

– **Yavrularını alarak bu hayvanın canını kim acıttı? Verin ona yavrularını!**

Ebu Davud, Cihad, 112.

- Yukarıdaki olaylar Hz. Peygamber'in (s.a.v.) merhameti konusunda size neler düşündürmektedir?
- Peygamberimizi (s.a.v.) örnek alan kişi, hayvanlara nasıl davranmalıdır? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

3. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) İSTİŞAREYE ÖNEM VERMESİ

Güdüleme

“Danışan dağları aşmış, danışmayan düz yolda şaşmış.” atasözü bize ne anlatmak istiyor?

İnsan, her konuda yeterli bilgi sahibi olamayabilir. Herhangi bir iş yaparken, bir konuda karar verirken başkalarına danışma gereği duyabilir. Böyle yapmak gerekli ve faydalıdır. Çünkü danışmak, günlük hayatta insanın doğru kararlar vermesini sağlar. Yapacağı işlerde zarar görmesine engel olur. Onun başarılı olmasına katkıda bulunur. Ayrıca başkalarına danışmak, insanın bakış açısını genişletir, bilgisini ve kültürünü artırır. Bu nedendir ki dinimizde danışmaya önem verilmiştir. Yüce kitabımız Kur'an'da yer alan bir ayette şöyle buyrulmuştur: “Allah'ın rahmeti sayesinde sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba, katı yürekli olsaydın onlar senin etrafından dağılıp giderlerdi. Artık sen onları affet. Onlar için Allah'tan bağışlama dile. İş konusunda onlarla müşavere et. Bir kere de karar verip azmettin mi, artık Allah'a tevekkül et (ona dayanıp güven). Şüphesiz Allah, tevekkül edenleri sever.”¹ Başka bir ayette ise “...Eğer bilmiyorsanız ilim sahiplerine sorunuz.”² buyrulurak insanlar danışmaya önem vermeye çağırılmıştır.

Not Edelim

İstişare, sözlükte görüş alışverişinde bulunma, fikir alma, danışma gibi anlamlara gelir. Terim olarak ise herhangi bir konuda doğruyu bulmak için sahasında güvenilir bir insanın görüşüne başvurmaya istişare denir. (*Dinî Terimler Sözlüğü*, s. 184.)

Hz. Muhammed (s.a.v.) akıllı, zeki, ileri görüşlü bir insandı. Buna rağmen yapacağı işlerde başkalarına danışmaya önem verirdi. Sahabilerin düşüncelerinden yararlanır, onlardan uygun gördüklerini de uygulardı. O, özellikle yapacağı işle ilgili uzman ve deneyimli kişilere danışırdı. Hiçbir zaman, “Her şeyi en iyi ben bilirim.” anlayışıyla hareket etmezdi. Böylece hem çevresindekilere değer verdiğini ortaya koyar hem de danışarak iş yapmanın gerekliliğini müminlere gösterirdi.

1. Âl-i İmrân suresi, 159. ayet.

2. Enbiyâ suresi, 7. ayet.

Etkinlik

İlk vahiy gelince Peygamberimiz (s.a.v.), yüreği titreye titreye şehre döndü. Doğruca Hz. Hatice'nin (r.a.) yanına vardı ve ona,

“**Beni örtün, beni örtün!**” dedi.

Bir müddet öylece kaldı. Sonra Hz. Hatice'ye (r.a.) başından geçenleri anlattı.

“**Kendimden korktum.**” dedi.

Hz. Hatice (r.a.):

“Öyle deme, Allah'a yemin ederim ki o seni hiçbir vakit mahcup etmez. Çünkü sen akrabana bakarsın, işini göremeyenlerin yükünü üzerine alırsın. Fakire verir, kimsenin kazandırmayacağını kazandırır. Misafiri ağırlarsın, hak yolunda meydana gelen mühim hadiselerde halka yardımda bulunursun.” dedi.

Bundan sonra Hz. Hatice, Peygamberimizi (s.a.v.) alıp amcasının oğlu Varaka bin Nevfel'e götürdü. O, İncil ve Hristiyanlık hakkında bilgili biriydi. Yaşlanmıştı.

Peygamber Aleyhisselam yaşadığı hadiseyi ona anlattı. Bunun üzerine Varaka dedi ki:

“Müjde sana ey Muhammed! Bu gördüğün, Musa Aleyhisselam'a Allah'ın gönderdiği ilahi sırrın sahibi Cebrail Aleyhisselam'dır. Keşke senin hakka davet günlerinde sağ bulunsaydım da kavminin seni bu şehirden çıkaracakları zaman yanında olsaydım.” dedi.

Müslim, İman, 252; Tirmizî, Menâkıb, 13.

- Yukarıdaki olay, Peygamber Efendimizin (s.a.v.) danışmaya verdiği önem açısından size neler düşündürmektedir?
- Metinde, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hangi ahlaki özelliklerinden söz edilmektedir?
- Hz. Peygamber'in (s.a.v.) yaşadığı olayla ilgili olarak öncelikle eşine danışmasını nasıl değerlendiriyorsunuz? Düşüncelerinizi ifade ediniz.

Not Edelim

Sahabeden Enes b. Malik (r.a.), Peygamberimizle (s.a.v.) ilgili olarak şunu söylemiştir:

“Arkadaşlarıyla Resulullah kadar istişare eden birini görmedim.”

Tirmizî, Cihad, 35.

Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), Uhud Savaşı'nda şehirde kalınip savunma yapılması gerektiği görüşündeydi. Savaştan önce sahabelerini toplayıp onların görüşlerini sordu. Onların çoğu, meydan savaşı yapılması ile ilgili görüş bildirince kendi düşüncesinden vazgeçti. Hendek Savaşı'nda da yine savaşta

nasıl bir taktik izleneceği konusunu ahabına danıştı. İranlı bir sahabi olan Selman-ı Farisî (r.a.), şehrin çevresine geniş hendekler kazılarak savunma savaşı yapılmasını teklif etti. Peygamber Efendimiz (s.a.v.) de bu teklifi uygun buldu. Bunun üzerine Medine'nin etrafına hendekler kazıldı.

Peygamberimiz Hz. Muhammed (s.a.v.), aile içi konularda da danışmaya önem verirdi. Aile bireylerinden biri evleneceği zaman bu konuyu onlara danıştı. Örneğin kızları evleneceği zaman onların görüşlerini sormuş ve dikkate almıştır. Bir gün Hz. Ali (r.a.), Peygamberimize (s.a.v.) gelerek Hz. Fâtıma (r.a.) ile evlenmek istediğini ifade etmişti. Hz. Peygamber (s.a.v.) buna hemen karar vermemiştir. Peygamberimiz (s.a.v.), kızı Fâtıma'nın (r.a.) yanına gelmiş ve ona, Hz. Ali'nin (r.a.) kendisiyle evlenmek istediğini söylemiştir. Ona bu konuda ne düşündüğünü sormuştur. Hz. Fâtıma (r.a.) da olumlu görüş bildirince Peygamberimiz (s.a.v.), kızını Hz. Ali (r.a.) ile evlendirmiştir.¹

Not Edelim

Peygamberimiz (s.a.v.), 628 yılında Mekkeli müşriklerle Hudeybiye Anlaşması'nı imzaladığında sahabiler, bu anlaşmanın Müslümanların aleyhine olacağını düşünerek çok üzülmuşlerdi. Anlaşmadan sonra Peygamberimizin (s.a.v.) kurban kesip tıraş olmalarını isteyen emrine kayıtsız kalmışlardı. Bu duruma üzülen Hz. Peygamber (s.a.v.), durumu eşi Ümmü Seleme (r.a.) ile istişare etmişti. Ümmü Seleme (r.a.), "Ey Allah'ın Resulü! Sen çık, kurbanını kes. Onlar, kurbanını kesinceye ve tıraş oluncaya kadar onlardan hiç kimseyle tek bir kelime konuşma." dedi. Allah Resulü (s.a.v.), eşinin dediğini yaptı. Sonra ahabı da Hz. Peygamber'in (s.a.v.) yaptığı gibi yaptı. Böylelikle Resulullah (s.a.v.) bu sıkıntılı durumu, eşiyile istişare ederek aştı.

İbn-i Kesir, es-Sîretü'n-Nebeviyye, s. 454.

Etkinlik

İşlerini yaparken, önemli kararlar alırken başkalarına danışmayan kimse, ne gibi olumsuzluklarla karşılaşabilir? Bu konudaki düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

4. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) DAVASINDAKİ CESARET VE KARARLILIĞI

Güdüleme

Başarıya ulaşmada cesaret ve kararlılık neden önemlidir?

Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.), 610 yılında Yüce Allah (c.c.) tarafından peygamberlikle görevlendirilmiştir. Bu tarihten itibaren yaklaşık yirmi üç yıl boyunca insanlara İslam dinini anlatmıştır.

1. İbn-i Sa'd, Tabakât, C 6, s. 16.

Onları Allah'ın (c.c.) varlığına ve birliğine, kendisinin peygamberliğine inanmaya çağırmıştır. İnsanlara putlara tapmaktan vazgeçmelerini söylemiştir.

Hız. Muhammed (s.a.v.), peygamberlik görevini yerine getirirken pek çok baskı ve işkence görmüştür. Ancak bunların hiçbiri onu yolundan döndürememiştir. Hız. Peygamber (s.a.v.), güçlükler karşısında cesaret ve kararlılıkla insanlara İslamiyeti anlatmayı sürdürmüştür. Başına gelebilecek tehlikelerden, karşılaşılabileceği olumsuzluklardan, insanların tepkilerinden hiçbir zaman çekinmemiş ve korkmamıştır. Peygamberimiz (s.a.v.), insanları İslam dinine çağırırken Kur'an'ın şu ayetine uygun davranmıştır: **“O peygamberler ki Allah'ın gönderdiği emirleri duyururlar, Allah'tan korkarlar ve ondan başka hiç kimseden korkmazlar...”**¹

Hız. Muhammed'in (s.a.v.) hayattaki en büyük amacı ve bütün çabası, İslam davasını yüceltmek ve Allah'ın (c.c.) verdiği peygamberlik görevini en iyi şekilde yapmaktır. Hız. Peygamber (s.a.v.), bunu âdeta hayatının bir gayesi olarak görmüştür. Rabb'inin (c.c.) emrini hakkıyla yerine getirmek, Allah'ın (c.c.) dinini insanlara tebliğ etmek için gece gündüz demeden, azim ve kararlılıkla çalışmıştır. Allah'ın Elçisi Hız. Muhammed (s.a.v.), davası uğruna pek çok zorlukla karşılaşmış ama hiçbir şey onu yolundan döndürememiştir. Yapılan baskılar, eziyetler, tehditler onun İslam davasını yaymasına engel olamamıştır.

Hız. Peygamber (s.a.v.) İslam davasını tebliğe başladığında Mekkeli müşrikler önce bu durumu önemsemediler. Ancak onlar, İslam'ın günden güne hızla yayılması ve Müslümanların sayısının artması karşısında telaşa kapıldılar. Peygamberimizin (s.a.v.) İslam çağrısını engellemek, Müslümanları dinlerinden döndürmek için her yolu denediler. Allah Resulü'nden (s.a.v.), İslam'ı yaymaktan vazgeçmesini istediler. Karşılığında da kendisine mal, mülk, makam, mevki ne isterse vereceklerini ifade ettiler. Ancak Peygamber Efendimiz (s.a.v.), müşriklerin teklifini kesin ve kararlı bir dille reddetti. Onlara, ne pahasına olursa olsun İslam davasından vazgeçmeyeceğini söyledi.

Not Edelim

Mekkeli müşrikler, bir gün Peygamberimizin (s.a.v.) amcası Ebu Talip'in yanına geldiler. Ebu Talip'e sert bir şekilde Hız. Muhammed'i (s.a.v.) İslam davasından vazgeçirmesini ya da yeğenini korumaktan vazgeçmesini söylediler. Ebu Talip, Peygamberimizin (s.a.v.) yanına gelip müşriklerin söylediklerini ilettiler. “Yeğenim, beni de kendini de zor durumda bırakma.” dedi. Amcasını dikkatle dinleyen Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.), ona şunu söyledi: **“Ey amca! Allah'a yemin ederim ki Güneş'i sağ elime, Ay'ı da sol elime koysalar yine de davamdan dönmem. Allah onu galip kılıncaya veya bu yolda ben helak oluncaya kadar onu bırakmam.”** Böylece İslam'ı anlatmaktan, tebliğ görevini yerine getirmekten asla vazgeçmeyeceğini kararlı ve cesur bir şekilde belirtti.

İbn-i Hişam, es-Sîretü'n-Nebeviyye, C 1, s. 353.

Allah Resulü'nü (s.a.v.) davasından vazgeçiremeyen Mekkeli müşrikler, sonunda Peygamberimizi (s.a.v.) öldürmeye karar verdiler. Bunun için plan yaptılar ve bu planlarını gerçekleştirmek için girişimde bulundular. Ancak yaşadığı bütün bu zorluklar, Peygamberimizi (s.a.v.) davasından vazgeçiremedi. Allah

1. Ahzâb suresi, 39. ayet.

Resulü (s.a.v.), onların tehditlerine aldırmandan cesaret ve kararlılıkla görevini yapmayı sürdürdü. Sonunda da Allah'ın (c.c.) yardımıyla İslam'ın yayılmasını ve Arap Yarımadası'nda hâkim olmasını sağladı.

Hz. Muhammed (s.a.v.) savaşlarda da büyük cesaret örnekleri göstermiş ve uygulamalarında kararlı davranmıştır. Uhud Savaşı'nda bir ara Müslümanlar zor durumda kalmışlar ve yerlerinden dağılmışlardı. Bu sırada birçok sahabe de şehit düşmüştü. Peygamberimizin (s.a.v.) yanağı yaralanmış ve dişi kırılmıştı. Ancak Hz. Muhammed (s.a.v.), böyle güç bir durumda bile cesaretini kaybetmemiştir. Ordusunu tekrar toparlayıp düşmanın üzerine yürümüştür. Allah Resulü (s.a.v.), Huneyn Savaşı'nda da Müslümanların panikleyip dağılmaları karşısında cesaretli davranmıştır. Ordusunu çağırıp toparlamış, düşman üzerine tekrar yürüyerek Müslümanların zafer elde etmesini sağlamıştır.

Etkinlik

Mekke'de İslamiyetin yayılmasının engellendiğini gören Hz. Muhammed (s.a.v.), Allah'ın (c.c.) emri ve izniyle Medine'ye göç etmeye karar verdi. Gizlice hazırlanarak yakın arkadaşı Hz. Ebu Bekir'le (r.a.) birlikte Mekke'den ayrıldı. Mekkeliler onun kentten ayrıldığını öğrenince yakalamak için peşine adam saldılar. Sevr Dağı'nda bir mağaraya giren Peygamberimiz (s.a.v.) ve Hz. Ebu Bekir (r.a.), burada bir süre gizlendi. Mekkeliler mağaranın önüne gelince Hz. Ebu Bekir (r.a.) korkup telaşlandı. Peygamberimiz (s.a.v.) gayet sakin ve vakur bir şekilde şöyle buyurarak ona cesaret verdi: “**...Üzülme çünkü Allah bizimle beraberdir...**”

Tevbe suresi, 40. ayet.

Yukarıdaki olaydan ne gibi sonuçlar çıkarılabilir? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

Sevr Mağarası

5. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) HAKKI GÖZETMEDEKİ HASSASİYETİ

Güdüleme

“Hak, hukuk, adalet, hakkı gözetmek, hakkını aramak” kavramları size neler düşündürmektedir? Bunların anlamları üzerinde konuşunuz.

Yüce dinimiz İslamiyette önem verilmesi emredilen temel ilkelerden biri adalettir. Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde insanlardan, haksızlıktan kaçınmaları ve adaletli davranmaları istenir. Bu ayetlerden birinde

şöyle buyrulur: “...Eğer hüküm verirken aralarında adaletle hükmet. Allah adil olanları sever.”¹ Başka bir ayette ise şu ifadeler yer alır: “Ey iman edenler! Adaleti titizlikle ayakta tutan; kendiniz, ana babanız ve akrabanız aleyhine de olsa Allah için şahitlik eden kimseler olun. (Haklarında şahitlik ettikleriniz) zengin olsunlar, fakir olsunlar Allah onlara (sizden) daha yakındır. Hislerinize uyup adaletten sapmayın; (şahitliği) eğer, bükür (doğru şahitlik etmez) yahut şahitlik etmekten kaçınırsanız (biliniz ki) Allah yaptıklarınızdan haberdardır.”²

Hz. Muhammed (s.a.v.) her zaman adaletli olmamızı öğütlemiştir.

Peygamber Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.) hayatı boyunca Kur'an'ın emirlerine uymaya önem vermiştir. İnsanlar arasında adaletle hükmetmiş, herkesin hakkını gözetmiştir. Eşitliği, adaleti ve temel hakların korunmasını toplumsal barışın ön şartı kabul etmiştir.

Etkinlik

Peygamberimiz (s.a.v.) zamanında Medine'de, soylu ve ileri gelen ailelerden birinin kızı hırsızlık yapmıştı. Bazı kişiler, Peygamberimizin (s.a.v.) çok sevdiği bir kişi olan Üsame bin Zeyd'i (r.a.), Allah Resulü'ne (s.a.v.) aracı göndererek bu kişinin cezalandırılmaması için girişimde bulunmuşlardı. Peygamberimiz (s.a.v.) aracılardan isteğine şiddetle karşı çıkmış ve şöyle buyurmuştu: “**Sizden öncekiler, ancak aralarından soylu biri hırsızlık ettiğinde onu bırakıvermeleri; zayıf biri hırsızlık ettiğinde ise ona had cezası uygulamaları sebebiyle helak olmuştur. Allah'a yemin ederim ki Muhammed'in kızı Fâtıma bile hırsızlık etse muhakkak onun da elini keserdim.**”

Buhârî, Hudûd, 1; Buhârî, Enbiyâ, 54.

- Yukarıdaki olay, Peygamberimizin (s.a.v.) adaletli oluşu konusunda size neler düşündürmektedir? Söyleyiniz.
- Adaletle önem verilmemesi, toplumda ne gibi sorunlara yol açar? Tartışınız.

Hz. Muhammed (s.a.v.) otuz beş yaşında iken Kâbe, sellerden dolayı harap olmuştu ve bu kutsal mabedin onarılması gerekiyordu. Mekkeliler iş birliği yaparak Kâbe'nin onarımını tamamladılar. Sıra Araplarca kutsal sayılan Hacerül-Esved adlı taşın yerine konulmasına gelmişti. Her kabile, bu taşı yerine kendisi koymak istiyordu. Bu sebeple aralarında çıkan anlaşmazlık kavgaya dönüşmek üzereydi.

1. Mâide suresi, 42. ayet.

2. Nisâ suresi, 135. ayet.

Sonunda orada bulunanlardan biri, Kâbe'ye ilk gelecek kişinin hakemliğine başvurulmasını teklif etti. Teklif tüm kabilelerce kabul edildi. Biraz sonra Hz. Muhammed (s.a.v.) Kâbe'ye geldi. Durum ona anlatıldı. Peygamberimiz (s.a.v.) bir sergi üzerine taşı koydu ve her kableden bir kişinin, sergiden tutmasını istedi. Hacerü'l Esved konulacağı yere kadar getirildi. Hz. Muhammed (s.a.v.) de onu alarak yerine koydu. Onun bu adil ve tarafsız tutumu sayesinde muhtemel bir çatışma böylece önlendi.

İslamiyetten önce Mekke'de haksızlık ve adaletsizlik yaygındı. Güçlüler zayıfları eziyor, haklı olanlar haklarını alamıyorlardı. Yabancı tüccarların mallarına zorla el konuyordu. Bu nedenle bir grup Mekke'li toplanarak Hılfu'l-Fudûl (Erdemliler Birliği) adlı bir cemiyet kurdu. Cemiyetin amacı, Mekke'de haksızlıkları önlemek ve hak sahiplerinin hakkını korumaktı. Peygamberimiz (s.a.v.) de gençliğinde bu cemiyete katılmış, haksızlıkların önlenmesi için etkin bir biçimde çalışmıştır.

Hacerü'l Esved, Kâbe'nin güneydoğu köşesindedir.

Not Edelim

Hz. Muhammed (s.a.v.), gençliğinde katıldığı Hılfu'l-Fudûl cemiyetinden övgüyle söz etmiştir. Peygamberliği döneminde de olsa yine böyle bir cemiyete katılacağını ifade etmiştir. Bu konuda şunu söylemiştir:

“Ben, Abdullah b. Cud'an'ın evinde öyle bir anlaşmaya şahit oldum ki bana onun karşılığında mor koyunlar verseler onun bozulmasını istemem. Şayet İslam'da ona çağırılsam elbette katılırdım.”

İbn-i Hişam, es-Sîretü'n-Nebeviyye, C 1, s. 185.

Hz. Muhammed (s.a.v.), toplumun özellikle zayıf kesimlerinin haklarının korunmasına ayrı bir önem vermiştir. Yetimlerin, öksüzlerin, kimsesizlerin haklarının gözetilmesini emretmiştir. Kölelere iyi davranılmasını istemiştir. Onlara kötü davrananları uyarmıştır. Hz. Peygamber (s.a.v.), kadınların haklarına riayet edilmesini de emretmiştir.

Etkinlik

Peygamber Efendimize (s.a.v.) duyduğunuz sevgi, saygı ve bağlılığı ifade eden bir mektup yazınız. Bu mektubu sınıfınızda arkadaşlarınıza okuyunuz.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), kul hakkı konusunda da son derece duyarlı davranmıştır. Kimseye hakkını yedirmemiş, başkalarının hakkını yememiştir. Vefat etmeden kısa bir süre önce sahabilerini yanına toplamış, kendisinde hakkı olanların hakkını almalarını söylemiştir. Böylece onlarla helalleşmiştir.

6. HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) İNSANLARA DEĞER VERMESİ

Güdüleme

“İnsanlara layık oldukları değeri veriniz.”

Münavi, Feyzül Kadîr, C 3, s. 57.

Yukarıdaki hadisten nasıl bir mesaj çıkarabiliriz?

Yüce Rabb'imiz (c.c.), insanı en güzel biçimde yaratmıştır. Kur'an'da yer alan, **“Biz insanı en güzel biçimde yarattık.”**¹ ayeti de bu durumu belirtmektedir. Başka bir ayette ise insana birtakım üstünlükler verildiği şu ifadelerle dile getirilmektedir: **“Biz hakikaten insanoğlunu şan ve şeref sahibi kıldık. Onları (çeşitli nakil vasıtaları ile) karada ve denizde taşıdık; kendilerine güzel güzel rızıklar verdik; yine onları, yarattıklarımızın birçoğundan cidden üstün kıldık.”**²

Allah Resulü Hz. Muhammed (s.a.v.), Yüce Allah'ın (c.c.) insana değer verdiğinin bilincindeydi. O, hayatı boyunca bu bilinçle davranmış ve insanı her zaman değerli bir varlık olarak görmüştür. Efendimiz (s.a.v.); insanları ırkına, rengine, cinsiyetine, milliyetine göre değerlendirmemiştir. Tüm insanları eşit görmüş ve herkese Allah'ın (c.c.) yarattığı şerefli bir varlık olarak bakmış, onlara değer vermiştir.

Etkinlik

Sahabeden Enes bin Mâlik (r.a.) anlatıyor:

“Hz. Peygamber (s.a.v.) biriyle karşılaşmış konuşmaya başlayınca o kimse yüzünü çevirmedikçe kendisi o kişiden yüzünü çevirmezdi. Biri ile karşılaşmış elini tutunca adam elini bırakmadıkça elini çekmezdi. Sahabilerle otururken ayaklarını asla uzatmazdı. O, insana verdiği önemin bir göstergesi olarak ölümlerin arkasından olumsuz konuşulmasını ve kabirlerin üzerine oturulmasını da yasaklamıştı.”

Tirmizî, Birr, 51.

- Yukarıdaki metne göre Peygamberimiz (s.a.v.), insanlara değer verdiğini hangi davranışlarıyla ortaya koymaktadır? Belirleyiniz.
- Bunlar dışında daha başka ne gibi davranışlar, insana verilen değer göstergesi olabilir? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

1. Tîn suresi, 4. ayet.

2. İsrâ suresi, 70. ayet.

Hiz. Muhammed (s.a.v.) insanları hiçbir zaman küçümsemezdi. Bir topluluğun arasına katıldığı zaman kendisine aşırı saygı gösterilmesinden hoşlanmazdı. Ayrıcalık beklemez, bulunduğu ortamda boş bulunduğu yere otururdu.

Hiz. Peygamber (s.a.v.) zamanında Mescid-i Nebi'nin temizliğini yapan kimsesiz bir kadın vardı. Allah Resulü (s.a.v.), bir ara kadını göremeyince arkadaşlarına onu sordu. Arkadaşları da kadının öldüğünü söylediler. Peygamberimiz, “**Neden bana haber vermediniz?**” diyerek arkadaşlarına sitemde bulundu. Daha sonra kadının mezarına gitti ve onun için dua etti. Arkadaşları, kadının ölümünü Hiz. Peygamber'e (s.a.v.) bildirmeye bile gerek görmemişlerdi. Oysa o, herkesin durumuyla ilgilenir, insanlara değer verirdi. Hiz. Peygamber (s.a.v.), kadının mezarına gidip namazını burada kılmış ve onun için dua etmiştir. Böylece ona ne kadar değer verdiğini göstermiştir.¹

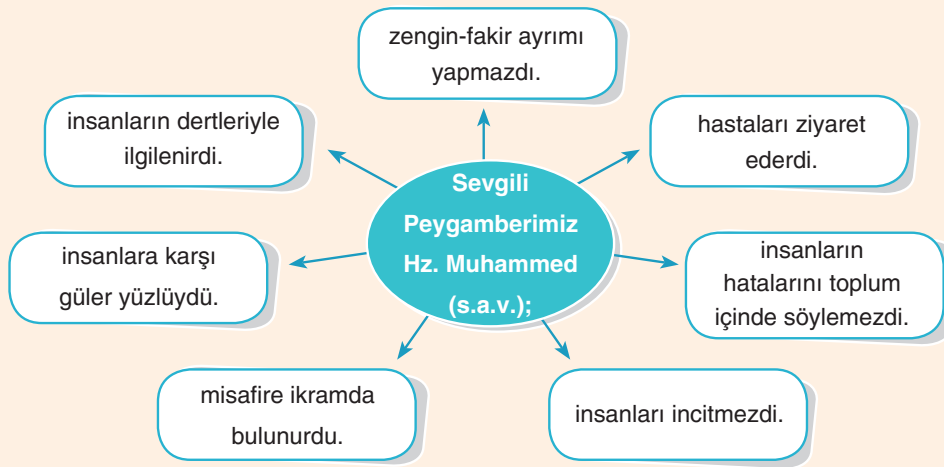
Hiz. Muhammed (s.a.v.); ırk, renk, cinsiyet ve din ayrımı gözetmeksizin insanlara değer vermiştir. Çevresindeki insanlara en güzel şekilde davranmıştır. Örneğin önceden Habeşistanlı bir köle iken Bilal-i Habeşî'nin (r.a.) özgürlüğe kavuşmasına vesile olmuştur. Hicretten sonra da onu, Mescid-i Nebi'de müezzin olarak görevlendirmiştir. Aynı şekilde o, en yakın sahabilerinden biri olan Fars (İran) kökenli Selman-ı Farisi'ye (r.a.) değer vermiş, gerektiğinde onunla istişarede bulunmuştur. Bir keresinde de Hiz. Peygamber (s.a.v.), kendisine hizmet eden bir Yahudi çocuğu hastalandığında onu ziyarete gitmiştir.² Bütün bunlar onun, insanlara değer verdiğini göstermektedir.

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), yoksul ve kimsesizlerle daha yakından ilgilenirdi. Yaşlıları, hastaları, kimsesizleri sık sık ziyaret ederdi. Onlara güler yüzle hâl ve hatır sorar, onların sorunlarıyla ilgilenirdi. Peygamberimiz (s.a.v.) çocuklara da değer verirdi. Onlara selam verir, kendisinden bir istekleri olup olmadığını sorardı. Çocukların mescide gelip namaz kılmasını teşvik ederdi. Hiz. Peygamber (s.a.v.) torunlarıyla oyun oynar, namazda omzuna çıkan torunlarını azarlamazdı. Secdeye giderken onları indirir, secde bitince tekrar omzuna alırdı.

Etkinlik

Aşağıdaki şemayı, Peygamberimizin (s.a.v.) insanlara değer vermesi açısından yorumlayınız. Siz, insanlara değer verdiğinizi nasıl ortaya koyuyorsunuz? Söyleyiniz.

1. bk. Buhârî, Salât, 72.

2. bk. Buhârî, Cenâiz, 79.

7. BİR SURE TANIYORUM: KUREYŞ SURESİ VE ANLAMI

Kureyş suresi, Kur'an-ı Kerim'in 106. suresidir. Mekke'de indirilmiştir ve dört ayetten meydana gelmektedir. Surede, Kureyş kabilesinin yaz aylarında Suriye'ye, kışın da Yemen'e yaptığı ticaret yolculuklarından söz edilir. Kâbe sayesinde Allah'ın (c.c.) Kureyş'i açlıktan koruduğu, onları çeşitli tehlikelerden güvende kıldığı gibi hususlara vurgu yapılır. Kureyş kabilesinden, bu gibi nimetlerin değerini bilmesi ve yalnızca Allah'a (c.c.) kulluk etmesi istenir.

KUREYŞ SURESİ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا يَلَافِ قُرَيْشٌ ۝١ إِيْلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝٢ فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ

هَذَا الْبَيْتِ ۝٣ الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَأَمَّنَّهُمْ مِنْ خَوْفٍ ۝٤

OKUNUŞU

Bismillâhirrahmânirrahîm

1. Liîlâfi Kureyş.
2. Îlâfihim rihleteşşitâi vessayf.
3. Felya'budû Rabbe hâzel beyt.
4. Ellezî et'amehüm min cûin ve âmenehüm min havf.

ANLAMI

Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla (başlarım).

1-2. "Kureyş'in güvenliğini, onların kış ve yaz yolculuklarında güvenliğini sağlamak için (Allah lutuflarda bulundu). 3-4. Onlar da kendilerini besleyip açlıklarını gideren ve her çeşit korkudan emin kılan şu evin rabbine kulluk etsinler."

Etkinlik

Kureyş suresinden ne gibi sonuçlar çıkarılabilir? Bu surede verilmek istenen mesajlar nelerdir? Arkadaşlarınızla yorumlayınız.

DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplandırınız.

1. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) güvenilirliği konusunda bilgi veriniz.
2. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) merhametli oluşu hakkında bilgi veriniz.
3. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) cesaretli ve kararlı oluşunu örnek vererek anlatınız.
4. Hz. Muhammed'in (s.a.v.) hakkı gözeten bir insan olduğunu nasıl anlayabiliriz?
Örnekler veriniz.

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. **Mekkeliler, Peygamber Efendimize (s.a.v.) gençliğinde "Muhammedü'l Emin" derlerdi. Bunun sebebi neydi?**
 - A. Peygamberimizin (s.a.v.) yetim olması
 - B. Peygamberimizin (s.a.v.) dürüst ve güvenilir olması
 - C. Peygamberimizin (s.a.v.) cesaretli olması
 - D. Peygamberimizin (s.a.v.) merhametli olması
2. **Peygamberimizin (s.a.v.) Hılfu'l-Fudûl cemiyetine üye olmasının amacı ve sebebi nedir?**
 - A. Mekke'yi kalkındırmak ve geliştirmek
 - B. Mekke'de tarımı geliştirmek
 - C. Mekke'de haksızlıkları önlemek
 - D. Mekke'de putperestliği önlemek
3. **Kureyş suresinde aşağıdaki konulardan hangisinden söz edilmez?**
 - A. Kureyş'in yaz ve kış seyahatlerinden
 - B. Allah'ın (c.c.) Kureyş'i doyurduğundan
 - C. Kureyş'in diğer kabilelerle yaptığı savaşlardan
 - D. Allah'ın (c.c.) Kureyş'i korumasından
4. **Herhangi bir konuda doğruyu bulmak için sahasında güvenilir bir insanın görüşüne başvurmaya denir.**
Boşluğa hangi ifade getirilmelidir?
 - A. Hakkı gözetme
 - B. İstişare
 - C. Güvenilirlik
 - D. Merhamet

5. kişinin özü ile sözünün, sözü ile davranışlarının birbirine uyması, insanın olduğu gibi görünüp görüldüğü gibi olmasıdır.

Yukarıda tanımı yapılan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A. İhlas B. İstişare C. Merhamet D. Sıdk

6. Aşağıda karışık şekilde verilen Kureyş suresinin ayetlerini, doğru şekilde sıralayınız.

Bismillâhirrahmânirrahîm

(1) İlâfihim rihleteşşitâi vessayf.

(2) Liîlâfi Kureyş.

(3) Ellezî et'amehüm min cûin ve âmenehüm min havf.

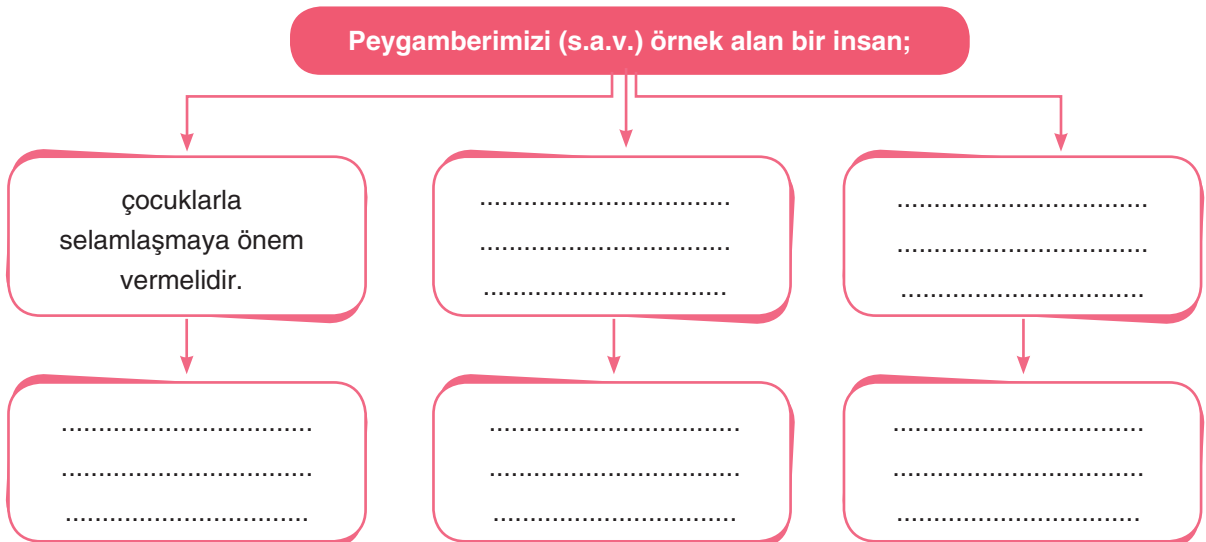
(4) Felya'budû Rabbe hâzel beyt.

- A. 1, 2, 3, 4 B. 2, 1, 4, 3 C. 3, 1, 4, 2 D. 4, 1, 3, 2

C. Aşağıdaki bilgilerden doğru olanların başına "D", yanlış olanların başına "Y" yazınız.

1. () Hz. Muhammed'in (s.a.v.) dürüst ve güvenilir olması, onun herkes tarafından sevilmesinde önemli bir rol oynamıştır.
2. () Hz. Muhammed'e (s.a.v.) cesareti ve sabrı nedeniyle Muhammedü'l Emin denilmiştir.
3. () Hz. Muhammed'e (s.a.v.) inanmayanlar bile Mekke dışına çıktıklarında değerli eşyalarını ona emanet etmişlerdir.
4. () Hz. Muhammed (s.a.v.), kızlarını evlendirirken onların görüşünü almıştır.
5. () Hz. Muhammed (s.a.v.), Müslüman olsun olmasın herkese karşı adil davranmıştır.
6. () Kureyş suresinde, Yüce Allah'ın (c.c.) Kureyşlilere verdiği bazı nimetler hatırlatılır. Onlardan Allah'a (c.c.) kulluk etmeleri istenir.

Ç. Peygamberimizi (s.a.v.) örnek alan bir mümin, insanlara değer verdiğini ne gibi davranışlarıyla gösterebilir? Aşağıdaki şemaya örnekler yazınız.

5. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM VE ÖZELLİKLERİ

Hazırlık Çalışmaları

1. Kur'an-ı Kerim'in, biz Müslümanlar için önemi hakkında bir araştırma yapınız.
2. Mealli bir Kur'an-ı Kerim'in indeks ve içindekiler bölümünü inceleyiniz. Kur'an-ı Kerim'de ne gibi konuların yer aldığını belirleyip bunları defterinize not ediniz.
3. Kur'an-ı Kerim'den, insanları iyiye ve güzele yönlendiren iki öğüt bularak defterinize yazınız.
4. Kur'an-ı Kerim'in başlıca özellikleri nelerdir? Bu konuda bir araştırma yapınız.
5. "Nuh Tufanı" hakkında peygamberler tarihi, Genel Ağ gibi kaynaklardan bir araştırma yapınız.

1. İSLAM DİNİNİN TEMEL KAYNAKLARI

Güdüleme

Dinimizi öğrenmek için öncelikle hangi kaynaklara başvurmamız gerekir? Niçin?

Yüce Allah (c.c.), insanı üstün özelliklerle yaratmış ve onu yaptıklarından sorumlu tutmuştur. İnsana yaratıcısını tanıtmak, sorumluluklarını bildirmek için peygamberler ve kutsal kitaplar göndermiştir. Örneğin Hz. Musa'ya (a.s.) Tevrat, Hz. Davut'a (a.s.) Zebur, Hz. İsa'ya (a.s.) da İncil adlı kitabı göndermiştir. Allah'ın (c.c.) gönderdiği kitapların sonuncusu Kur'an-ı Kerim'dir. Kur'an-ı Kerim, son peygamber Hz. Muhammed'e (s.a.v.) indirilmiştir.

Kur'an-ı Kerim, tamamen Allah'ın (c.c.) sözlerinden oluşan ilahi bir kitaptır. Onun, Allah (c.c.) katından geldiğinde hiçbir şüphe yoktur. Bu durum bir ayette şöyle belirtilir: **"...Şüphesiz o (Kur'an), çok değerli ve sağlam bir kitaptır. Ona önünden de ardından da batıl gelemmez. O, hikmet sahibi, çok övülen Allah'tan indirilmiştir."**¹ Kur'an'ı, Peygamberimize (s.a.v.) Cebrail (a.s.) iletmıştır. Bu husus bir ayette şöyle belirtilir: **"De ki: Onu, Mukaddes Rûh (Cebrail), iman edenlere sebat vermek, Müslümanları doğru yola iletmek ve onlara müjde vermek için Rabb'in katından hak olarak indirdi."**²

Kur'an-ı Kerim, belli bir ırka ve topluma ya da bölgeye gönderilmemiştir. O, tüm insanlara gönderilmiş olan evrensel bir kitaptır. Nitekim Kur'an ayetlerinde belli bir millete hitap eden ifadelere pek rastlanmaz. Kur'an'da "ey insanlar, ey âdemoğulları" gibi tüm insanları kapsayan hitap ifadeleri yer alır. Kur'an'ın tüm insanlara hitap ettiğini ifade eden çeşitli ayetler vardır. Bunlardan birinde şöyle buyrulur: **"Bu (Kur'an), bütün insanlığa bir açıklamadır; takva sahipleri için de bir hidayet ve bir öğüttür."**³

Not Edelim

"İşte bu (Kur'an), kendisiyle uyarılınsınlar, Allah'ın ancak bir tek ilah olduğunu bilsinler ve akıl sahipleri iyice düşünüp öğüt alsınlar diye insanlara (gönderilmiş) bir bildiridir."

İbrahim suresi, 52. ayet.

Kur'an-ı Kerim insanları hidayete ulaştırmayı amaçlayan ilahi bir kitaptır. Onun hükümleri belli bir zaman için değil, tüm zamanlar için geçerlidir. Kur'an, indirildiği andan itibaren hem yazılmış hem de ezberlenmiştir. Böylece günümüze kadar değişmeden, korunmuş bir şekilde gelmiştir. Bir ayette, **"Kur'an'ı kesinlikle biz indirdik; elbette onu yine biz koruyacağız."**⁴ buyrulmuştur.

Kutsal kitabımız Kur'an, İslam dininin temel kaynağıdır. Bizler dinimizin emir, yasak ve öğütlerini Kur'an'dan öğreniriz. Hayatımızı onun ortaya koyduğu ilkelere göre belirleriz. Dinimizin ilkelerini Kur'an'dan öğrenir, iman esaslarını ve ibadetleri yüce kitabımızın verdiği bilgiler sayesinde biliriz.

1. Fussilet suresi, 41-42. ayetler.

2. Nahl suresi, 102. ayet.

3. Âl-i İmrân suresi, 138. ayet.

4. Hicr suresi, 9. ayet.

Not Edelim

Kur'an-ı Kerim; hak ile batılı, doğru ile yanlış, iyi ile kötüyü birbirinden ayıran ve bu konuda bizleri bilgilendiren ilahi bir kitaptır. Yüce kitabımızın isimlerinden biri de **Furkan**'dır. Furkan; iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış, iman ile küfrü, helal ile haramı birbirinden ayıran anlamına gelir.

bk. Dinî Terimler Sözlüğü, s.107-108.

Kur'an'da Yüce Allah (c.c.) bize kendini tanıtır ve özelliklerini bildirir. Allah'a (c.c.), peygamberlere, kitaplara, meleklerle ve ahiret gününe inanmamız gerektiğini bize yine Kur'an açıklar. Bu konularla ilgili bazı bilgiler verir. Örneğin Kur'an, öğüt almamız için geçmiş peygamberlerin yaşadıkları bazı olayları anlatır. Bunlardan ders almamızı ister. İlahi kitaplar hakkında bilgiler verir. Bazı meleklerin görevlerini ve özelliklerini bildirir. Ahiret hayatıyla ilgili açıklamalar yapar.

Kur'an bize Allah'a (c.c.) ibadet etmemiz gerektiğini belirtir. Dinimizde yapılması farz olan ibadetlerin neler olduğunu açıklar. İbadetleri niçin ve nasıl yapacağımızı belirten genel ilkeleri açıklar. Kendisine ibadet edilecek yegâne varlığın Allah (c.c.) olduğunu, ondan başkasına ibadet edilmeyeceğini haber verir. Ayrıca Kur'an'da ahlak ilkeleri de yer alır. Bütün bu sebeplerle bizler, dinimizi doğru öğrenmek için Kur'an'a başvurmalıyız. Onun hem Arapçasını hem de Türkçe çevirilerini okumalıyız.

Yüce dinimizin öğrenileceği ikinci temel kaynak sünnettir. **Sünnet** kavramı sözlükte; yol, âdet, gidişat, huy, karakter, mizaç, hâl, tavır, davranış anlamlarına gelir. Dinî terim olarak ise Hz. Peygamber'in (s.a.v.) sözleri, davranışları ve sahabilerinin yapmış olduğu olumlu davranışları onaylamasına sünnet denir.¹

Sünnet, İslam dininin öğrenilmesinde, anlaşılmasında ve hayata uygulanmasında Kur'an-ı Kerim'den sonra gelen ikinci temel kaynaktır. Kur'an'da birçok konuda genel ifadelerle bilgi verilir, ayrıntıya girilmez. İşte sünnet, Kur'an-ı Kerim'i açıklar. Anlaşılması zor olan, kapalılık içeren ayetleri açıklayarak bunların anlaşılmasını sağlar.

Kur'an-ı Kerim'de ibadetlerin farzıyeti ve önemi ile ilgili emir, öğüt ve tavsiyeler yer alır. Ancak ibadetlerin nasıl yerine getirileceği ayrıntılı olarak açıklanmaz. İşte Peygamberimiz (s.a.v.), ibadetlerin nasıl ve ne zaman yapılacağını bizlere bildirmiştir. Namazın kılınışı, abdestin alınışı, haccın yapılışı gibi

Kur'an-ı Kerim bize, inanç esasları ve ibadetler hakkında bilgiler verir.

1. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 439.

konularda bizi sünnet bilgilendirir. Zekâtın hangi mallardan ne oranda verileceği, orucun hangi durumlarda bozulacağı vb. hususlarda sünnet bize açıklamalar yapar. Peygamber Efendimiz (s.a.v.), **“Ben namazı nasıl kılıyorsam siz de öyle kılın.”**¹ buyurmuştur. **“Haccın yapılışıyla ilgili bilgileri benden öğrenin.”**² buyurarak da hac ibadetinin nasıl yapılacağını hadislerde ve sünnette bulabileceğimizi ifade etmiştir.

Dinî sorumlulukların nasıl yerine getirileceğini bizlere, Hz. Peygamber (s.a.v.) öğretmiştir.

Not Edelim

“Size iki şey bırakıyorum, onlara sımsıkı sarıldığınız sürece yolunuzu şaşırılmayacaksınız: Allah'ın Kitabı ve Peygamberinin sünneti.”

Malik b. Enes, Muvatta, Kader, 3.

Sünnet olmadan dini doğru bir şekilde anlamak ve yaşamak mümkün olmaz. Bu sebeple Kur'an'ın yanında sünnete de önem vermeliyiz. Peygamberimizin (s.a.v.) hayatını ve sünnetini iyi öğrenmeli, sünnete uyma konusunda duyarlı davranmalıyız. Kur'an-ı Kerim'de bizi bu konuda uyarın ayetler vardır. Örneğin bir ayette, **“Ey iman edenler! Allah'a itaat edin. Peygamber'e ve sizden olan ulümlere (idarecilere) de itaat edin. Eğer bir hususta anlaşmazlığa düşerseniz Allah'a ve ahirete gerçekten inanıyorsanız onu Allah'a ve Resül'e götürün (onların talimatına göre halledin); bu hem hayırlı, hem de netice bakımından daha güzeldir.”**³ buyrulur.

Not Edelim

“(Resulüm!) De ki: Eğer Allah'ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah son derece bağışlayıcı ve esirgeyicidir.”

Âl-i İmrân suresi, 31. ayet.

1. Buhârî, Ezan, 30.
2. Müslim, Hac, 310.
3. Nisâ suresi, 59. ayet.

2. KUR'AN-I KERİM'İN ANA KONULARI

Güdüleme

Yüce dinimiz İslam'ın inanç esasları nelerdir?

Kur'an-ı Kerim, bizi pek çok konuda bilgilendirir ve aydınlatır. Bizlere çeşitli konularda açıklamalarda bulunur ve öğüt verir. Kur'an-ı Kerim'de yer alan başlıca konuları şöyle sıralayabiliriz:

- İnanç esasları
- İbadetler
- Ahlak kuralları
- Sosyal hayat
- Kıssalar

İnanç: İslam dininin temelini inanç esasları oluşturur. Kur'an-ı Kerim, yüce dinimizin inanç esasları hakkında bilgiler verir. Allah'a (c.c.), meleklerle, peygamberlere, ilahi kitaplara, ahirete, kader ve kazaya inanmanın gerekliliğini açıklar. Örneğin bir ayette şöyle buyrulur: **“Ey iman edenler! Allah'a, Peygamberine, Peygamberine indirdiği Kitab'a ve daha önce indirdiği kitaba iman(da sebat) ediniz. Kim Allah'ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve kıyamet gününü inkâr ederse tam manasıyla sapmıştır.”**¹ Bakara suresinde de şu ifade yer alır: **“Onlar, sana indirilene de senden önce indirilenlere de inanırlar. Ahirete de kesin olarak inanırlar.”**²

Kur'an-ı Kerim, inanç esaslarıyla ilgili bazı ayrıntılara da yer verir. Örneğin yüce kitabımız, Allah'ın (c.c.) bir olduğunu, eşinin ve benzerinin bulunmadığını bildirir. Bu konuyla ilgili olarak İhlâs suresinde, **“De ki: O Allah birdir. Allah sameddir (Hiçbir şeye muhtaç değildir, herkes ve her şey ona muhtaçtır.). O, doğurmamış ve doğmamıştır. Onun hiçbir dengi yoktur.”**³ buyrulur.

Kur'an-ı Kerim, bazı meleklerin adları ve görevlerinden söz eder. Peygamberlerin gönderiliş amacını haber verir. İlahi kitapların hangi peygamberlere vahyedildiğini bildirir. Örneğin bir ayette, **“Biz Nuh'a ve ondan sonraki peygamberlere vahyettiğimiz gibi sana da vahyettik. Ve (nitekim) İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, esbâta (torunlara), İsa'ya, Eyyüb'e, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyettik. Davud'a da Zebur'u verdik.”**⁴ buyrulur.

“Allah” yazılı Arapça bir hat

1. Nisâ suresi, 136. ayet.
2. Bakara suresi, 4. ayet.
3. İhlâs suresi, 1-4. ayetler.
4. Nisâ suresi, 163. ayet.

Yüce kitabımız Kur'an, ahiret hayatında neler olacağı konusunda insanı bilgilendirir. İnsanın; kıyamet in kopmasından sonra yeniden diriltileceğini, mahşer yerinde hesaba çekileceğini, iyilerin cennete, kötülük işleyenlerin de cehenneme gireceğini söyler. Örneğin bir ayette şöyle buyrulur: **"Kıyamet günü için adalet terazileri kuracağız. Öyle ki hiçbir kimseye zerre kadar zulmedilmeyecek. (Yapılan iş) bir hardal tanesi ağırlığına da olsa onu getirip ortaya koyacağız. Hesap görücü olarak biz yeteriz."**¹ Kur'an-ı Kerim, kâinatta her şeyin ilahi takdire göre yani Allah'ın (c.c.) ilmi, iradesi ve takdiri ile gerçekleştiğini açıklar. Örneğin bir ayette, **"Sabahı aydınlatan odur. Ve o, geceyi dinlenme zamanı, Güneş'i ve Ay'ı birer hesap ölçüsü kılmıştır. İşte bu, aziz ve alim olan Allah'ın takdirdir."**²

Kur'an-ı Kerim, doğru olmayan inançları da açıklar ve bunların yanlışlığını ortaya koyar. Örneğin Allah'tan (c.c.) başka ilahlar olduğuna inanan, Allah'ın (c.c.) oğulları ve kızları olduğunu söyleyenlerin inançlarını reddeder. Bu konuyla ilgili bir ayette şöyle buyrulur: **"Andolsun, 'Allah, için üçüncüsüdür.' diyenler kâfir oldu. Hâlbuki bir tek ilahtan başka hiçbir ilah yoktur. Eğer dediklerinden vazgeçmezlerse andolsun onlardan inkâr edenlere elbette elem dolu bir azap dokunacaktır."**³ Başka bir ayette de şu ifade yer alır: **"Yahudiler, 'Üzeyr Allah'ın oğludur.' dediler. Hristiyanlar ise 'İsa Mesih, Allah'ın oğludur.' dediler. Bu, onların ağızlarıyla söyledikleri (gerçeği yansıtmayan) sözleridir. Onların bu sözleri, daha önce inkâr etmiş kimselerin söylediklerine benziyor. Allah onları kahretsin. Nasıl da haktan çevriliyorlar!"**⁴

Etkinlik

"Allah kendisinden başka hiçbir ilah olmayandır. Diridir, kayyumdur. Onu ne bir uyuklama tutabilir ne de bir uyku. Göklerdeki her şey, yerdeki her şey onundur. İzni olmaksızın onun katında şefaatte bulunacak kimdir? O, kulların önlerindeki ve arkalarındakilerini (yaptıklarını ve yapacaklarını) bilir. Onlar onun ilminden, kendisinin dilediği kadarından başka bir şey kavrayamazlar. Onun kürsüsü, bütün gökleri ve yeri kaplayıp kuşatmıştır. (O; göklere, yere, bütün evrene hükmetmektedir.) Gökleri ve yeri koruyup gözetmek ona güç gelmez. O yücedir, büyüktür."

Bakara suresi, 255. ayet.

Yukarıdaki ayetten Allah (c.c.) inancı ile ilgili ne gibi ilkeler çıkarabiliriz? Söyleyiniz.

İbadet: İbadet; boyun eğme, itaat etme, saygı duyma, kulluk etme, tapınma anlamlarına gelir. Dinî terim olarak ise tevhit inancına bağlı kalarak sadece Allah (c.c.) emrettiği için ona sevgi, saygı ve tazim göstermek amacıyla yapılan bütün iyi, güzel iş ve davranışlar ibadet olarak adlandırılır. İbadet, Allah'ın (c.c.) emrettiklerini yapmak, yasakladıkları şeylerden de kaçınmaktır.⁵

1. Enbiyâ suresi, 47. ayet.

2. En'am suresi, 96. ayet.

3. Mâide suresi, 73. ayet.

4. Tevbe suresi, 30. ayet.

5. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 205.

Kur'an-ı Kerim'in temel konularından biri de ibadettir. Yüce kitabımızda insanın başlıca sorumluluğunun yaratıcısına ibadet ve kulluk etmekte olduğunu bildiren ayetler yer almaktadır. Bunlardan birinde Allah (c.c.) şöyle buyurmaktadır: **“Ben cinleri ve insanları ancak bana kulluk etsinler, diye yarattım.”**¹ Rabb'imiz (c.c.) başka bir ayette de **“Ey insanlar! Sizi ve sizden öncekileri yaratan Rabb'inize kulluk ediniz. Umulur ki, böylece korunmuş (Allah'ın azabından kendinizi kurtarmış) olursunuz.”**² buyurarak kendisine kulluk etmemizi istemektedir.

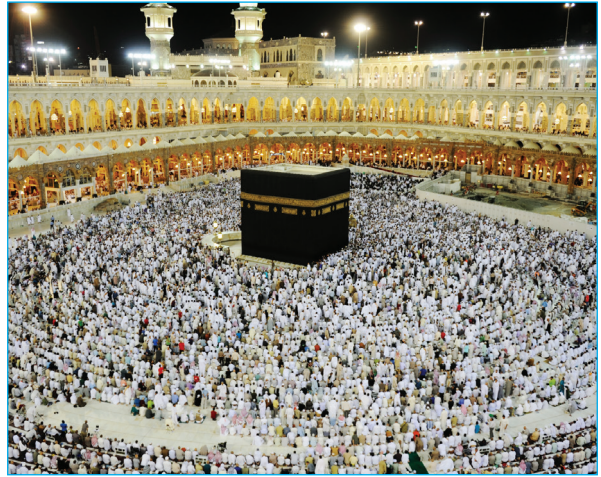

Not Edelim

“Ey iman edenler! Rükû edin; secdeye kapanın; Rabb'inize ibadet edin; hayır işleyin ki kurtuluşa eresiniz.”

Hac suresi, 77. ayet.

Kur'an-ı Kerim'de, Allah'a (c.c.) nasıl ibadet edileceği ile ilgili bilgiler de verilir. Örneğin namaz kılmanın, oruç tutmanın, hacca gitmenin, zekât vermenin Allah'ın (c.c.) emri olduğu ifade edilir. Bir ayette şöyle buyrulur: **“Namazı dosdoğru kılın, zekâtı verin. Kendiniz için her ne iyilik işlemiş olursanız, Allah katında onu bulursunuz. Şüphesiz Allah bütün yaptıklarınızı görür.”**³ Başka bir ayette de **“Ey iman edenler! Oruç sizden önce gelip geçmiş ümmetlere farz kılındığı gibi size de farz kılındı. Umulur ki korunursunuz.”**⁴ buyrulur Allah'ın (c.c.), oruç tutmayı farz kıldığı belirtilir.

Hz. Peygamber (s.a.v.) ibadetlerin nasıl yapılacağını bizlere açıklamıştır.

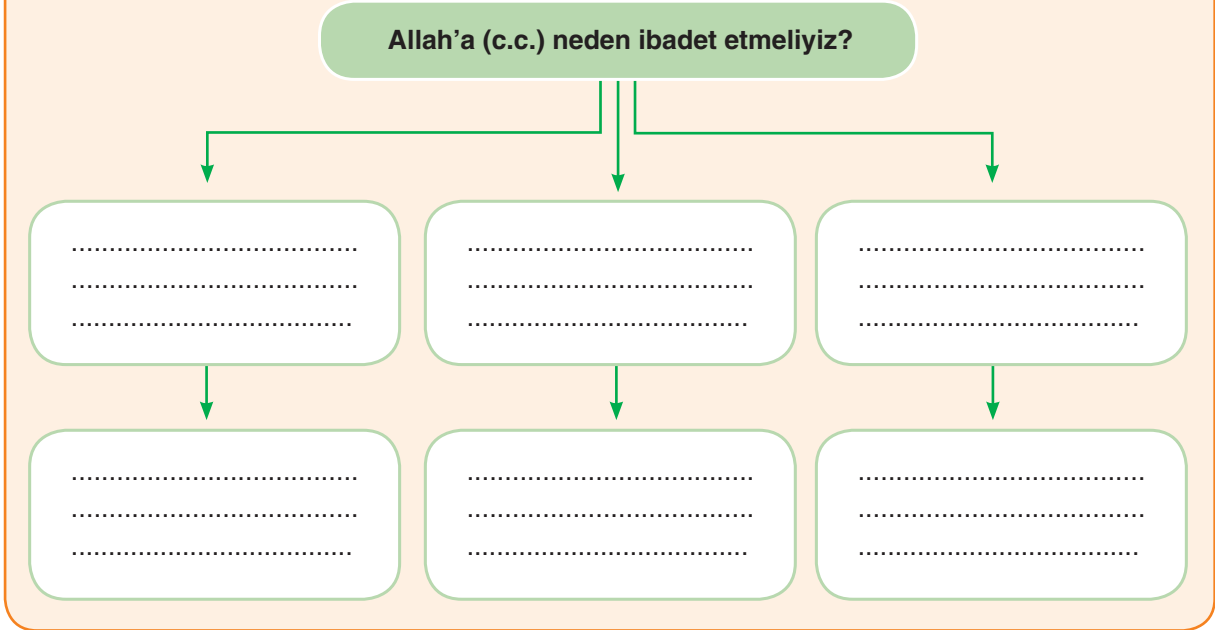
Yüce kitabımız; kurban, dua, sadaka gibi ibadetler hakkında da açıklamalar yapar. Örneğin bir ayette, **“Rabb'iniz şöyle dedi: Bana dua edin, duanıza cevap vereyim. Bana kulluk etmeyi kibirlerine yediremeyenler aşağılanmış bir hâlde cehenneme gireceklerdir.”**⁵ buyrulur. Başka bir ayette de **“O hâlde Rabb'in için namaz kıl ve kurban kes.”**⁶ emri yer alır.

1. Zâriyât suresi, 56. ayet.
2. Bakara suresi, 21. ayet.
3. Bakara suresi, 110. ayet.
4. Bakara suresi, 183. ayet.
5. Mûmin suresi, 60. ayet.
6. Kevser suresi, 2. ayet.

Etkinlik

Allah'a (c.c.) neden ibadet etmemiz gerekir? Aşağıdaki şemaya düşüncelerinizi yazınız.

Ahlak: İslam dininde ahlaka çok önem verilir. Buna bağlı olarak yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim'de ahlak ilkeleri önemli bir yer tutar. Kur'an-ı Kerim'de, uyulması gereken ahlak ilkeleri hakkında bilgiler verilir. Böylece insanlar güzel ahlaklı olmaya, güzel davranışlarda bulunmaya yönlendirilir.

Kur'an-ı Kerim, insanlara ahlak örneği olarak bir de model insan sunar. Bu model, Sevgili Peygamberimiz Hz. Muhammed'dir (s.a.v.). Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed'in (s.a.v.) üstün bir ahlaka sahip olduğunu belirtir. Bu konuda Kur'an'da, "**Sen elbette yüce bir ahlak üzeresin.**"¹ buyrulur. "**Andolsun, Allah'ın Resulü'nde sizin için, Allah'a ve ahiret gününe kavuşmayı uman, Allah'ı çok zikreden kimseler için güzel bir örnek vardır.**"² buyrulur da Hz. Peygamber'in (s.a.v.) örnek alınması gerektiği hatırlatılır.

Kur'an-ı Kerim, ahlak ilkelerinin neler olduğunu açıklar ve bizleri bunlara uymaya yönlendirir. Örneğin Kur'an bizleri sözlerimizde, iş ve davranışlarımızda doğru olmaya yöneltir. Bizden; anne ve babamıza saygılı olmamızı, akrabalarımızla iyi geçinmemizi, komşularımızın haklarını gözetmemizi ister. Yüce kitabımız; sabırlı, alçak gönüllü, affedici ve anlayışlı olmamızı buyurur. Muhtaçlara yardım etmemizi, yetimlere iyi davranmamızı, merhametli olmamızı, insanlara iyilikte bulunmamızı öğütler. Örneğin Kur'an-ı Kerim'de yer alan bir ayette, "**Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve doğru söz söyleyin ki Allah sizin işlerinizi düzeltsin ve günahlarınızı bağışlasın. Kim Allah'a ve Resulüne itaat ederse, muhakkak büyük bir başarıya ulaşmıştır.**"³ buyrulur. Başka bir ayette de "**Ey iman edenler! Sabrederek ve namaz kılarak Allah'tan yardım dileyin. Şüphe yok ki Allah sabredenlerle beraberdir.**"⁴ ifadesi yer alır.

1. Kalem suresi, 4. ayet.

2. Ahzâb suresi, 21. ayet.

3. Ahzâb suresi, 70-71. ayetler.

4. Bakara suresi, 153. ayet.

Etkinlik

“Bir de akrabaya, yoksula, yolcuya hakkını ver. Gereksiz yere de saçıp savurma... Eli sıkı olma; büsbütün eli açık da olma. Sonra kınanır, (kaybettiklerinin) hasretini çeker durursun.”

İsrâ suresi, 26 ve 29. ayetler.

“Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahdır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah’a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir.”

Hucurât suresi, 12. ayet.

Yukarıdaki ayetler, bizi hangi ahlaki davranışlara yönlendirmekte, nelerden sakındırmaktadır? Arkadaşlarınızla belirleyiniz.

Sosyal Hayat: İslamiyet sadece bireyin değil, toplumun da yaşayışını düzenlemeye yönelik ilkeler ortaya koyar. Nitekim Kur’an-ı Kerim’in birçok ayetinde, toplumsal hayatı düzenlemeye yönelik ilke, emir, yasak ve öğütler yer alır. Yüce kitabımız; evlilik, aile, alışveriş, miras, bazı suçlarla ilgili cezalar vb. konularda insana yol gösterir. Bu gibi konularda dikkat etmemiz gereken temel hususlar hakkında bizleri bilgilendirir.

Not Edelim

İslam dininin ibadetlerle ilgili hükümlerinin dışında kalan ve insanların birbirleriyle veya bireyin toplumla yahut da toplumların birbirleriyle olan hukuki, idari, mali, iktisadi ve beşerî ilişkilerini düzenleyen bölümüne **muamelat** denir.

bk. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 242.

Kur’an-ı Kerim, evliliği teşvik eder. İnsanları, evlenip yuva kurmaya yönlendirir. Örneğin bir ayette, “Aranızdaki bekâr olanları... evlendirin. Eğer bunlar fakir iseler, Allah kendi lütfu ile onları zenginleştirir. Allah, (lütfu) geniş olan ve (her şeyi) bilendir.”¹ buyrulur. Başka bir ayette de “Ana babanın ve yakınların bıraktıklarından erkeklere bir pay vardır; ana babanın ve yakınların bıraktıklarından kadınlara da bir pay vardır. Gerek azından gerek çoğundan belli bir hisse ayrılmıştır.”² ifadesi yer alır. Böylece miras konusuna değinilir. “Sizden, hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten men eden bir topluluk bulunsun. İşte kurtuluşa erenler onlardır.”³ ayetinde insanın toplumsal sorumluluğuna değinilir. Kur’an, birinden borç alındığında bunun yazılı anlaşma ile kayıt altına alınmasını buyurur.⁴

1. Nûr suresi, 32. ayet.

2. Nisâ suresi, 7. ayet.

3. Â-i İmrân suresi, 104. ayet.

4. bk. Bakara suresi, 282. ayet.

Kur'an-ı Kerim, sosyal hayatla ilgili ilkeler de ortaya koyar.

Kur'an-ı Kerim, toplum hayatını olumsuz etkileyen faizin haram olduğunu belirtir. Ticarete dürüst olunmasını ister. Ölçü ve tartıda hile yapanları uyarır. Bireye ve topluma büyük zarar veren, yalancı şahitlikten kaçınmayı emreder.

Kutsal kitabımız Kur'an-ı Kerim, toplum hayatında önemli bir yeri olan adaletle önem verilmesini ister. Verilen sözde durulmasını, yapılan anlaşmalara sadık kalınmasını, emanetin ehline verilmesini, hile ve yalandan sakınılmasını öğütler. Örneğin bir ayette şöyle buyrulur: **“Allah size, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emrediyor. Doğrusu Allah, bununla size ne güzel öğüt veriyor! Şüphesiz ki Allah hakkıyla işitendir, hakkıyla görendir.”**¹

Etkinlik

“Ey iman edenler! Allah için hakkı titizlikle ayakta tutan, adalet ile şahitlik eden kimseler olun. Bir topluma olan kininiz, sizi adaletsizliğe itmesin. Adil olun. Bu, Allah’a karşı gelmekten sakınmaya daha yakındır. Allah’a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.”

Mâide suresi, 8. ayet.

Yukarıdaki ayetten hangi ilkeler çıkarılabilir? Bu ilkelere uyulması niçin gerekli ve önemlidir? Arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

Kıssalar: Kıssa; sözlükte hikâye, anlatma, haber verme gibi anlamlara gelir.² Dinî terim olarak ise Kur'an-ı Kerim'de, geçmiş peygamberler ve topluluklar hakkında anlatılan ibret verici olaylara kıssa denir.³

Kur'an-ı Kerim'de, bazı peygamberlerin hayat hikâyelerinden söz edilmektedir. Onların, Allah'ın (c.c.) dinini anlatırken karşılaştıkları zorlukları, verdikleri mücadeleleri dile getiren kıssalar anlatılmaktadır. Hz. Âdem (a.s.), Hz. Nuh (a.s.), Hz. Hud (a.s.), Hz. Salih (a.s.), Hz. Yusuf (a.s.), Hz. İbrahim (a.s.),

1. Nisâ suresi, 58. ayet.

2. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 204.

3. Dinî Terimler Sözlüğü, s. 274.

Hz. Davud (a.s.), Hz. Süleyman (a.s.), Hz. Musa (a.s.) ve Hz. İsa (a.s.) yüce kitabımızda kıssası anlatılan peygamberlerden bazılarıdır. Kur'an'da Ashab-ı Kehf, Ashab-ı Uhdud gibi bazı grupların kıssası da vardır.¹ Kur'an-ı Kerim'de bu konuyla ilgili bir ayette şöyle buyrulur: **“(Ey Muhammed!) Biz, sana bu Kur'an'ı vahyetmekle geçmiş milletlerin haberlerini sana en güzel bir şekilde anlatıyoruz. Gerçek şu ki sen bundan önce (bu haberleri) elbette bilmeyenlerden idin.”**²

Kur'an'da bazı peygamberlerin adı ile anılan sureler vardır (İbrahim suresinin ilk iki sayfası).

Yüce Allah (c.c.), Kur'an'da anlattığı kıssalardan ibret almamızı ister. Peygamberlerin mücadelelerini örnek almamızı amaçlar. Geçmiş toplumların düştükleri hataya düşmemiz hâlinde başımıza gelecekler konusunda bizi uyarır. Peygamberlerin çağrısına uymayanların, tevhit inancından uzaklaşanların ve hak yoldan sapanların Allah (c.c.) tarafından cezalandırılacağını haber verir.

Sonuç olarak Yüce Allah (c.c.), Kur'an-ı Kerim'de kıssaları neden anlattığını bizlere şöyle haber vermektedir: **“Andolsun onların (geçmiş peygamberler ve ümmetlerinin) kıssalarında akıl sahipleri için pek çok ibretler vardır. (Bu Kur'an) uydurulabilecek bir söz değildir. Fakat o, kendinden öncekileri tasdik eden, her şeyi açıklayan (bir kitaptır); iman eden toplum için bir rahmet ve bir hidayettir.”**³

Etkinlik

Kur'an'da geçen kıssalardan birini araştırınız. Bu kıssayla ilgili edindiğiniz bilgileri defterinize not ediniz ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. bk. Dini Terimler Sözlüğü, s. 23-24.
2. Yusuf suresi, 3. ayet.
3. Yusuf suresi, 111. ayet.

3. KUR'AN-I KERİM'İN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Güdüleme

“Şüphesiz ki bu Kur'an en doğru yola iletir; iyi davranışlarda bulunan müminlere, kendileri için büyük bir mükâfat olduğunu müjdeler.”

İsrâ suresi, 9. ayet.

Yukarıdaki ayette, Kur'an-ı Kerim'in hangi özelliklerine dikkat çekilmektedir?

Kur'an-ı Kerim'in bazı özellikleri vardır. Bunlardan başlıcaları; açıklayıcı olması, insanı düşünmeye ve aklını kullanmaya yönlendirmesi, iyiye ve güzele teşvik etmesi, kötülüklerden sakındırması ve ona yol göstermesidir.

Yüce Allah (c.c.), insanın mutlu ve huzurlu bir hayat sürmesini amaçlar. Bunun için de Rabb'imiz (c.c.), iyi ve güzel davranışları kutsal kitabımızda açıklamıştır. İnsanları bu davranışlara yönlendirmiştir. Kur'an, iyi ve güzel olanın yanında, çirkin ve kötü davranışları da açıklar. Bunların, birey ve toplum için zararlı olduğunu belirtir. Kötülüklerden uzak durulmasını ister. İyi bir insan olmanın temel şartının, güzel davranışlarda bulunmak olduğunu söyler. Kutsal kitabımız, niyetimizden konuşmalarımıza ve yapacağımız işlere kadar her şeyin güzel ve iyi olması gerektiğini bildirir.

Etkinlik

“Biz insana ana-babasına iyi davranmasını tavsiye etmişizdir...”

Yaptığın iş (iyilik veya kötülük) bir hardal tanesi ağırlığında bile olsa ve bu bir kayanın içinde veya göklerde yahut yerin derinliklerinde bulunsa yine de Allah onu (senin karşına) getirir...

Yavrucuğum! Namazı kıl, iyiliği emret, kötülükten vazgeçirmeye çalış, başına gelenlere sabret, doğrusu bunlar azmedilmeye değer işlerdir. Küçümseyerek insanlardan yüz çevirme ve yeryüzünde böbürlenerek yürüme. Zira Allah, kendini beğenmiş, övünüp duran kimseleri asla sevmez.”

Lokman suresi, 14 ve 16-18. ayetler.

Yukarıdaki ayetleri okuyarak bu ayetlerden ilkeler çıkarınız.

Bu ilkelerin günlük hayatımızdaki yeri ve önemi üzerinde arkadaşlarınızla konuşunuz.

Kutsal kitabımızı; ilim öğrenmemizi, okuyup araştırma yapmamızı ve kendimizi geliştirmemizi buyurur. Yoksul ve kimsesizleri korumayı, onlara yardım etmeyi öğütler. Komşu, dost ve arkadaşlarımızla iyi ilişkiler içinde olmamızı ister. Temiz, dürüst, çalışkan bir insan olmamızı buyurur. Kur'an, verdiği bu ve benzeri öğütlerle bizleri iyiye, güzele yönlendirmeyi amaçlar.

Kur'an-ı Kerim bizleri güzel davranışlara yönlendirir.

Kur'an-ı Kerim'in temel özelliklerinden biri de bizleri kötülüklerden sakındırmasıdır. Dinimize göre her insan erdemli davranışlarda bulunmalı; güzel ahlaklı olmayı ve başkalarıyla iyi geçinmeyi ilke edinmelidir. Toplumsal barışı bozarak insan ilişkilerine zarar verecek yalan, hile, dedikodu, kibir, hırsızlık, cana kıyma, içki, kumar vb. kötülüklerden kaçınmalıdır. Yüce kitabımızda, bizlere kötülüklerden kaçınmayı emreden pek çok ayet bulunur. Bunlardan birinde, **"...Kötülüklerin açığına da gizlisine de yaklaşmayın..."**¹ buyrulur. Başka bir ayette de şöyle buyrulur: **"Muhakkak ki Allah adaleti, iyiliği, akrabaya bakmayı emreder; çirkin işleri, fenalık ve azgınlığı da yasaklar. O, düşünüp tutasınız diye size öğüt veriyor."**²

Etkinlik

"Bu (Kur'an) bütün insanlığa bir açıklamadır. Takva sahipleri için de bir hidayet ve bir öğüttür."

Â-i İmrân suresi, 138. ayet.

Yukarıdaki ayet, Kur'an'ın hangi özelliklerinden söz etmektedir? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. En'âm suresi, 151. ayet.

2. Nahl suresi, 90. ayet.

Kur'an-ı Kerim, insanlara çeşitli konularda yol gösterir. İnsanın yaratıcısıyla ilişkisinin nasıl olması gerektiğini belirtir. İnsanlar arası ilişkilerde uyulması gereken temel ilkeleri bildirir. İnsan-evren ve Allah-evren ilişkisi konularında yol gösterir.¹

Kur'an, evrenin ve varlıkların Yüce Allah tarafından en güzel şekilde yaratıldığını belirtir.

Kur'an-ı Kerim'de yer alan ayetlerde belirtildiğine göre Allah (c.c.), insanı en güzel biçimde ve üstün bir varlık olarak yaratmıştır.² Ona yararlanması için pek çok nimet vermiştir. Havayı, suyu, canlı ve cansız varlıkları insanın faydasına sunmuştur.³ Verdiği nimetlere karşılık insan da Allah'a (c.c.) inanmalı ve ona ibadet etmelidir. Allah'ın (c.c.) emir, yasak ve öğütlerine uyararak ona duyduğu saygı ve sevgiyi ortaya koymalıdır. Kur'an'da yer alan bir ayette, "**Bana kulluk ediniz, doğru yol budur...**"⁴ denilerek insanlar Allah'a ibadet etmeye çağrılmaktadır.

Kur'an'a göre Allah (c.c.) insana çok yakındır. O, kullarını her zaman görür, işitir. İnsan, isteklerini her zaman, dilediği biçimde yaratıcısına iletebilir. Bunu yapmak için bir aracıya ihtiyacı yoktur. İnsan, Allah'a (c.c.) dua etmeli, dileklerini ona iletmelidir. Yüce Allah (c.c.) kullarının dualarına karşılık verir. Bu konuyla ilgili bir ayette şu ifadeler yer alır: "**Rabb'inize yalvara yakara ve gizlice dua edin. Bilesiniz ki o, haddi aşanları sevmez.**"⁵

1. bk. İbrahim suresi, 19. ayet; Talak suresi, 12. ayet.

2. bk. Tîn suresi, 4. ayet.

3. bk. Nahl suresi, 12 ve 14. ayetler.

4. Yâsîn suresi, 61. ayet.

5. Â'râf suresi, 55. ayet.

Not Edelim

Rabb'imiz (c.c.) şöyle buyuruyor:

“...Şüphesiz Rabb'in, cahillik sebebiyle kötülük yapan, sonra da bunun ardından tövbe edip durumunu düzelterleri (bağışlayacaktır). Çünkü onlar tövbe ettikten sonra Rabb'in elbette çok bağışlayan, pek esirgeyendir.”

Nahl suresi, 119. ayet.

“O, size istediğiniz her şeyden verdi. Allah'ın nimetini sayacak olsanız sayamazsınız...”

İbrahim suresi, 34. ayet.

İnsan zaman zaman bilerek ya da bilmeyerek hata yapabilir. Bu, insanın tabiatında var olan bir durumdur. Ancak kişi, hatasında ısrar etmemelidir. Yaptığı yanlış ne olursa olsun hatasından dönmelidir. Yüce Allah'a (c.c.) dua edip ondan bağışlanma dilemelidir. İnsan, Allah'a (c.c.) yönelir ve samimi olarak tövbe ederse Rabb'imiz (c.c.) onu bağışlar. Yüce kitabımız Kur'an, Allah'ın (c.c.) tövbeleri kabul edeceğini bildirmektedir. Bu konuyla ilgili bir ayette, **“Onlar, kullarının tövbesini kabul edenin ve sadakaları alanın Allah olduğunu; tövbeyi çok kabul edenin, çok merhametli olanın Allah olduğunu bilmediler mi?”**¹ buyrulur. Başka bir ayette ise Yüce Allah (c.c.) şöyle buyurur: **“Ey iman edenler! samimi bir tövbe ile Allah'a dönün. Umulur ki Rabb'iniz sizin kötülüklerinizi örter. Peygamberi ve onunla birlikte iman edenleri içlerinden ırmaklar akan cennetlere sokar...”**²

Kur'an-ı Kerim'in üzerinde önemle durduğu konulardan biri, insanlar arası ilişkilerdir. Kutsal kitabımız, insanların birbirleriyle olan ilişkilerinde özen göstermeleri gereken birtakım temel ilkeler ortaya koyar. Bunlara uyulmasını ister. Böyle davranıldığında ilişkilerin sağlıklı bir biçimde gelişeceğini belirtir. Kur'an, tüm insanların aynı atadan türediklerini ve eşit olduklarını bildirir. İnsanlar arası ilişkilerin sevgi ve saygı temelinde oturtulmasını ister. İnsanların birbirlerine karşı adil ve anlayışlı olmalarını buyurur. İyi ve hayırlı işlerde yarışılmasını öğütler. Bir ayette, **“...(Ey müminler!) Siz hayır işlerinde yarışın...”**³ buyrulur.

Etkinlik

“Allah'a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolcuya, elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz Allah, kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez.”

Nisâ suresi, 36. ayet.

Yukarıdaki ayette, insanlar arası ilişkilere yönelik ne gibi ilkeler yer almaktadır? Belirleyiniz.

Bu ilkelere uymak bize neler kazandırır? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

1. Tövbe suresi, 104. ayet.

2. Tahrîm suresi, 8. ayet.

3. Bakara suresi, 148. ayet.

Kur'an-ı Kerim'e göre evrendeki bütün varlıkları yaratan Yüce Allah'tır (c.c.). Evrende, insanın ihtiyaçlarını karşılayacak her şey vardır. Canlı ve cansız tüm varlıklar insanın yararına sunulmuştur. İnsanın hayatını sağlıklı bir biçimde sürdürebilmesi için gerekli olan her şey; hava, su, bitkiler, hayvanlar vb. Allah (c.c.) tarafından yaratılmıştır.

Kur'an-ı Kerim, insandan, evren ve varlıklar üzerinde düşünmesini ister.

Yüce kitabımız Kur'an'da yer alan bir ayette, **“O, yerde ne varsa hepsini sizin için yarattı...”**¹ buyrulur. Başka bir ayette de evrendeki varlıkların insanın faydasına sunulduğu şöyle belirtilir: **“Allah'ın göklerde ve yerdeki (nice varlık ve imkânları) sizin emrinize verdiğini, nimetlerini açık ve gizli olarak size bolca ihsan ettiğini görmediniz mi?..”**² İnsan, evrende kendisi için yaratılan nimetlerden yararlanmalıdır. Ancak bunu yaparken dikkatli olmalı, savurganca davranmamalıdır. Doğayı sevmeli, hayvanları korumalıdır.

Kur'an-ı Kerim, insanın aklını kullanmasını ister. İnsana, evrendeki varlıklar ve düzen üzerinde düşünmesini tavsiye eder. Kur'an, evrende mükemmel bir düzen ve uyum olduğunu bildirir. Güneş'in, Ay'ın, dağların, denizlerin yaratılışına dikkat çeker. Gece ile gündüzün, mevsimlerin düzenli olarak birbirini izlemesinin rastlantı olamayacağını belirtir. Bunlar üzerinde düşünülüp ders alınmasını ister. Bir ayette, **“Gece ve gündüzün değişmesinde (uzayıp kışalmasında), Allah'ın göklerde ve yerde yarattığı şeylerde Allah'a karşı gelmekten sakınan bir toplum için pek çok delil vardır!”**³ buyrulur. Kur'an, bu ve benzeri ayetlerle insanın evren üzerinde düşünmesini ve bunun sonucu olarak da Allah'ın (c.c.) varlığına, birliğine, gücüne inanmasını amaçlar.

1. Bakara suresi, 29. ayet.

2. Lokman suresi, 20. ayet.

3. Yunus suresi, 6. ayet.

Kutsal kitabımız, Allah'ın (c.c.) evreni ve içindeki varlıkları özenli bir biçimde yarattığını belirtir. Kur'an'ın bildirdiğine göre Allah (c.c.), evrene mükemmel bir düzen vermiştir. Evrendeki düzeni sağlayan da sürdüren de odur. Bu konuyla ilgili bir ayette şöyle buyrulur: **“Güneş kendisi için belirlenen yerde akar (döner). İşte bu, Aziz ve Alîm olan Allah'ın takdiridir. Ay için de birtakım menziller (yörüngeler) tayin ettik. Nihayet o, eğri hurma dalı gibi (hilal) olur da geri döner. Ne Güneş Ay'a yetişebilir ne de gece gündüzü geçebilir. Her biri bir yörüngede yüzer.”**¹

Yerleri ve gökleri yaratan Yüce Allah'tır (c.c.).

Kur'an-ı Kerim, evrendeki düzeni ve tüm varlıkları, Allah'ın (c.c.) varlığını gösteren deliller olarak sunar. Evrenin mükemmel bir biçimde yaratılmasının, Allah'ın (c.c.) sonsuz gücünü gösterdiğini belirtir. Kur'an'da yer alan bir ayette, **“Göğün ve yerin onun buyruğu ile durması onun (varlığının) delillerindendir...”**² buyrulur. İnsan, aklını kullanmalı ve Allah'ın (c.c.) yüceliğini, birliğini kavrayıp ona kulluk etmelidir.

Etkinlik

“Sizi yaratmak mı daha güç, yoksa gökyüzünü yaratmak mı, ki onu Allah bina etti, onu yükseltip düzene koydu. Gecesini kararttı, gündüzünü ağarttı. Ondan sonra da yerküreyi döşedi. Kendiniz ve hayvanlarınız için bir faydalanma olmak üzere yerden suyunu ve otlasını çıkardı ve dağları sağlam bir şekilde yerleştirdi.”

Nâziât suresi, 27-33. ayetler.

Yukarıdaki ayette verilmek istenen mesaj nedir? Söyleyiniz.

1. Yâsîn suresi, 38-40. ayetler.
2. Rum suresi, 25. ayet.

Kur'an-ı Kerim'i okuyup anlamaya önem vermeliyiz.

4. BİR PEYGAMBER TANIYORUM: HZ. NUH (A.S.)

Güdüleme

“İçlerinden bir kişiye: İnsanları uyar ve iman edenlere, Rableri katında onlar için yüksek bir doğruluk makamı olduğunu müjdele, diye vahyetmemiz insanlar için şaşılacak bir şey mi oldu ki o kâfirler: Bu, elbette apaçık bir sihirbazdır dediler?”

Yûnus suresi, 2. ayet.

Yukarıdaki ayet, peygamberlerin karşılaştıkları tepkiler konusunda sizlere neler düşündürmektedir?

Kur'an-Kerim'de kıssası anlatılan, hayatından ve yaşadığı olaylardan en çok bahsedilen peygamberlerden biri de Hz. Nuh'tur (a.s.). Hz. Nuh (a.s.), Hz. Âdem'in (a.s.) torunlarından biridir. O, Hz. Âdem'in (a.s.) oğlu olan Hz. Şit Peygamber'in (a.s.) soyundan gelmektedir. Kur'an-ı Kerim'de yirmi sekiz surede Hz. Nuh (a.s.) hakkında bilgi verilmiş ve birçok ayette de doğrudan onun adı zikredilmiştir.¹

Hz. Nuh (a.s.), putperest bir kavme peygamber olarak gönderilmiştir. Kur'an'a göre Hz. Nuh (a.s.) uzun bir ömür yaşamış² ve ömrünün büyük bölümünü, insanları putlara tapmaktan uzaklaştırıp Allah'a ibadet etmeye yönlendirmek için harcamıştır. Ancak genel olarak bütün peygamberlerde olduğu gibi Nuh Peygamber'in (a.s.) kavmi de kendisine karşı çıkmıştır.

Yûnus, Hûd ve Nuh surelerinde geniş bir şekilde Hz. Nuh hakkında bilgiler verilmiştir. Bu surelerde geçen bilgiler çerçevesinde Hz. Nuh (a.s.) kıssası genel olarak şöyle özetlenebilir:

Hz. Nuh (a.s.) ile ilgili olarak Hûd suresinde, **“Andolsun, biz Nuh'u kavmine elçi gönderdik. Onlara: Ben (dedi), sizin için apaçık bir uyarıcıyım. Allah'tan başkasına tapmayın! Ben, size (gelecek)**

1. İbn-i Kesir, Peygamberler Tarihi, s. 173.

2. bk. Ankebût suresi, 14. ayet.

elem verici bir günün azabından korkuyorum."¹ buyrulmuştur. Böylece Hz. Nuh'un (a.s.) insanları uyarmak amacıyla kavmine peygamber olarak gönderildiği ifade edilmiştir. Doğal olarak o, kendisine verilen ilahi görevi en güzel şekilde yapmaya çalışmış, bunun için de insanlardan hiçbir karşılık beklememiştir. **"Eğer yüz çeviriyorsanız zaten ben sizden bir ücret istemedim. Benim ecrim Allah'tan başkasına ait değildir ve bana Müslümanlardan olmam emrolundu."**² ayetinde bu gerçek dile getirilmiştir.

Hz. Nuh (a.s.), esas olarak kavmini putperestlikten uzaklaştırıp tevhit inancına döndürmek için gönderilmiştir. Allah'ın Peygamberi Hz. Nuh (a.s.) kavmine şöyle demiştir: **"Ey kavmim, dedi. Ben sizin için açık bir uyarıcıyım. Allah'a kulluk edin; Ona karşı gelmekten sakının ve bana itaat edin ki Allah bir kısım günahlarınızı bağışlasın..."**³

Hz. Nuh (a.s.) peygamberlik görevini yapmak için çalışıp gayret gösterdikçe inkârcılar onu küçümsemiş, onunla alay etmiş ve tartışmaya girmişlerdir. Mesela bir keresinde kavminden bazı kimseler Hz. Nuh'a (a.s.) şöyle demişlerdir: **"Kavminden ileri gelen kâfirler dediler ki: Biz seni sadece bizim gibi bir insan olarak görüyoruz. Bizden, basit görüşle hareket eden alt tabakamızdan başkasının sana uyduğunu görmüyoruz. Ve sizin bize karşı bir üstünlüğünüzü de görmüyoruz. Bilakis sizin yalancılar olduğunuzu düşünüyoruz."**⁴ Bunun üzerine Hz. Nuh (a.s.) da onlara şöyle karşılık vermiştir: **(Nuh) dedi ki: Ey kavmim! Eğer ben Rabb'im tarafından (bildirilen) açık bir delil üzerinde isem ve o bana kendi katından bir rahmet vermiş de bu size gizli tutulmuşsa buna ne dersiniz? Siz onu istemediğiniz hâlde biz sizi ona zorlayacak mıyız?"**⁵

Not Edelim

İnkârcılar, Hz. Nuh'tan (a.s.) çevresindeki fakir kimseleri uzaklaştırmasını, onları dışlamasını bile istediler. Hz. Nuh (a.s.) onların bu isteğini reddederek şöyle demiştir: **"...Ben iman edenleri kovacak değilim; çünkü onlar Rablerine kavuşacaklardır. Fakat ben sizi, bilgisizce davranan bir topluluk olarak görüyorum. Ey kavmim! Ben onları kovarsam beni Allah'tan (O'nun azabından) kim korur? Düşünmüyor musunuz?"**

Hûd suresi, 29-30. ayetler.

Kavminin her türlü itirazlarına ve inkârcılıkta devam etmelerine rağmen Hz. Nuh (a.s.) uyarılarını sürdürmüştür. O, kavmine şöyle demiştir: **"Ben size: 'Allah'ın hazineleri benim yanımdadır' demiyorum, gaybı da bilmem. 'Ben bir meleğim.' de demiyorum, sizin gözlerinizin hor gördüğü kimseler için, 'Allah onlara asla bir hayır vermeyecektir' diyemem. Onların kalplerinde olanı Allah daha iyi bilir. Onları kovduğum takdirde ben gerçekten zalimlerden olurum."**⁶

Zaman içerisinde Hz. Nuh (a.s.) kavmine yaptıkları kötülükler nedeniyle başlarına bir felaket geleceğini hatırlatmıştır. Onlara gece gündüz, tek tek veya gruplar hâlinde birçok kez uyarılarda bulunmuştur.

1. Hûd suresi, 25-26. ayetler.

2. Yûnus suresi, 72. ayet.

3. Nuh suresi, 2-4. ayetler.

4. Hûd suresi, 27. ayet.

5. Hûd suresi, 28. ayet.

6. Hûd suresi, 31. ayet.

Ancak Hz. Nuh (a.s.) ne söylerse söylesin, hangi uyarıyı yaparsa yapsın inkârcı putperestler ona kulak asmamışlardır.

O kadar çalışmasına ve insanları hak dine yönlendirmek için büyük gayret göstermesine rağmen Hz. Nuh (a.s.), sanki akıntıya kürek çekiyor gibiydi. İnsanlar taş gibi, duvar gibi olmuş, sanki onun dediklerinin hiçbirini duymuyorlardı. Hz. Nuh'un (a.s.) çağrısına bütünüyle kendilerini kapatmış olan inkârcılar, bir gün ona şöyle demişlerdir: **"...Ey Nuh! Bizimle mücadele ettin ve bize karşı mücadelede çok ileri gittin. Eğer doğrulardan isen kendisiyle bizi tehdit ettiğini (azabı) bize getir!"** Buna karşılık Hz. Nuh (a.s.) da onlara şöyle karşılık vermiştir: **"...Onu size ancak dilerse Allah getirir. Ve siz (Allah'ı) âciz bırakacak değilsiniz. Eğer Allah sizi azdırmak istiyorsa, ben size öğüt vermek istesem de öğüdüm size fayda vermez. (Çünkü) o sizin Rabb'inizdir. Ve (nihayet) ona döndürüleceksiniz."**²

Her türlü zorluğa rağmen Hz. Nuh (a.s.) gayret göstermiş, uyarı ve davet görevini yapmaya çalışmıştır. Bir keresinde o, kavmine şöyle demiştir: **"...Ey kavmim! Eğer benim (aranızda) durmam ve Allah'ın ayetlerini hatırlatmam size ağır geldi ise ben yalnız Allah'a dayanıp güvenirim. Siz de ortaklarınızla beraber toplanıp yapacağınızı kararlaştırın. Sonra işiniz başınıza dert olmasın. Bundan sonra (vereceğiniz) hükmü, bana uygulayın ve bana mühlet de vermeyin."**³ Zamanla şartlar iyice zorlaşmış, Hz. Nuh (a.s.) da sözlerini keskinleştirmiştir.

İnkârcılar Hz. Nuh'a (a.s.) bir türlü inanmamış, üstelik yalancı diyerek onu halk önünde küçümsemekten de geri durmamışlardır. Bütün bunlara rağmen Hz. Nuh (a.s.); içerisinde arkadaşları, sevdikleri, akrabaları ve yıllardır tanıdığı kimseler olan kavmi için üzülmüştür. Allah (c.c.), onların inkârcı tutumlarının değişmeyeceğini Hz. Nuh'a (a.s.) şöyle bildirmiştir: **"Nuh'a vahyolundu ki: Kavminden iman etmiş olanlardan başkası artık (sana) asla inanmayacak. Öyle ise onların işlemekte olduklarından (günahlardan) dolayı üzülme."**⁴

Hz. Nuh (a.s.) öğüt vermiş ancak kavmi onun öğütlerini dinlememiştir. **"(Öğütlerinin fayda vermesi üzerine) Nuh: Rabb'im, dedi. Doğrusu bunlar bana karşı geldiler de malı ve çocuğu kendi ziyanını arttırmaktan başka işe yaramayan kimseye uydular. Bunlar da büyük hileler, büyük de-siseler kurdular!"**⁵ Böylece Nuh (a.s.), Rabb'ine sığınmış, inkârcı kavmiyle yollarını ayırmıştır. Daha sonra o, **"Rabb'im! Yeryüzünde kâfirlerden hiç kimseyi bırakma!"**⁶ diyerek dua etmiştir. Allah (c.c.) da onun duasını kabul buyurmuştur.

Artık bu inatçı, inkârcı kavmin helak olması kaçınılmaz hâle gelmiştir. Yüce Allah (c.c.), peygamberine büyük bir tufan olacağını, bu sebeple hem kendisi hem de inananlar için bir gemi yapmasını emretmiştir: **"Gözlerimizin önünde ve vahyimiz (emrimiz) uyarınca gemiyi yap ve zulmedenler hakkında bana (bir şey) söyleme! Onlar mutlaka boğulacaklardır!"**⁷

Hz. Nuh (a.s.), Allah'ın (c.c.) emrine uyarak büyük bir gemi yapmaya başlamıştır. Bu iş için uygun ağaçlar bulmuş, onları kesip biçmiş ve birbiriyle birleştirmiştir. Allah'ın Peygamber'i (a.s.) gemiyi yaparken kendisiyle alay edenlere şöyle demiştir: **"...Eğer bizimle alay ediyorsanız iyi bilin ki siz nasıl alay**

1. Hûd suresi, 32. ayet.

2. Hûd suresi, 33-34. ayetler.

3. Yûnus suresi, 71. ayet.

4. Hûd suresi, 36. ayet.

5. Nuh suresi, 21-22. ayetler.

6. Nuh suresi, 26. ayet.

7. Hûd suresi, 37. ayet.

ediyorsanız biz de sizinle alay edeceğiz! Kendisini rezil edecek azabın kime geleceğini ve sürekli bir azabın kimin başına ineceğini yakında bileceksiniz.”¹

Not Edelim

“Yine de onu yalanladılar, biz de hem onu hem de onunla beraber gemide bulunanları kurtardık ve onları (yeryüzünde) halifeler kıldık; ayetlerimizi yalanlayanları da (denizde) boğduk. Bak ki uyarılanların (fakat inanmayanların) sonu nasıl oldu!”

Yûnus suresi, 73. ayet.

Hız. Nuh (a.s.), Allah'ın (c.c.) emrine uyararak günlerce çalışmış, sonunda gemi yapımını bitirmiştir. O, gemi yapımını bitirdikten sonra da sağanak yağmurlar yağmaya, yeraltı suları kaynayıp yüze çıkma-ya başladı. Bunun üzerine Hız. Nuh (a.s.), kendisine inanan kimselere gemiye binmelerini söylemiştir. Gemiye koyun, keçi vb. çeşitli hayvanlardan da birer çift almıştır. Kur'an'da açıklandığı üzere zaten Hız. Nuh'a (a.s.) inanan insan sayısı oldukça az olmuştur.² Hız. Nuh (a.s.), inananlara şöyle seslenmiştir: “Gemiye binin! Onun yüzüp gitmesi de durması da Allah'ın adıyladır. Şüphesiz ki Rabb'im çok bağışlayan, pek esirgeyendir.”³

Not Edelim

“Nuh Rabb'ine dedi: Yeryüzünde kötülerden hiç kimseyi bırakma. Çünkü sen onları bırakırsan kullarını saptırırlar; yalnız ahlaksız, nankör (insanlar) doğururlar (yetiştirirler).

Rabb'im! Beni, ana-babamı, iman etmiş olarak evime girenleri, iman eden erkekleri ve iman eden kadınları bağışla, zalimlerin de ancak helakini arttır.”

Nuh suresi, 26-28. ayetler.

Hız. Nuh'un (a.s.) gemisini gösteren temsili bir resim

1. Hüd suresi, 38-39. ayetler

2. Bk. Hüd suresi, 40. ayet.

3. Hüd suresi, 41. ayet.

Saçanak saçanak günlerce yağmur yağmış, yeraltı suları yüzeye çıkmıştı. Sular yükselince Hz. Nuh'un (a.s.) gemisi de yüzmeye başlamıştı. Fakat Hz. Nuh'un (a.s.) yüreğinde burukluk vardı. Üstelik onun yüzü de gülmüyordu. Baba şefkatiyle o, oğlunu da yanında görmek istiyordu. Fakat onun oğlu inkârcılardan olmuş, gemiye de binmemişti. Sular dalga dalga kabarıyor, **“Gemi dağlar gibi dalgalar arasında onları götürüyordu. Nuh, gemiden uzakta bulunan oğluna: Yavrucuğum! (Sen de) bizimle beraber bin, kâfirlerle beraber olma, diye seslendi. Oğlu: Beni sudan koruyacak bir dağa sığınacağım, dedi. (Nuh): Bugün Allah'ın emrinden (azabından), merhamet sahibi Allah'tan başka koruyacak kimse yoktur, dedi. Aralarına dalga girdi, böylece o da boğulanlardan oldu.”**¹

Hız. Nuh'u (a.s.) ve inananları taşıyan gemi günlerce suyun üzerinde yüzüp yol almıştır. Yüce Allah (c.c.) yeryüzüne ve gökyüzüne emir vererek şöyle buyurmuştur: **“(Nihayet) ‘Ey yeryüzü suyunu yut! Ve ey gökyüzü (suyunu) tut!’ denildi. Su çekildi; iş bitirildi; (gemi de) Cûdî (dağının) üzerine yerleşti. Ve: ‘O zalimler topluluğunun canı cehennem!’ denildi.”**²

Tufan sona ermiş, gemi güvenle Cûdî Dağı'na oturmuştu. Fakat Hz. Nuh (a.s.) üzgündü. Bunun üzerine o, çaresizlik içerisinde ve mahcubiyetle Allah'a yalvarmıştır: **“...Dua edip dedi ki: Ey Rabb'im! Şüphesiz oğlum da ailemendendir. Senin vaadin ise elbette haktır. Sen hâkimler hâkimisin.”**³ Fakat Hz. Nuh'un (a.s.) oğlu, babasıyla alay edenlerin yanında yer almış, Allah'ı inkâr etmiştir. Bu sebeple **“Allah buyurdu ki: Ey Nuh! O asla senin aileden değildir. Çünkü onun yaptığı kötü bir iştir. O hâlde hakkında bilgin olmayan bir şeyi benden isteme! Ben sana cahillerden olmamanı tavsiye ederim.”**⁴ Kendisine yapılan bu uyarı üzerine Hz. Nuh (a.s.) pişmanlık duymuş, Yüce Allah'a şöyle yalvarmıştır: **“...Ey Rabb'im! Ben senden, hakkında bilgim olmayan şeyi istemekten sana sığınırım. Eğer beni bağışlamaz ve esirgemezsen, ben ziyana uğrayanlardan olurum!”**⁵

Hız. Nuh (a.s.) tufandan sonra da uzun yıllar yaşamış daha sonra da Hakk'ın rahmetine kavuşmuştur.⁶ Allah (c.c.) ona ve gelmiş geçmiş bütün peygamberlere rahmet etsin.

Etkinlik

Hız. Nuh'un (a.s.) kavmi neden helak olmuştur? Hız. Nuh (a.s.) kıssasında dikkatinizi çeken temel unsurlar nelerdir? Arkadaşlarınızla konuşunuz.

Bu kıssadan ne gibi sonuçlar, ilke ve mesajlar çıkarılabilir? Listeleyiniz.

.....

.....

.....

1. Hûd suresi, 42-43. ayetler.

2. Hûd suresi, 44. ayet

3. Hûd suresi, 45. ayet.

4. Hûd suresi, 46. ayet.

5. Hûd suresi, 47. ayet.

6. bk. Ankebût suresi, 14-15. ayetler.

DEĞERLENDİRME ÇALIŞMALARI

A. Aşağıdaki açık uçlu soruları cevaplandırınız.

1. İslam dininin temel kaynağı olarak Kur'an-ı Kerim'in önemini anlatınız.
2. Kur'an-ı Kerim, inanç konusunda insana nasıl yol gösterir? Belirtiniz.
3. Kur'an'da kıssaların anlatılmasının sebebi ve amacı nedir? Söyleyiniz.
4. İslam dininin öğrenilmesi ve yaşanmasında sünnetin önemi nedir? Açıklayınız.
5. Hz. Nuh (a.s.) kıssasından çıkarılabilecek sonuçlar ve dersler neler olabilir? Arkadaşlarınızla tartışınız.

B. Aşağıdaki çoktan seçmeli soruların doğru seçeneğini işaretleyiniz.

1. Kur'an-ı Kerim'le ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?
 - A. Son ilahi kitaptır.
 - B. İçinde Peygamberimizin (s.a.v.) hadisleri bulunur.
 - C. Tüm insanlara hitap eder.
 - D. İlkeleri kıyamete kadar geçerlidir.
2. **“Ey iman edenler! Zannın birçoğundan sakının. Çünkü zannın bir kısmı günahtır. Birbirinizin kusurlarını ve mahremiyetlerini araştırmayın. Birbirinizin gıybetini yapmayın. Herhangi biriniz ölü kardeşinin etini yemekten hoşlanır mı? İşte bundan tiksindiniz! Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah tövbeyi çok kabul edendir, çok merhamet edendir.”** (Hucurât suresi, 12. ayet.)
Yukarıdaki ayet, aşağıdakilerden hangisiyle doğrudan ilişkilidir?

A. İbadet	B. Ahlak	C. Kıssa	D. Ahiret
-----------	----------	----------	-----------
3. I. Kötü zan
II. Bağışlama
III. Büyüklenmek
IV. Alçak gönüllülük
Yukarıdakilerden kaç tanesi, Kur'an'ın bizi yönlendirdiği güzel davranışlardandır?

A. 1	B. 2	C. 3	D. 4
------	------	------	------
4. **“Allah'a ibadet edin ve ona hiçbir şeyi ortak koşmayın. Ana babaya, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yakın komşuya, uzak komşuya, yanınızdaki arkadaşına, yolcuya, elinizin altındakilere iyilik edin. Şüphesiz, Allah kibirlenen ve övünen kimseleri sevmez..”** (Nisâ suresi, 36. ayet.)
Yukarıdaki ayet, aşağıdaki davranışlardan hangisiyle ilişkilendirilemez?

A. Alçak gönüllülük	B. Kulluk	C. Sabır	D. İyilik
---------------------	-----------	----------	-----------

C. Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri, verilen sözcüklerden uygun olanlarıyla doldurunuz.

kıssa

muamelat

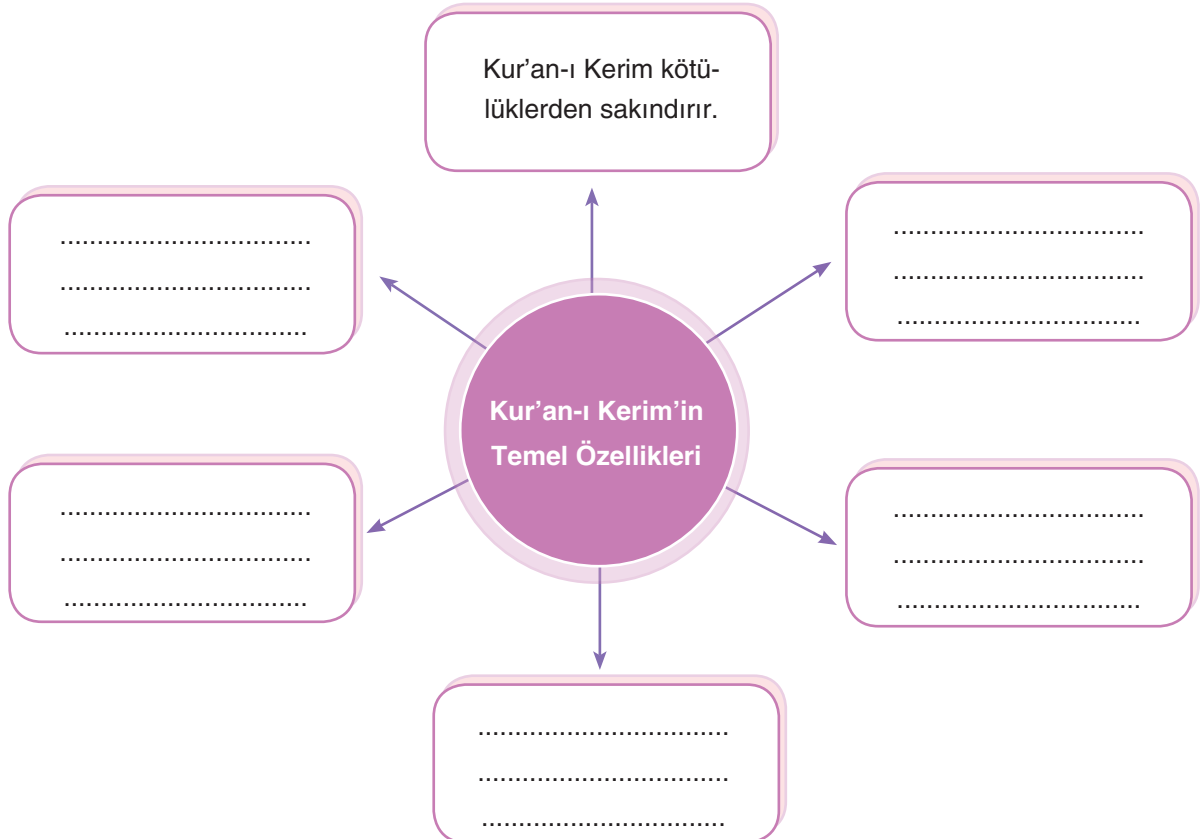
Furkan

ibadet

sünnet

1. iyi ile kötüyü, doğru ile yanlış, iman ile küfrü, helal ile haramı birbirinden ayıran anlamına gelir.
2. Hz. Peygamber'in (s.a.v.) sözlerine, davranışlarına ve sahabilerinin yapmış olduğu olumlu davranışları onaylamasına denir.
3. Tevhit inancına bağlı kalarak sadece Allah (c.c.) emrettiği için ona sevgi, saygı ve tazim göstermek amacıyla Allah'ın (c.c.) rızasını kazanmak için yapılan bütün iyi, güzel iş ve davranışlar olarak adlandırılır.
4. İslam dininin ibadetlerle ilgili hükümlerinin dışında kalan ve insanların birbirleriyle veya bireyin toplumla yahut da toplumların birbirleriyle olan hukuki, idari, mali, iktisadi ve beşerî ilişkilerini düzenleyen bölümüne denir.
5. Kur'an-ı Kerim'de, geçmiş peygamberler ve topluluklar hakkında anlatılan ibret verici olaylara denir.

Ç. Kur'an-ı Kerim'in temel özelliklerini aşağıdaki şemaya yazınız.

SÖZLÜK

– A –

- âcizlik** : Beceriksizlik, güçsüzlük.
- adalet** : 1. Doğruluk, eşitlik, denklik, aşırılıktan uzak ve dengeli olma, her şeye hakkını verme. 2. Bir işi yerli yerine koyma, hak sahibine hakkını verme, hak ve hukuka uygunluk. 3. Her şeyin olması gerektiği yerde bulunması, insaf.
- âdet** : Topluluk içinde eskiden beri uyulan kural, töre.
- ahit** : 1. Kendi kendine söz vererek bir işi üzerine alma, ant. 2. Antlaşma.
- ahlak** : 1. Huylar, mizaçlar, karakterler, tabiatlar. 2. İnsanın yaratılışından gelen özellikleri ile insanların iyiliğini ve mutluluğunu hedef alan kuralların hayata geçirilmesi ile kazanılan iyi ve güzel davranışlar. 3. İnsanın, iyi veya kötü olarak vasıflandırmaya yol açan manevî nitelikleri, huyları ve bunların etkisiyle ortaya koyduğu iradeli davranışlarının bütünü. 4. Ahlaki konularla ilgili bilim dalı.
- âlem** : 1. Yeryüzü ve gökyüzündeki nesnelere oluşturduğu bütün, evren. 2. Dünya, cihan.
- amel** : 1. Yapılan iş, eylem, fiil. 2. Çalışma, didinme, davranış, uygulama. 3. Bir kural veya dinî emrin yerine getirilmesi.
- asan** : Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen, emeksiz, zahmetsiz, güç ve zor karşısı, kolay.
- Ashab-ı Kehf** : 1. Allah'a inanmayan kavimlerinin ve zalim hükümdarlarının şerrinden mağaraya sığınan bir grup inanmış genç insan; mağara arkadaşları. 2. Kur'an-ı Kerim'in on sekizinci suresi olan Kehf suresi, adını Ashab-ı Kehf kıssasından almıştır. Bu kıssada tevhit inancına bağlılığın önemiyle beraber ölümden sonra dirilmeye de vurgu yapılmıştır.
- Ashab-ı Uhdud:** 1. İslamiyet'ten önceki bir dönemde müminleri ateş dolu hendeklere atarak diri diri yakıp bununla eğlenenler; Uhdud halkı. 2. Ashab-ı Uhdud'un ne zaman ve nerede yaşadıkları hakkında birçok görüş vardır. Bunlardan en kuvvetlisi, Necran Hristiyanlarına Yahudi bir hükümdar olan Zû Nüvas tarafından yapılan işkence ile ilgili olandır. Yemen şehrinin Yahudi Kralı Zû Nuvas, bir ticaret ve sanayi şehri olan, dokuma, dericilik suni ipek ve silah sanayisiyle ünlü Necran şehrini ele geçirmiş ve halkın Yahudi olmalarını istemiştir. Dinlerinden dönmeyeceklerini anlayınca binlerce kadın, erkek, çocuk, yaşlı ve din bilginini ateş dolu hendeklere atarak yakmıştır. Bu olay Miladi 523'te meydana gelmiştir.
- ayin** : Dinî tören.
- azamet** : 1. Ululuk, büyüklük. 2. Gurur. 3. Görkem, gösteriş, heybet.
- azamî** : En büyük, en yüksek, en çok, maksimum.

Azim : “Emirlerine hiçbir şekilde karşı gelmek mümkün olmayan ve âciz bırakılamayan, kendisinin ve sıfatlarının mahiyeti anlaşılamayacak kadar ulu ve yüce varlık.” anlamında Allah’ın esmâ-i hüsnâsından biri.

– B –

bağışlamak : Herhangi bir kötü davranış için ceza vermekten vazgeçmek, affetmek.

bağnazlık : Bir düşünceye, bir inanışa aşırı ölçüde bağlanıp ondan başkasını düşünmeme durumu, taassup.

Baki : “Ölümsüz, devamlı, kalıcı, ebedî, sürekli, bütün varlıklar yok olduktan sonra da zatiyla var olacak tek varlık.” anlamında Allah’ın esmâ-i hüsnâsından biri.

bencil : Yalnız kendini düşünen, kendi çıkarlarını herkesinkinden üstün tutan.

– C –

cömert : Para ve malını esirgmeden veren, eli açık.

– Ç –

çare : Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol, çıkar yol, çözüm yolu.

– D –

dane : Herhangi bir sayıda olan şey, adet, tane.

desise : Aldatma, oyun, düzen, hile, entrika.

doğaçlama : 1. Doğaçlamak işi. 2. Birdenbire, düşünmeden, içine doğduğu gibi, doğaçtan, doğmaca, irticalen.

– E –

ebedî : Sonu olmayan, ölümsüz.

emin : 1. Güvenli. 2. Sakıncasız, emniyetli, tehlikesiz. 3. Şüphesi olmayan.

erdem : 1. Olgunluk, erdemlilik, üstünlük, değer, kıymet. 2. İffet, namus, güzel ahlak. 3. İnsanın doğuştan sahip olduğu ve sonradan çalışma yoluyla geliştirip zenginleştirdiği güzel nitelikler, fazilet.

esirgemek : 1. Korumak, himaye etmek. 2. Bir şeyi yapmaktan veya vermekten kaçınmak.

esnaf : Küçük sermaye ve sanat sahibi.

evren : 1. Gök varlıklarının bütünü, kâinat. 2. Düzenli ve uyumlu bir bütün olarak düşünülen bütün varlıklar.

evrensel : 1. Bütün insanlığı ilgilendiren. 2. Dünya ölçüsünde, dünya çapında.

- F -

faiz : 1. Fazlalık, artma, çoğalma, nema, riba. 2. Hizmet ve emek karşılığı olmaksızın paranın kullanılmasına karşılık olarak elde edilen ve dinen yasal olmayan her çeşit kazanç. 3. Borç-alacak ilişkisinde borçlunun, süresi dolan borcunu ödeyememesi durumunda sürenin uzatılmasına karşılık ödemeyi garanti ettiği fazlalık, para.

felaket : Büyük zarar, üzüntü ve sıkıntılara yol açan olay veya durum, yıkım, bela.

firavun : Eski Mısır krallarına verilen unvan.

- G -

gark eyle : Dâhil etme, içine katma, arasında sayma vb. durum.

gasp : 1. Bir şeyi zorla ve haksız bir şekilde sahibinin elinden alma. 2. Başkasına zorla üstün gelme. 3. Başkasına ait olan değerli dayanıklı malları, sahibinin izni olmaksızın elinden alma.

gayb : 1. Göz önünde olmayan, gözle görülmeyen, gizli olan, hazırda olmayan. 2. Akıl ve duyular yoluyla hakkında bilgi edinilemeyen varlık alanı. 3. Henüz içinde yaşanılmayan gelecek zaman ve gelecek zaman içerisinde meydana gelecek olaylar.

gıybet : 1. Dedikodu, çekiştirme, yerme, kötü sözlerle anma. 2. Kendimiz hakkında söylenildiğinde hoşlanmayacağımız bir şeyi başka bir Müslüman'ın arkasından söyleme, onu küçültücü sözlerle anma. 3. Bir kimsenin aleyhindeki incitici, küçültücü söz ve davranışlar. Gıybet haram olmakla beraber bazı durumlarda haramlık niteliğini ortadan kaldırır. Örneğin, haksızlık yapan kişiyi ilgili makamlara şikâyet etmek, kötülüğe engel olma çabasında destek aramak amacıyla birisi aleyhinde konuşmak gıybet olmadığı gibi; insanları kötülüklerden ve zararlardan korumak, lakabı ile meşhur olan birisini bu lakapla tanıtmak, fesatçılık ve ahlaksızlığı hayat tarzı hâline getirenleri kınamak ve toplumu uyarmak amacıyla onlar hakkında konuşmak gıybet değildir.

gönül : 1. Sevgi, istek, düşünüş, anma ve hatırlama gibi kalpte var sayılan duygu kaynağı. 2. İstek, arzu.

- H -

hadis : 1. Söz, haber. 2. Hz. Peygamber'in sözleri, fiilleri ve takrirleri; sahabelerin dine aykırı olmayan söz ve davranışlarını onaması. 3. Hz. Peygamber'in Kur'an-ı Kerim'den anladıklarını söz ve davranışlarıyla ifade etmesi.

- hadise** : Ortaya çıkan, oluşan durum, ilgi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş, olay.
- hak** : 1. Gerçek, doğru, gerçeğe uygun. 2. Adalet. 3. Kur'an-ı Kerim. 4. Bir iş ve emeğin maddi veya manevi karşılığı.
- Halik** : 1. Yaratıcı. 2. "Tüm varlıkların işlerini ölçülü ve ahenkli bir şekilde var eden, evreni bir plan ve amaca uygun olarak yoktan ve örneksiz biçimde yaratan." anlamında Allah'ın (c.c.) esmâ-i hüsnâsından biri.
- hayâ** : 1. Utanma, sıkılma duygusu, edep, ar. 2. Kişinin, Allah'a olan içten sevgi ve saygısından dolayı kötü, çirkin, ahlak dışı ve günah olan davranışlardan rahatsız olup onlardan kaçınması. 3. Kınanma endişesiyle dinî kurallara aykırı davranmaktan kaçınma.
- hayır** : 1. Servet, mal. 2. İbadet. 3. İlim, hikmet.
- hidayet** : 1. Doğru yolu gösterme, doğru yolu bulma, rehberlik yapma, irşat etme. 2. Allah'ın, insanlara kendi yolunda gidebilecek akıl, düşünme, öğrenme, hatırlama gibi yetenekler vermesi ve insanların da bunları kullanarak doğru yolu bulması. 3. Allah'ın, kişiye dünya ve ahirette huzurun kaynağı olan ve onu sürekli mutlu edecek yolu göstermesi.
- hile** : 1. Birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen, dolap. 2. Oyun, entrika. 2. Çıkar sağlamak için bir şeye değersiz bir şey katma.
- hurafe** : 1. Sapık, doğru olmayan, uydurma, asılsız söz. 2. Akla ve gerçeğe aykırı olan, yalan haber. 3. Batıl dinlerden ve halk arasında uydurulan masallardan kalma aslı esas olmayan inanışlar.
- huşu** : 1. Allah'a boyun eğme. 2. Gönlü korku ve saygı ile dolu olma.

- | -

- irk** : 1. Kalıtımsal olarak ortak fiziksel ve fizyolojik özelliklere sahip insanlar topluluğu. 2. Soy.
- ısrar** : Direnme, ayak direme, üsteleme, üstünde durma.

- | -

- ibadet** : 1. Boyun eğme, itaat etme, saygı duyma. 2. Kulluk etme, tapınma. 3. Ululama, övme, yüceltme.
- ibret** : Yanlış, kötü davranıştan sakınmayı sağlayan olgu veya bu gibi olgulardan alınması gereken sonuç, ders.
- idrak etmek** : Akıl erdirmek, anlamak, kavramak.

- iffet** : 1. Ahlak kurallarına bağılılık. 2. Namus.
- ihamet** : 1. Hıyanet, hainlik. 2. Sevgide aldatma, sadakatsizlik. 3. Gerektiğinde yardımda bulunmama, bir kimsenin güvenini yok etme.
- ikmal** : Eksik bir şeyi tamamlama, daha iyi bir hâle getirme, bütünleme.
- ilahi** : Yüce Allah'a özgü, tanrısal.
- ilke** : 1. Temel düşünce, temel inanç, unsur, prensip. 2. Temel bilgi.
- imtiyaz** : 1. Özel, kişisel hak veya şart, ayrıcalık. 2. Devlet tarafından bir kişi veya kuruluşa verilen özel izin.
- irade** : 1. Seçme, tercih etme, isteme, dileme, arzu etme, meyletme, karar verme. 2. Aklın düşünüp karar vermesi, yapılması veya yapılmaması eşit olan çeşitli davranışlardan birini beğenip tercih etmesi. 3. Allah'ın dilemesi, arzu etmesi, tercih etmesi ve dilediğini yerine getirmesi anlamlarında Allah'ın sıfatlarından biri.
- istismar** : 1. Birinin iyi niyetini kötüye kullanma. 2. Sömürme.

- K -

- kabile** : Ortak bir atadan türediklerine, birbirleriyle kan akrabalığı bulunduğu inanan, toplumsal ve ekonomik ilişkilerini geleneksel olarak uygulayan topluluk, boy.
- Kadir** : "Güç, kuvvet ve iktidar sahibi olarak, istediği her şeyi bir ilim, hikmet ve ölçü dâhilinde dilediği gibi yaratması, her şeye gücünün yetmesi." anlamında Allah'ın esmâ-i hüsnâsından biri.
- karaborsa** : Piyasada olmayan bir malın gizlice yüksek fiyatla alınıp satılması işi.
- kayyum** : "Varlığının başlangıcı ve sonu olmayıp varlığı kendinden olan, tüm evrenin varlığını sürdürmesi onun varlığına bağlı bulunan, bütün yaratılmışları dilediği gibi idare eden, her şeyin gözetimini üzerine alan, yok olmayan." anlamında Allah'ın esmâ-i hüsnâsından biri.
- kelam** : 1. Söz. 2. Söyleyiş biçimi, söyleme. 3. Allah'ın varlığını ve İslam dininin doğruluğunu konu edinen bilim.
- kin** : Öç almayı amaçlayan gizli düşmanlık.
- kutsal** : 1. Güçlü bir dinî saygı uyandıran veya uyandırması gereken. 2. Tapınılacak veya yolunda can verilecek derecede sevilen.

- L -

- layık olmak** : Nitelikleri, özü, hareketleri ve davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olmak, uygun olmak.
- lütuf** : Önem verilen, sayılan birinden gelen iyilik, yardım, ihsan, inayet.

– M –

- mabet** : 1. İbadet edilen yer, tapınak, ibadethane. Her dinin kendine özgü mabetleri vardır. Yahudilerin mabetlerine havra ve sinagog, Hristiyanlarınkine kilise, Müslümanlarınkine ise cami veya mescit denir. 2. Müslümanların toplu olarak ibadet edebilmeleri için yapılmış olan yer, cami, mescit, musalla.
- manevi** : Görülmeyen, duyularla sezilebilen, soyut.
- manzum** : Nazım ifade şekli ile ölçülü ve uyaklı biçimde yazılmış.
- medeni** : Kentlileşmiş, kırsallıktan kurtulmuş, uygar.
- mekân** : 1. Yer, bulunulan yer. 2. Ev, yurt.
- menetmek** : Yasak etmek, yasaklamak, engel olmak.
- merhamet** : 1. Şefkat gösterme, acıma, yumuşak huylu olma. 2. Affetme, bağışlama, iyilik etme.
- mikat** : 1. Bir iş için belirtilen zaman, yer. 2. Hac ve umre yolculuğuna çıkanların Mekke çevresinde ihrama girmek zorunda oldukları sınırlar, yerler.
- minnet** : 1. Yapılan bir iyiliğe karşı kendini borçlu sayma, gönül borcu. 2. Bir iyiliğe karşı teşekkür etme, memnuniyet duyma.
- mümin** : 1. İnanan, iman eden, gönülden bağlanan, güven veren, güvene kavuşturan kimse. 2. Allah katından peygamberleri aracılığı ile gelen her şeyi, tereddütsüz olarak doğrulayan ve kabul eden kişi. 3. Allah'a, onun birliğine, meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, ahiret gününe, kadere, hayır ve şerrin Allah'tan olduğuna, Hz. Muhammed'in onun kulu ve Resulü olduğuna, Allah'ın Peygamberi aracılığıyla göndermiş olduğu emirlerin hepsine ayrıntılarıyla inanan, inandığını diliyle söyleyen, davranışları ve ibadetleriyle inancını dışa yansıtan kimse.
- müstesna** : 1. Benzerlerinden üstün olan, benzerleri az bulunan. 2. Kural dışı.
- müttaki** : 1. Korunan, sakınan, çekinen, takvalı, dinî konularda bilinçli, şuurlu kimse. 2. Şirkten sakınan, hayatının her alanındaki kuralları yalnızca Allah'tan alan kimse. 3. İslam'ın farzlarını yerine getiren, nafileleri çokça yapan, kendini günahlardan uzak tutarak Allah'ın gazabından korunan ve böylece Allah'ın emirlerine karşı çok duyarlı olup ona saygı ve sevgide kusur etmemeye çalışan kimse.

– N –

- nimet** : 1. İyilik, mutluluk, bağış, ihsan. 2. Hayırlı mal, servet, varlık, yiyecek, içecek gibi şeyler. 3. Ekmek. 4. Allah tarafından insanlara iman başta olmak üzere her çeşit iyiliğin verilmesi ve her çeşit zararın uzaklaştırılması.

– O, Ö –

- onur** : Başkalarının gösterdiği saygının dayandığı kişisel değer, gurur, şeref.
- öge** : 1. Birleşik bir şeyi oluşturan basit şeylerden her biri, unsur, eleman. 2. Bir sınıf veya topluluğun bireylerinden her biri.

- örf** : Yasalarla belirlenmemiş olan, halkın kendiliğinden uyduğu gelenek, âdet.
- özveri** : Bir amaç uğruna veya gerçekleşmesi istenen herhangi bir şey için kendi çıkarlarından vazgeçme, fedakârlık.

– P, R –

- put** : Bazı ilkel toplumlarda doğaüstü güç ve etkisi olduğuna inanılan canlı veya cansız nesne.
- Rab** : “Yaratan, olgunlaştıran, besleyip büyüten, tüm varlıkları gözetim altında tutan, onlarla ilgili her türlü kuralı koyan ve bütün varlıkların rızıkını veren” anlamında, Allah’ın esmâ-i hüsnâsından biri.
- Rahîm** : “Yaratmış olduğu bütün varlıklara karşılıksız rızık veren, yarattıklarını koruyan, esirgeyen, bağışlayan ve merhamet eden, ahirette ise sadece mümin kullarına şefkat edecek olan” anlamında Allah’ın esmâ-i hüsnâsından biri.
- Rahman** : “Dünyada, bütün canlılara şefkat gösteren, mümin kâfir ayrımı yapmaksızın insanlara merhamet eden, her türlü nimeti sürekli veren, rahmeti sonsuz olan.” anlamında Allah’ın esmâ-i hüsnâsından biri. “Rahman” Allah’ın özel isimlerindedir. Allah’tan başka hiçbir varlığa isim olarak verilmez.
- rahmet** : 1. İncelik, sevgi, şefkat, merhamet. 2. Birinin suçunu bağışlama, yarlıgama, affetme. 3. Sevap, lütuf ve ihsan.
- rızık** : 1. Kendisinden faydalanılan her şey. 2. İnsan ve diğer canlıların beslenip yaşayabilmeleri için yedikleri ve içtikleri her şey. 3. Allah’ın tüm canlılara kendi katından verdiği yenilen, içilen, giyilen ve maddi manevi yararlanan mallar, çocuklar, eşler,
- riayet etmek** : Uymak, yerine getirmek.
- rüşvet** : 1. Yetkili şahıs ve makamlara hakkı olmayan bir şeyi verme, özel çıkar sağlama. 2. Memurun yapmaya zorunlu olduğu şeyi yapmaması veya yapmamak zorunda olduğu şeyi yapması için ona yarar sağlama. 3. Kişinin lehine hüküm vermesi için hâkime verilen mal ve para.

– S –

- salih** : 1. Yarar, elverişli, doğru, erdemli, iyi. 2. Dinin öğütlerine uygun harekette bulunan.
- salih amel** : 1. İyi, güzel, yararlı iş ve davranış. 2. Dayanaklarını Kur’an-ı Kerim ve sünnetten alan, insanın imanını güçlendirmek için niyetli olarak yapılan tüm güzel davranışlar, inançlar, ibadetler ve insanlığın faydasına yapılan işler.
- sebat vermek** : Güç, kuvvet, dayanıklılık, cesaret ve kararlılık vermek.
- selamet** : 1. Esen olma durumu, esenlik. 2. Her türlü korku, tasa ve tehlikeden uzak, güvenlik içinde olma.

- softa** : Bir görüşe, bir inanışa körü körüne bağlanan kimse.
- sorumlu** : Üstüne aldığı veya yaptığı işlerden dolayı hesap vermek zorunda olan, sorumluluk taşıyan kimse.
- sûr** : Kıyametin kopmasını ve kıyamet koptuktan sonra yeniden dirilmeyi duyurmak için İsrail adlı melek tarafından üflenilecek olan bir boru. Kur'an-ı Kerim ve sünnetten çıkarılan hükümlere göre sûra üfürülüş üç kez olacaktır. Birinci üfürülüşte korku ve dehşetten bütün yaratıklar sarsılacak, ikinci üfürülüşte kıyamet kopup bütün canlılar ölecektir. Üçüncü üfürülüşte ise bütün ölülerin ruhları, Allah'ın huzurunda hesap vermek için bedenlerine girerek yeniden dirileceklerdir. Daha sonra da hesap, kitap, mizan, şefaahat, sırat, cennet, cehennem gibi kıyamet olayları gerçekleşecektir.
- sure** : Kur'an-ı Kerim'in her biri diğerinden besmele ile ayrılmış 114 bölümünden biri. Sureler, isimlerini içerisindeki bir kelimeden, kavramdan veya anlatılan olaydan alır. Bazı surelerin birden fazla ismi vardır. Kur'an-ı Kerim'in ilk suresi Fatıha, son suresi Nas Suresi'dir. Kur'an-ı Kerim'in en uzun suresi Bakara, en kısa suresi de Kevser Suresi'dir. Mekke'de inen surelere Mekki Sure, Medine'de inen surelere de Medeni Sure denir.

- Ş -

- şan** : Nam, şeref, ün.
- şefkat** : Acıyarak ve koruyarak sevme, sevecenlik.
- şer** : 1. Kötülük, fenalık, kötü olan şey. 2. Dinin ve aklın kötü gördüğü, zararlı kabul ettiği her şey. 3. Bu dünyada hukuki yaptırımları ve kınamayı, ahirette de cehennem azabını ve Allah'ın (c.c.) gazabını gerektiren kötü, zararlı, söz ve davranışlar.
- şükür** : 1. Görülen iyiliğe karşı söz ve davranış ile hoşnutluk gösterme ve yapılan iyiliğin kıymetini bilme. 2. Kulun, Allah'ın (c.c.) vermiş olduğu sayısız nimetlerin onun sonsuz iyilik ve bağışının sonucu olduğunu fark ederek kalbinin teşekkür duygusuyla dolması ve bunu diliyle ifade etmesi; tutum ve davranışlarıyla haramlardan kaçınarak ve farzları yerine getirerek Allah'a bağlanması.

- T -

- taassup** : Bir düşünceye, bir inanışa aşırı ölçüde bağlanıp ondan başka bir düşünceyi ve inanişi kabul etmeme, bağnazlık.
- tağut** : 1. Haddi aşan, azgın, ileri giden, ölçsüz, zorba. 2. Şeytan. 3. Sihirbaz, kâhin. 4. Allah'a isyan ederek insanların tek hâkimi ve sahibi olduğunu iddia eden ve onları kendine kulluk yapmaya zorlayan kimse veya kurum. 5. Allah'a karşı tanrılıklarını ilan eden ve bu uğurda halkına baskı yapan krallar, firavunlar, nemrutlar.
- tahkim** : Sağlam, güçlü, dayanıklı.

- takva** : 1. Bilinçli davranma; uyanıklık, dikkatli olma, sakınma, korunma, korkma, endişelenme, kaygılanma. 2. Allah'ı görüyormuşçasına bir bilinç içerisinde farzları, vacipleri hakkıyla yerine getirme; Allah'ın hoşnutluğunu kazanmak amacıyla nafileleri çokça yapma; sünnete uyma. 3. Haramları, dinen şüpheli olan durumları ve dinin kötü gördüğü şeyleri terk etme.
- tavsiye etmek** : Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını öğütlemek.
- tefeci** : El altından yüksek faizle ödünç para veren kimse, faizci.
- teknoloji** : Bir sanayi dalı ile ilgili yapım yöntemlerini, kullanılan araç, gereç ve aletleri kapsayan bilgi.
- teşvik** : İsteklendirme, özendirme.
- tevekkül etmek**: Bir işte başarıya ulaşmak için gerekli her türlü çalışmayı yaptıktan sonra, Allah'tan yardım dileyip sonucu ondan beklemek.
- tövbe** : İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme.

- U -

- unsur** : Bir bütünü oluşturan, bütünden ayrıştırıldığında da kendi başına anlam taşıyan parça, öge.
- uygar** : Fikir, sanat ve endüstri alanında çok büyük bir gelişme göstermiş olan, medenileşmiş, medeni.
- uygarlık** : 1. Medeniyet. 2. Bir ülkenin, maddi ve manevi varlıklarının, fikir ve sanat çalışmaları ile ilgili niteliklerin tümü.

- Ü -

- ümmet** : 1. Topluluk, cemaat, millet, nesil. 2. İslam dini. 3. Din ve inanç birliği temelinde bir araya gelen ve aynı peygambere bağlanan insanlar topluluğu, bir din üzerinde birleşen millet.

- V -

- vaha** : Çöllerde çoğu kez yüze çıkan yer altı sularının yarattığı tarım veya yerleşme bölgesi.
- vahiy** : 1. Gizli konuşma, fısıldama, ilham etme, ima ve işaret etme, ortaya çıkarma. 2. Peygamberler aracılığıyla insanlara, hayatın hangi ilkelere göre yönlendirilmesi ve nelere uyup nelerden sakınılması gerektiğini bildiren ilahî bilgi, bu bilginin gönderiliş tarzı. 3. Hz. Muhammed'e bildirilen ve Kur'an-ı Kerim'de bir araya getirilen ilahî bilgiler, ayetler.
- veri** : Bir araştırmanın, bir tartışmanın, bir muhakemenin temeli olan ana öge.

vicdan : Kişiyi kendi davranışları hakkında bir yargıda bulunmaya iten, kişinin kendi ahlak değerleri üzerine dolaysız ve kendiliğinden yargılama yapmasını sağlayan güç.

- Y -

yönelmek : 1. Belli bir yön tutmak, yüzünü belli bir yöne doğru çevirmek. 2. Amaç olarak benimsemek.

yörünge : 1. Yürüyen bir noktanın izlediği veya çizdiği yol. 2. Bir gök cisminin hareket etmesi süresince aldığı yol.

yükümlü : Bir işi yapmakla görevli olan.

- Z -

zalim : 1. Haksızlık eden, adaletsiz, hukuk dışı davranan. 2. Baskı, şiddet ve işkence uygulayan, gaddar, merhametsiz. 3. Allah'ı inkâr eden, müşrik, kâfir.

zan : 1. Şüpheli, tereddüt, şek, sanma, sanı. 2. Doğruluğu ya da yanlışlığı kesin olarak kanıtlanmayan şey. İslam dini, insanlar hakkında suçu veya kötülükleri kanıtlanana kadar haklarında iyi düşünmeyi (hüsnizanda bulunmayı) önermiş, kötü zan (suizan) beslemeyi ise hoş karşılamamıştır.

zikretmek : Allah'ı (c.c.) anmak amacıyla yapılan ve söylenen ibadet, tespih ve övgü sözlerini söylemek.

ziyade etmek : Artırmak, meydana getirmek, ortaya çıkarmak.

zulüm : Güçlü bir kimsenin yasaya veya vicdana aykırı olarak başkasını uğrattığı kötü durum, acımasızlık, haksızlık, eziyet.

züht : 1. Yüz çevirme, değer vermeme, terk etme. 2. Ahirette mutlu olabilmek için kişiyi Allah'ı anmaktan alıkoyacak şeylerden yüz çevirme; helalleri işleme, haramları terk etme ve ibadetleri yerine getirme. 3. Kur'an-ı Kerim ve sünnette dünya ve içindekiler nasıl tanıtıldıysa öylece kabul edip dünyaya ve dünyalıklara tapmama.

KAYNAKÇA

Ahmed b. Hanbel. **el-Müsned**. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Ahmed b. Hüseyin Beyhakî. **Şuabü'l-İman**. Tercüme: Hüseyin Yıldız, Hasan Yıldız ve Zekeriya Yıldız. İstanbul: Ocak Yayınları, 2015.

Beyhakî. **Sünen-i Kübrâ**. Tercüme: Hüseyin Yıldız. İstanbul: Ocak Yayınları, 2012.

Dinî Terimler Sözlüğü. haz.: Ahmet Nedim Serinsu, Mehmet Sürmeli, Arif Alkan, Ömer Akyürek, Bilal Deliser, Ayhan Baştürk, Ali Çınar, Yusuf Mavili ve Recep Toparlı. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2010.

Ebû Abdullah Abdülmelik İbn-i Hişam. **es-Sîretü'n-Nebeviyye**. Tercüme: Hasan Ege. İstanbul: Ravza Yayınları, 2012.

Ebû Abdullah Muhammed b. İsmail Buhârî. **el-Câmiu's-Sahih**. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1991.

Ebû Abdullah Muhammed b. Yezid el-Kazvini İbn-i Mâce. **es-Sünen**. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Ebû Abdurrahman Ahmed b. Şuayb Nesâî. **es-Sünen**. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Ebû Davud Süleyman b. Eş'as. **es-Sünen**. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Ebû İsa Muhammed b. İsa Tirmizî. **es-Sünen**. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Ebu'l-Fidâ İmâduddin Ömer İbn-i Kesir. **es-Sîretü'n-Nebeviyye**. Tercüme: Hanefi Akın. İstanbul: Çelik Yayınevi, 2013.

Ebu'l-Fidâ İmâduddin Ömer İbn-i Kesir. **Peygamberler Tarihi**. Tercüme: Mahmut Varhan ve Hasan Ali Saygın. İstanbul: Karınca-Polen Yayınları, 2011.

Ebu'l-Hüseyin Müslim b. Haccac el-Kuşeyrî Müslim. **el-Câmiu's-Sahih**. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Hadislerle İslam. haz.: (Bilim Kurulu) Mehmet Görmez, Mehmet Emin Özafşar, İsmail Hakkı Ünal, Bünyamin Erul. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2007.

İbn-i Ebî Şeybe. **el-Musannef**. Tercüme: Hüseyin Yıldız. İstanbul: Ocak Yayınları, 2013.

Kemal, Ali. **Yunus Emre**. İstanbul: Parıltı Yayınları, 2015.

Köksal, M. Âsım. **Peygamberler Tarihi**. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2012.

Kur'an-ı Kerim Meali. haz.: Halil Altuntaş ve Muzaffer Şahin. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2017.

Kur'an-ı Kerim ve Açıklamalı Meali. haz.: Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrırcı, İbrahim Kâfi Dönmez, Sadrettin Gümüş, Ali Özek ve Ali Turgut. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2000.

Kur'an Yolu Türkçe Meal ve Tefsir. haz.: Hayrettin Karaman, Mustafa Çağrırcı, İbrahim Kâfi Dönmez ve Sadrettin Gümüş. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 2017.

Malik B. Enes. **el-Muvatta**. İstanbul: Çağrı Yayınları, 1992.

Muhammed Abdürraûf Münâvî. **Feyzü'l-Kadîr**. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2012.

Muhammed b. Cerir Taberî. **Tarih-i Taberî**. Tercüme: Faruk Gürtunca. İstanbul: Sağlam Yayınları, 2013.

Muhammed İbn-i Sa'd. **Tabakât**. İstanbul: Siyer Yayınları, 2015.

Spurgeon, Richard. **Denizler ve Okyanuslar**. çev.: Cumhur Öztürk. Ankara: TÜBİTAK Yayınları, 2002.

Süleyman b. Ahmed Taberânî. **Mu'cem'l-Kebîr**. Beyrut: Darü'l-Kütübi'l-İlmiyye, 2009.

Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretim Programı (İlkokul 4 ve Ortaokul 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar). Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2018.

Türkçe Sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2012.

Ümit, Mehmet. **"Şuayb"**. **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**. cilt: 39. İstanbul: İslam Araştırmaları Merkezi Yayınları, 2010.

Yunus Emre. **Divan**. İstanbul: Odunpazarı Belediyesi Yayınları, 2006.

Yazım Kılavuzu. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları, 2012.

GÖRSEL KAYNAKÇA

Yayınevi Arşivi: 11, 13, 15, 17, 18, 19, 22, 25, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 40, 57, 60, 62, 67, 71, 77, 78, 79, 85, 88, 91, 95, 100, 101, 105.

Sayfa 22: https://mir-s3-cdn-cf.behance.net/project_modules/2800_opt_1/7c04fe57409851.59d4c-fa60c093.jpg

Sayfa 44: https://www.islamveihsan.com/wp-content/uploads/2016/08/medyen_halki2-702x336.jpg

<https://www.shutterstock.com:>

Sayfa No.	Shutterstock No.	Erişim Tarihi
9	520075069	9.08.2018
11	1176137464	29.03.2021
12	161216468	9.08.2018
13	212981479	9.08.2018
15	312516407	9.08.2018
18	736870426	9.08.2018
20	255553465	9.08.2018
20	113958073	9.08.2018
23	64494466	9.08.2018
25	196664717	9.08.2018
31	116527159	9.08.2018
33	125004179	9.08.2018
36	541354603	23.08.2018
41	576773995	23.08.2018
43	217447324	23.08.2018
49	147827765	23.08.2018
50	774557104	23.08.2018
51	1053623726	11.09.2018
53	640696861	11.09.2018

Sayfa No.	Shutterstock N o.	Erişim Tarihi
55	515614228	11.09.2018
56	289318244	11.09.2018
57	639411775	11.09.2018
58	527045674	11.09.2018
59	145363462	11.09.2018
60	335889590	11.09.2018
68	376005322	11.09.2018
70	260840777	11.09.2018
85	1084621658	13.09.2018
87	627169175	13.09.2018
89	673601650	13.09.2018
94	733413943	13.09.2018
97	81988810	13.09.2018
97	257479897	13.09.2018
98	97696616	13.09.2018
102	442430503	13.09.2018
105	332463413	13.09.2018

CEVAP ANAHTARLARI

1. ÜNİTE

KADER İNANCI

B

ÇOKTAN SEÇMELİ

1	2	3	4	5
A	B	D	B	D

C

DOĞRU / YANLIŞ

1	2	3	4	5
D	Y	Y	D	D
5	6	7	8	
D	D	D	D	

Ç

BULMACA

A	H	C	E	C	E	L	H	İ	Y	O	K	U	H
B	Z	L	N	O	B	Ü	Y	S	A	L	İ	K	Z
F	M	T	U	T	A	Z	M	B	S	R	S	A	H
İ	U	S	P	Ü	K	A	Ğ	V	A	Ç	M	D	A
R	S	K	A	N	İ	K	V	U	J	Z	E	A	R
A	A	İ	Y	R	L	E	İ	R	E	R	T	Y	U
V	N	Y	Ü	C	E	A	L	L	A	H	N	E	N
U	R	A	T	S	A	L	M	P	A	H	U	Ç	A
N	S	R	O	S	İ	R	K	A	D	E	R	A	Y
A	T	E	V	E	K	K	Ü	L	Z	V	U	B	İ
R	P	L	U	B	A	Ş	A	R	İ	N	C	O	R
M	S	Ü	N	N	E	T	U	L	L	A	H	P	A
O	C	T	O	K	B	J	Ğ	T	R	P	S	O	D
N	Ö	M	Ü	R	Y	U	F	U	K	A	Z	A	E

2. ÜNİTE

ZEKÂT VE SADAKA

B

ÇOKTAN SEÇMELİ

1	2	3	4	5
D	D	C	C	C

C

BOŞLUK DOLDURMA

1	mal
2	ergenlik, zengin
3	sadaka
4	Toprak
5	nisap

Ç

DOĞRU / YANLIŞ

1	2	3	4
Y	D	Y	D
5	6		
D	Y		

D

BOŞLUK DOLDURMA

Zekât toplayan memurlara
Düşkünlere
Yolda kalmış insanlara
Allah yolunda çalışmışlara
Hürriyetine kavuşturulacak kölelere
Fakirlere
Kalpleri İslam'a ısındırılacak olanlara

3. ÜNİTE

DİN VE HAYAT

B

ÇOKTAN SEÇMELİ

1	2	3
D	B	C

C

BOŞLUK DOLDURMA

1	İnnel insâne
2	âmenû
3	Vetevâsâv bilhakkı
4	bissabr

Ç

BOŞLUK DOLDURMA

1	Din
2	zarurât-ı hamse
3	terbiyeden, hediye
4	aklı
5	Kur'an
6	inanç

D

BOŞLUK DOLDURMA

Can
Mal
Akıl
Nesil
Din

4. ÜNİTE

HZ. MUHAMMED'İN (S.A.V.) ÖRNEKLİĞİ

B

ÇOKTAN SEÇMELİ

1	2	3	4	5	6
B	C	C	B	D	B

C

DOĞRU / YANLIŞ

1	2	3	4
D	Y	D	D
5	6		
D	D		

5. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM VE ÖZELLİKLERİ

B

ÇOKTAN SEÇMELİ

1	2	3	4
B	B	B	C

Ç

BOŞLUK DOLDURMA

İyiye ve güzele yönlendirir.
Açıklar ve aydınlatır.
Doğru yolu gösterir.
Son ilahi kitaptır.
Tüm insanlara yönelik ilahi mesajlar içerir.

C

BOŞLUK DOLDURMA

1	Furkan
2	sünnet
3	ibadet
4	muamelat
5	kıssa